

Dopady dohody o hospodářském partnerství s Japonskem na podniky v České republice

Diplomová práce

Studijní program:
Studijní obor:

N0413A050007 Podniková ekonomika
Marketing a mezinárodní obchod

Autor práce:
Vedoucí práce:

Bc. Lucie Roubínková
doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
Katedra ekonomie

Zadání diplomové práce

Dopady dohody o hospodářském partnerství s Japonskem na podniky v České republice

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Roubínková**
Osobní číslo: E19000271
Studijní program: N0413A050007 Podniková ekonomika
Specializace: Marketing a mezinárodní obchod
Zadávající katedra: Katedra ekonomie
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných předpokladů.
2. Teorie mezinárodních preferenčních obchodních dohod.
3. Charakteristika dohody o hospodářském partnerství s Japonskem.
4. Analýza dopadů dohody o hospodářském partnerství s Japonskem na českou ekonomiku.
5. Případová studie analýzy dopadů.
6. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných předpokladů.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 65
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: Čeština

Seznam odborné literatury:

- EU. 2018. *The Economic Impact of the EU-Japan Economic Partnership Agreement (EPA)* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/july/tradoc_157115.pdf.
- KOCOUREK, Aleš. 2019. *Posouzení dopadů nové generace dohod Evropské unie o volném obchodu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN: 978-80-7494-499-4.
- KOCOUREK, Aleš a Jana ŠIMANOVÁ. 2018. *Studie dopadů uzavření dohody o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem na ekonomiku ČR* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci. [cit. 2020-04-05] Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/dohody-o-volnem-obchodu/2018/9/Dopadova-studie-EUJEP-2018-08-26.pdf>.
- STUHLÍKOVÁ, Zuzana. 2014. *Japonská ekonomika ve 21. století: trendy a problémy*. Praha. Oeconomica. ISBN 978-80-245-2030-8.
- PROQUEST. 2020. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>.

Konzultant: Ing. Jana Šimanová, Ph.D., Technická univerzita v Liberci, katedra ekonomie

Vedoucí práce: doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
Katedra ekonomie

Datum zadání práce: 1. listopadu 2020
Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2022

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

L.S.

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

8. prosince 2021

Bc. Lucie Roubínková

Anotace

Diplomová práce je zaměřena na dopady dohody o hospodářském partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem. Teoretická rešerše se nejprve zaměřuje na vymezení mezinárodních obchodních dohod, kde jsou v první řadě popsány nástroje obchodní politiky a dále je charakterizována Společná obchodní politika Evropské unie, jelikož v rámci této politiky je podporován mezinárodní obchod Evropské unie se třetími zeměmi a přispívá tak k rozvoji světového obchodu a k postupnému odstraňování překážek. V druhé řadě jsou klasifikovány mezinárodní obchodní dohody, mezi které patří i dohoda o hospodářském partnerství.

Dále se práce věnuje samotné dohodě o hospodářském partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem, na kterou je nahlédnuto ze dvou směrů. Nejprve jsou identifikovány dopady dohody na úrovni EU a poté dopady dohody na úrovni ČR. Práce se zaměřuje na dopady dohody na českou ekonomiku jako celek a blíže pak na automobilový průmysl, který se řadí mezi nejvýznamnější odvětví české ekonomiky.

Klíčová slova

Evropská unie, Společná obchodní politika Evropské unie, Japonsko, mezinárodní obchodní dohody, dohoda o hospodářském partnerství, automobilový průmysl

Annotation

The diploma thesis is focused on impacts of the Japan Economic Partnership Agreement. The theoretical research first focuses on the definition of international trade agreement. Firstly are described trade policy instruments and then is characterized European Union's Common Commercial Policy as this policy supports European Union's trade with the third countries and contributes to the development of world trade and the progressive removal of trade barriers. Secondly are classified international trade agreements including Economic Partnership Agreement.

Furthermore, the diploma thesis deals with the Economic Partnership Agreement between the European Union and Japan, which is viewed from two directions. Firstly, are identified the impacts of the agreement at the EU level and secondly, the impacts of the agreement at the Czech level. Then the diploma thesis focuses on the impacts of the agreement on the Czech economy as a whole and in the more details to the automotive industry, which is one of the most important sectors of the Czech economy.

Key words

European Union, European Union's Common Commercial Policy, Japan, International trade agreements, Economic Partnership Agreement, automotive industry

Obsah

Seznam obrázků.....	10
Seznam tabulek	11
Seznam použitých zkratk	12
Úvod	14
1 Mezinárodní obchodní dohody EU	16
1.1 Klasifikace nástrojů obchodní politiky	16
1.2 Společná obchodní politika EU	20
1.3 Charakteristika mezinárodních obchodních dohod EU	21
1.4 Posuzování dopadů obchodních dohod EU	23
2 Dohoda o hospodářském partnerství s Japonskem.....	27
2.1 Charakteristika ekonomiky EU a Japonska	27
2.2 Charakteristika vzájemných obchodních vztahů EU a Japonska.....	36
2.3 Charakteristika dohody EUJEPa.....	38
2.4 Posouzení dopadů dohody EUJEPa na úrovni EU	41
2.4.1 Celní sazby	42
2.4.2 Netarifní překážky obchodu zbožím a službami	44
3 Analýza dopadů EUJEPa na českou ekonomiku.....	46
3.1 Dopady dohody EUJEPa na úrovni ČR.....	46
3.1.1 Vývoz zboží z ČR do Japonska	49
3.1.2 Dovoz zboží z Japonska do ČR.....	52
3.1.3 Obchod službami	56
3.1.4 Dočasný vstup a pobyt fyzických osob za účelem podnikání	59
3.2 Dopady dohody EUJEPa na automobilový průmysl	61
3.3 Dopady na podnik ČR.....	67
Závěr	76
Seznam použité literatury	80

Seznam obrázků

Obrázek 1: Fáze hodnocení dopadů dohod o volném obchodu	24
Obrázek 2: HDP na obyvatele od r. 2013 v USD.....	28
Obrázek 3: Reálný růst HDP od r. 2013.....	30
Obrázek 4: Nezaměstnanost od r. 2013.....	31
Obrázek 5: Vývoj míry inflace od r. 2013	32
Obrázek 6: Věková struktura obyvatelstva za r. 2020	33
Obrázek 7: Veřejný dluh k HDP od r. 2013	34
Obrázek 8: Vývoj vzájemného obchodu zbožím ČR a Japonska v mil. Kč.....	47
Obrázek 9: Průměrný roční kurz CZK/JPY od r. 2013	48
Obrázek 10: Struktura dovozů do ČR dle SITC 7 za r. 2020.....	56
Obrázek 11: Vývoj vzájemného obchodu službami ČR a Japonska v mil. Kč.....	57
Obrázek 12: Struktura vývozu služeb z ČR do Japonska v letech 2013–2020	58
Obrázek 13: Struktura dovozů služeb z Japonska do ČR v letech 2013–2020.....	59
Obrázek 14: Vývoj obchodní bilance v odvětví automobilového průmyslu v tis. Kč	63
Obrázek 15: Struktura dovozů do ČR v letech 2013–2020.....	64
Obrázek 16: Struktura vývozu do Japonska v letech 2013–2020	65
Obrázek 17: Koneční zákazníci v roce 2020 dle obratu.....	68
Obrázek 18: Základní organizační struktura DMCZ.....	69
Obrázek 19: Tržby z prodeje výrobků a služeb v tis. Kč	73
Obrázek 20: Výkonová spotřeba v tis. Kč.....	74
Obrázek 21: Počet zaměstnanců.....	75

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní informace o EU a Japonsku za r. 2020.....	27
Tabulka 2: Vývozy a dovozy EU za r. 2019 v tis. USD.....	34
Tabulka 3: Vývozy a dovozy Japonska za r. 2019 v tis. USD	35
Tabulka 4: HDP dle činností v % za r. 2019	35
Tabulka 5: Vzájemný obchod EU a Japonska zbožím v mld. EUR.....	37
Tabulka 6: Vzájemný obchod EU a Japonska službami v mld. EUR	37
Tabulka 7: Struktura dohody EUJEPA.....	38
Tabulka 8: Průměrné vážené celní zatížení v letech 2011–2017.....	48
Tabulka 9: Nejvíce vyvážené položky v letech 2011–2018	49
Tabulka 10: Nejvíce vyvážené položky v letech 2019–2020	50
Tabulka 11: Vývoz zboží z ČR do Japonska v mil. Kč.....	51
Tabulka 12: Nejvíce dovážené položky v letech 2011–2018	52
Tabulka 13: Nejvíce dovážené položky v letech 2019–2020	54
Tabulka 14: Dovoz zboží z Japonska do ČR v mil. Kč.....	55
Tabulka 15: Nejvíce vyvážené komodity do Japonska 2013–2020	65
Tabulka 16: Nejvíce dovážené komodity z Japonska 2013–2020.....	66
Tabulka 17: Obchod DMCZ a DNJP v Kč.....	70

Seznam použitých zkratk

ACP	Africké, karibské a tichomořské země a regiony (African, Caribbean and Pacific countries and regions)
AEO	Osvědčení Oprávněný hospodářský subjekt (Authorised Economic Operator)
CETA	Obchodní dohoda mezi Evropskou unií a Kanadou (Comprehensive Economic and Trade Agreement)
CGE	Výpočetní model všeobecné rovnováhy (Computable General Equilibrium)
CR	Míra pokrytí (Coverage Rate)
DCFTA	Prohloubená a komplexní dohoda o volném obchodu (Deep and Comprehensive Free Trade Area)
DNJP	Denso corporation
DMCZ	Denso Manufacturing Czech s. r. o.
EHS	Evropské hospodářské společenství
ESUO	Evropské sdružení uhlí a oceli
EUROATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
IA	Posouzení dopadů dohod o volném obchodu (Impact Assessment)
IHOL	Mezinárodní pronájem pracovní síly (International Hire of Labor)
EPA	Dohoda o hospodářském partnerství (Economic Partnership Agreement)
EU	Evropská unie (European Union)
EUJEP	Dohoda o hospodářském partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem (EU-Japan Economic Partnership Agreement)
GATS	Všeobecná dohoda o obchodu službami (General Agreement on Trade in Services)
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade)
MERCOSUR	Společný trh Jihu (Mercado Commun del Cono Sur)
MFN	Doložka nejvyšších výhod (Most Favoured Nation)
NTM	Netarifní překážky obchodu, netarifní opatření (Non-Tariff Measures)
OACPS	Organizace afrických, karibských a tichomořských zemí (Organisation of African, Caribbean and Pacific States)

OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PUR	Míra využití preferenčního přístupu (Preference Utilisation Rate)
SIA	Posouzení udržitelnosti dopadů dohod o volném obchodu (Sustainability Impact Assessment)
SITC	Standardní mezinárodní obchodní klasifikace (Standard International Trade Classification)
TiVA	Obchod s přidanou hodnotou (Trade in Value Added)
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji (United Nations Conference on Trade and Development)
UNECE	Evropská hospodářská komise OSN (United Nations Economic Commission for Europe)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organization)

Úvod

Diplomová práce se zabývá dopady dohody o hospodářském partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem. Tato dohoda patří mezi nejdůležitější, jelikož usnadnila vzájemný obchod evropských a japonských výrobců. Společně na Evropskou unii a Japonsko připadá čtvrtina světového HDP. Cílem diplomové práce je identifikovat dopady dohody o hospodářském partnerství EU s Japonskem na vybraný podnik v České republice.

Cílem Evropské unie je podpora obchodního postavení Evropy a jejího ekonomického i politického významu v mezinárodním měřítku. V rámci Společné obchodní politiky se EU snaží prosazovat evropské hodnoty, lidská práva, udržitelný rozvoj, demokracii a transparentnost. Japonsko je ostrovní stát a jedná se o čtvrtou největší ekonomiku světa (po USA, EU a Číně). Pro evropské partnery skýtá japonský trh řadu exportních příležitostí a vyznačuje se zájmem o inovace, nové produkty a vysokou kvalitu a spolehlivost.

Výzkumná otázka práce spočívá v objasnění, zda dohoda o hospodářském partnerství EU s Japonskem představuje pro vybraný podnik přínosy v obchodování. K identifikování dopadů dohody na vybraný podnik je využita jednoduchá komparativní metoda, jelikož použití standardních statistických metod není možné s ohledem na: krátkou dobu platnosti dohody (nemožnost aplikace statistických metod založených na zákonu velkých čísel), odstranění některých cel až po uplynutí všech přechodných období a také vzhledem k tomu, že dohoda vstoupila v platnost v roce 2019, kdy se svět začal potýkat s koronavirovou pandemií, která zásadně ovlivnila celou globální ekonomiku a výrazně narušila dlouhodobé trendy.

Vzhledem k tomu, že Japonsko je zařazeno mezi nejvyspělejší ekonomiky světa a pro firmy Evropské unie představuje potenciální trh pro jejich vývozy, lze předpokládat, že dohoda o hospodářském partnerství EU s Japonskem bude mít na podniky v České republice pozitivní dopady. Na druhou stranu ale v okamžiku vstupu EUJEPa v platnost bylo zrušeno celní zatížení u 94,3 % položek dovážených z Japonska do EU a lze tedy očekávat také výrazné zvýšení dovozů z Japonska do EU.

EU je po Číně a USA třetím největším výrobcem motorových vozidel na světě. Japonsko je čtvrtým největším automobilovým výrobcem (Carlier, 2021). Podle Evropské asociace

výrobců automobilů je obchodní bilance EU a Japonska v oblasti automobilového průmyslu dlouhodobě pasivní, tzn., že dovozy aut do EU jsou vyšší než vývozy z EU (Acea, 2021). Mezi významného evropského automobilového vývozce do Japonska patří Německo, které vyváží automobily značky Mercedes-Benz, Volkswagen a BMW, které se řadí mezi nejprodávanější evropské značky automobilů na japonském trhu. Na evropském trhu se mezi nejprodávanější japonské značky řadí Toyota, Hyundai a Nissan (Bekker, 2021a; Bekker, 2021b).

S uzavíráním mezinárodních dohod úzce souvisí Společná obchodní politika EU, z tohoto důvodu jsou v první části práce klasifikovány nástroje obchodní politiky a dále je charakterizována právě Společná obchodní politika EU, která přispívá k rozvoji světového obchodu a k postupnému odstraňování překážek obchodu zbožím a službami. Dále jsou klasifikovány a charakterizovány mezinárodní obchodní dohody EU, mezi které patří i dohoda o hospodářském partnerství. Je zde zmíněna i metodika posuzování dopadů mezinárodních dohod.

V další části práce je porovnána ekonomika Evropské unie s ekonomikou Japonska a jsou charakterizovány jejich vzájemné obchodní vztahy. Dále je popsána dohoda o hospodářském partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem a dopady dohody na úrovni Evropské unie. Poslední část je zaměřena na dopady dohody EUJEPa na českou ekonomiku jako celek a poté se blíže věnuje dopadům dohody na automobilový průmysl, který se řadí mezi nejvýznamější odvětví české ekonomiky.

1 Mezinárodní obchodní dohody EU

Mezinárodní obchod je velmi důležitý, protože přispívá k ekonomickému růstu a vytváření nových pracovních míst. Podpora volného obchodu představuje základní stavební kámen Evropské unie, která spolu se Světovou obchodní organizací (WTO) a dalšími předními hráči světové ekonomiky stanovuje pravidla celosvětového obchodu a odstraňuje překážky obchodu mezi jednotlivými zeměmi a jejich skupinami.

Ve světové ekonomice se prosazují dva základní typy obchodní politiky. Prvním typem je liberální obchodní politika, která se vyznačuje snižováním celních bariér a odstraňováním netarifních opatření, která znemožňují volný obchod. Pomocí **liberální obchodní politiky** je tak dosaženo větší otevřenosti ekonomiky a s tím související větší konkurence ze zahraničí. Zároveň liberální politika umožňuje tuzemským výrobcům realizovat svou produkci i na zahraničních trzích. Druhým typem obchodní politiky je **protekcionismus**, který naopak chrání domácí trh před zahraničními konkurenty. Protekcionismus zastává ochrannářský přístup a aplikuje obchodní bariéry právě vůči zahraniční konkurenci. V případě protekcionismu je předpokládán silný vliv státu na ekonomiku. Extrémním případem je autarkie, kde je usilováno o soběstačnost a nezávislost na ostatních zemích (Fojtíková, 2009).

1.1 Klasifikace nástrojů obchodní politiky

K realizaci cílů a záměrů obchodní politiky je používána soustava obchodněpolitických nástrojů a opatření. Nástroje obchodní politiky lze rozdělit na autonomní a smluvní.

Autonomní nástroje jsou historicky starší a v důsledku rozvoje mezinárodního obchodu jejich význam klesá. Mezi autonomní nástroje lze zahrnout vývozní a dovozní předpisy, kvantitativní omezení, ochranná opatření a opatření proti nekalým obchodním praktikám. Tyto nástroje obchodní politiky jsou aplikovány autonomně, to znamená, že opatření týkající se dovozu a vývozu zboží jsou uplatňována mimo rámec smluvních vztahů vůči třetím státům. Autonomní nástroje podporují domácí výrobce ve snaze omezit dovoz konkurenčního zboží ze zahraničí nebo stimulují právě vývoz zboží tuzemských výrobců (MPO, 2005).

O použití autonomních nástrojích rozhodují jednotlivé země samostatně. Státy upravují své obchodní politiky autonomně pouze v těch částech, ve kterých nejsou vázány mezinárodní smlouvou se specifickou úpravou vzájemných obchodně-politických režimů. Autonomní nástroje obchodní politiky se dále dělí na:

- **pasivní autonomní nástroje**, které zahrnují tarifní a netarifní nástroje,
- **aktivní autonomní nástroje**, jako jsou vývozní subvence či dotace, daňové úlevy, vývozní prémie, úvěrování vývozu, státní záruky na úvěry, pojišťování vývozních rizik, podpora vědy a výzkumu, propagace apod.

Tarifní nástroje jsou finančními nástroji regulujícími mezinárodní obchod. Jedná se o cla a celní sazebníky. Tyto nástroje odrážejí dlouhodobý záměr obchodní politiky dané země. Dovození cla zvyšují cenu importovaného zboží, čímž jsou vytvořeny výhodnější podmínky pro domácí výrobce. Celní sazby jsou uvedeny v celním sazebníku, který je součástí legislativy každé země. Cla jsou rozdělena dle různých hledisek následovně:

- **dle pohybu zboží:**
 - **tranzitní** – clo, které se platí za zboží procházející územím státu,
 - **dovozní** – platí se za dovezené zboží,
 - **vývozní** – platí se za vyvezené zboží.
- **dle použité sazby:**
 - **valorické** – clo stanoveno jako procentuální částka z hodnoty zboží,
 - **specifické** – clo stanoveno pevnou částkou za určitou fyzickou jednotku,
 - **kombinované** – clo vypočítáno na základě dvou předchozích kombinací.
- **dle celního sazebníku:**
 - **všeobecné** – clo stanoveno rozhodnutím státu nezávisle na mezinárodní smlouvě,
 - **smluvní** – clo určeno na základě mezinárodní smlouvy (bilaterální i multilaterální).
- **dle účelu uvalení:**
 - **ochranné** – clo zajišťuje ochranu domácích výrobců před zahraniční konkurencí,

- **fiskální** – funkce fiskálního cla spočívá v zajištění potřebných zdrojů k financování státních výdajů především v hospodářsky méně vyspělých zemích. Jedná se spíše o původní účel použití cel, jelikož v současnosti slouží cla k fiskálním účelům pouze okrajově,
- **odvetné** – clo uvalené na zboží z jiného státu za jeho obchodní politiku,
- **vyrovnávací** – účel těchto cel je vyrovnat sníženou cenu dováženého zboží, které je zahraniční vládou subvencováno,
- **vyjednávací** – clo slouží jako vyjednávací prostředek při obchodně-politických jednáních (Jiříková, 2019).

Mezi **netarifní nástroje** patří kvóty, netarifní opatření v mezinárodním obchodě (non tariff measures, NTMs), embargo, obchodní války a devizové restriktce. Jedná se o nefinanční nástroje hospodářské politiky, které jsou využívány k podpoře rozvoje domácí ekonomiky nebo k ochraně před nekalými obchodními praktikami zahraničních partnerů. Seznam netarifních obchodních opatření je obsáhlý. Rozdělením těchto nástrojů se zabývá UNCTAD a OECD (Štěrbová, 2013).

Klasifikace dle UNCTAD rozděluje netarifní opatření do sedmi skupin:

- **finanční opatření** (dobrovolné limity vývozních cen, administrativní stanovení cen, různé přírážky a odvody z cen, antidumpingová opatření, vyrovnávací opatření atd.),
- **automatická licenční opatření** (automatické licence a monitorování dovozu),
- **monopolistická opatření** (povinné využití národních služeb v pojištění, stanovení jediné dovozní organizace atd.),
- **paratarifní opatření** (celní přírážky, dodatečné daně a přírážky, povinné celní ohodnocení dovozu, tarifní kvóty, vnitřní daně a přírážky uvalované na dovoz, opatření ke kontrole cen apod.)
- **opatření na kontrolu výroby a vývozu** (výrobní a vývozní subvence, zákaz vývozu a zdanění vývozu),
- **kvantitativní opatření** (neautomatické licence dovozu, kvóty, zákazy dovozu, omezení vývozu, dobrovolná omezení vývozu atd.),

- **technická, sanitární a fyto-sanitární opatření** (technická regulace, inspekce před naloděním, požadavky na nezávadnost potravin a na zachování zdraví zvířat a rostlin, speciální celní formality atd.) (Štěrbová, 2013).

Do **smluvních nástrojů** obchodní politiky jsou zahrnuta všechna smluvní ujednání týkající se dovozu a vývozu zboží. Základním smluvním rámcem pro obchodní politiku většiny států světa jsou dohody a ujednání WTO (MPO, 2005).

Smluvní nástroje jsou aplikovány na základě uzavírání bilaterálních a multilaterálních obchodních dohod vyplývajících ze členství ve WTO. Podstata těchto dohod je zavázání smluvních stran k dosažení vyššího stupně liberalizace ve srovnání s doložkou nejvyšších výhod (MFN) ve vzájemném obchodě. Právní ujednání vytvářející rámec obchodní politiky se nazývá obchodní smlouva. Jedná se o politické ujednání, které upravuje vzájemné hospodářské vztahy mezi smluvními stranami a stanovuje pro tyto vztahy rámcovou úpravu právního postavení fyzických i právnických osob jedné smluvní strany na území strany druhé (MPO, 2005).

Mezinárodní obchodní dohody lze rozdělit na preferenční a nepreferenční. Preferenční dohody zahrnují výhodnější podmínky pro vzájemnou výměnu zboží, snadnější přístup na trh partnera a větší vlastní otevřenost ekonomiky. Mezi preferenční dohody patří dohody o celní unii, dohody o zóně volného obchodu, asociační dohody, dohody o partnerství a spolupráci, dohody o hospodářské spolupráci (MPO, 2005).

V případě nepreferenčních obchodních dohod si smluvní strany neposkytují žádné další výhody oproti běžným pravidlům. Tyto dohody jsou v režimu doložky nejvyšších výhod a uplatňují se pouze na dovoz z devíti členských zemí WTO, které patří k vyspělým ekonomikám světa, tj. USA, Austrálie, Kanada, Japonsko, Nový Zéland, Hongkong/ČLR, Tchaj-wan, Korejská republika a Singapur (MPO, 2005).

Blíže se mezinárodním obchodním dohodám, které jsou uplatňovány v rámci smluvní obchodní politiky, věnuje následující kapitola, kde jsou klasifikovány a následně charakterizovány preferenční obchodní dohody.

1.2 Společná obchodní politika EU

Lisabonská smlouva přinesla změny v procesu rozhodování v rámci Evropské unie, s čímž souvisí i změny pro oblast společné obchodní politiky a rozhodovací procesy s ní spojené. Pro společnou obchodní politiku to znamenalo zařazení mezi vnější činnosti Evropské unie, změnu rozsahu výlučných kompetencí, zapojení národních parlamentů a mimo jiné i posílení funkce Evropského parlamentu (Štěrbová, 2010).

Společná obchodní politika spadá mezi výlučné kompetence Evropské unie. To Evropské unii umožňuje přijímat právní předpisy v obchodních oblastech a uzavírat extrakomunitární mezinárodní obchodní dohody. Touto pravomocí byla členskými státy pověřena Evropská komise. Evropská unie tak vystupuje jako jediný subjekt za všechny členské státy ve vyjednávání o dvoustranných či vícestranných mezinárodních obchodních dohodách. Žádný z členských států Evropské unie nesmí provádět zahraničněobchodní politiku a tím utvářet vlastní obchodní vztahy vůči vnějším státům samostatně (Evropský parlament, 2019).

Rámec pro provádění společné obchodní politiky je přijímán Evropským parlamentem a Radou na základě řádného legislativního postupu. Evropská společná obchodní politika funguje na základě jednotných principů, především pokud se jedná o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod pro obchod zbožím a službami. Dále pokud se jedná o obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a opatření na ochranu obchodu, například antidumpingová opatření nebo protisubvenční opatření. Zásady a principy společné obchodní politiky jsou uvedeny ve Smlouvě o Evropské unii a ve Smlouvě o fungování Evropské unie (MPO, 2015).

V roce 2015 byla Evropskou komisí představena nová obchodní a investiční strategie „Obchod pro všechny: Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice“. Tato koncepce je reakcí EU na aktuální situaci v hospodářství i na některé obavy evropské veřejnosti. Nová strategie je zakotvena ve třech hlavních zásadách, kterými jsou hodnoty, účinnost a transparentnost. Jakkýkoliv obchod musí přinést nové hospodářské příležitosti. Veškerá jednání by měla být otevřená a měla by se podrobit větší kontrole ze strany evropské veřejnosti. Dále chce Evropská unie využít mezinárodních obchodních dohod

k uplatňování evropských hodnot, kterými jsou lidská práva, etický obchod, udržitelný rozvoj a boj proti korupci (CDK, 2018b). Tímto by měla EU přispívat k harmonickému rozvoji světového obchodu a postupnému odstraňování překážek mezinárodního obchodu (Kocourek, 2019).

1.3 Charakteristika mezinárodních obchodních dohod EU

Obchodní smlouvy upravují obchodní vztahy Evropské unie se třetími zeměmi. Tyto smlouvy jsou uzavírány za účelem tvorby lepších obchodních příležitostí a překonávání překážek obchodu, mezi které patří především cla a necelní překážky. Díky těmto smlouvám je umožněn snadnější vzájemný obchod (Consilium, 2020b).

Uzavírání mezinárodních obchodních dohod by mělo přispět k:

- otevření nových trhů pro zboží a služby,
- růstu investičních příležitostí a k jejich ochraně v duchu reciprocity,
- zlevnění obchodu z důvodu odstranění cel,
- urychlení procesu obchodu snadnějším tranzitem přes celní kontroly a harmonizací předepsaných pravidel,
- větší předvídatelnosti politické situace přijetím závazků v oblastech ovlivňujících obchod, např. v oblasti práv duševního vlastnictví, necelních překážek obchodu, pravidel hospodářské soutěže atd.,
- podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím spolupráce a transparentnosti (Bydžovská, 2020).

Mezi smlouvy, které jsou uzavírány v rámci EU, patří smlouvy výlučné a smíšené. Pro oblasti, které jsou zahrnuty ve výlučných pravomocích Evropské unie, jsou uzavírány smlouvy výlučné. Dohody smíšené představují zásahy i do oblastí obchodní politiky, kde jsou sdíleny pravomoce Evropské unie s jednotlivými členskými státy (Kocourek, 2019).

Dle obsahu a zaměření lze mezinárodní obchodní smlouvy rozlišit na dohody o partnerství a spolupráci a na preferenční obchodní dohody. V rámci dohod o partnerství a spolupráci dochází k upevnování dvoustranných hospodářských vztahů. Vzájemná celní politika jednotlivých smluvních stran zůstává zpravidla beze změn. Tyto dohody byly uzavřeny například s Arménií, Fidži, Irákem, Kazachstánem atd. (Kocourek, 2019).

Preferenční obchodní dohody jsou uzavírány v souladu s pravidly Světové obchodní organizace (WTO), konkrétně na základě článku XXIV Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) a článku V Všeobecné dohody o obchodu službami (GATS). Preferenčními obchodními dohodami je zajištěn snadnější obchod mezi smluvními stranami s dosažením vyššího stupně liberalizace mezinárodního obchodu (MPO, 2017).

Nejčastější podobou preferenčních dohod je celní unie či oblast volného obchodu. V rámci **celní unie** je vytvořeno jednotné celní území pro účastníky dohody, jsou odstraněna cla a jsou upraveny další záležitosti, které omezují obchod. Je tak stanoven jednotný postup pro účastníky dohody vůči třetím zemím. Pro **oblasti volného obchodu** je typické odstranění cel a dalších překážek pro snadnější vzájemný obchod mezi účastníky dohody. Postup pro obchodování jednotlivých účastníků dohody vůči třetím zemím není nijak upraven (MPO, 2017).

Snahou při uzavírání dohod o volném obchodu je eliminace a případné odstranění celních bariér mezi účastníky dohody. Celní sazebník stanovený na základě dohody o volném obchodu se nevztahuje na obchod se třetími zeměmi. Vůči třetím zemím jsou stanoveny celní překážky jednotlivými stranami dle jejich vlastního uvážení (Kocourek, 2019).

Tato skupina dohod zahrnuje několik mezinárodních obchodních smluv, které jsou zpravidla rozděleny na dohody první generace, prohloubené a komplexní dohody a na dohody nové generace.

Dohody první generace jsou dohody sjednané před přijetím sdělení „Globální Evropa“ v roce 2006 a před uzavřením dohod o stabilizaci a přidružení se zeměmi západního Balkánu mezi roky 2009 a 2016. Mezi dohody první generace lze zahrnout například dohody o volném obchodu se Švýcarskem a Norskem ze 70. let 20. století, dohody o volném obchodu se středomořskými partnerskými zeměmi Evropské unie (Alžírsko, Egypt, Jordánsko, Libanon, Maroko, Sýrie, Palestina, Izrael) v rámci přidružení z 90. let 20. století, dohody o volném obchodu s Faerskými ostrovy, Mexikem a Chile z roku 2000 a 2003, celní unii s Tureckem z roku 1995 atd. V důsledku uplatňování těchto dohod došlo k nárůstu obousměrného obchodu a k podpoře ekonomického rozvoje v uvedených regionech a jejich užší integraci s vnitřním trhem EU. Míry využívání preferencí u dovozu z partnerských zemí do EU se pohybovaly od 69 % při dovozu z Norska do 97 % u dovozu

z Alžírsko a Egypta, průměrně se však jednalo o 87 %. Míry využívání preferencí u vývozu EU do partnerských zemí nebyly k dispozici od všech partnerů. Nicméně na základě dostupných údajů se míry využívání preferencí pohybovaly od 44 % pro vývoz z EU do Egypta do 86 % u vývozu z EU do Izraele (Evropská komise, 2018).

Prohloubené a komplexní dohody (DCFTA) obsahují dvě hlavní složky. První složkou je vzájemné otevření trhů se zbožím s určitou asymetrií ve prospěch východních obchodních partnerů. Druhá složka představuje rozsáhlé sblížení právních předpisů s právem EU hlavně v oblastech majících vztah s obchodem. Cílem prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu týkající se Gruzie, Moldavska a Ukrajiny je snaha prohloubit politické přidružení a připravit půdu pro následnou hospodářskou integraci mezi Evropskou unií a těmito (východními) obchodními partnery. Pro výše zmíněné tři země je Evropská unie nejvýznamnějším obchodním partnerem (Evropská komise, 2018).

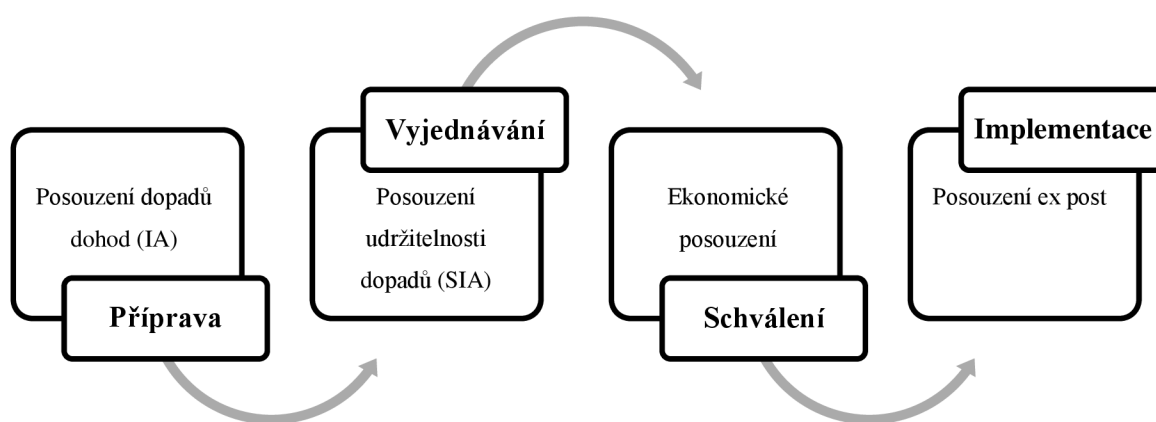
Dohody nové generace představují komplexní dohody o volném obchodu, které byly sjednány po roce 2006 s vybranými třetími zeměmi. Do této kategorie dohod náleží dohody s Jižní Koreou, Kolumbií, Peru, Ekvádorem, se státy Střední Ameriky (Kostarika, Salvador, Guatemala, Kolumbie, Nikaragua, Uganda), Kanadou, Singapurem, Vietnamem, Japonskem a jihoamerickým sdružením MERCOSUR (Brazílie, Argentina, Paraguay, Uruguay). Dohody nové generace obvykle přesahují rámec snižování celních sazeb a obchodu zbožím a službami a zadávání veřejných zakázek. Dohody s Jižní Koreou a Kanadou zahrnují navíc ustanovení o větší liberalizaci mezinárodního pohybu investic a dohoda CETA obsahuje i ustanovení týkající se ochrany zahraničních investic (Evropská komise, 2018).

1.4 Posuzování dopadů obchodních dohod EU

Vyhodnocování dopadů obchodních dohod Evropské unie je uskutečňováno jak před vstupem, tak i po vstupu obchodní dohody v platnost, to znamená ex ante a ex post. Prvním přístupem je ex ante, to znamená před platností dohody. V rámci tohoto přístupu se zpracovávají statistická data a trendy, na jejichž základě je možné odhadnout budoucí vývoj po akceptaci dohody o volném obchodu. Druhým přístupem je ex post, kde k hodnocení dopadů dochází po vstupu dohody v platnost. Metodika ex post se snaží identifikovat a kvantifikovat změny, ke kterým došlo v rámci provádění konkrétní dohody,

v delších časových intervalech. U dohod o volném obchodu nové generace, jsou dále hodnoceny vlivy ustanovení, která jsou zaměřena na dodržování základních lidských práv, dlouhodobou udržitelnost, prosazování evropských hodnot, ochranu životního prostředí a dalších (Kocourek, 2019).

Obchodní dohody jsou hodnoceny v několika fázích. Tyto jednotlivé fáze jsou zobrazeny na Obrázku 1. První fází je příprava, druhou vyjednávání, třetí schválení a poslední, čtvrtou je implementace. Pro každou tuto fázi, kterou prochází každá obchodní dohoda, je prováděn příslušný typ hodnocení dopadů obchodní dohody.

Obrázek 1: Fáze hodnocení dopadů dohod o volném obchodu
Zdroj: vlastní zpracování dle (EC, 2016)

Posouzení dopadů dohod (IA) a posouzení ex post je prováděno Evropskou komisí. Posouzení udržitelnosti dopadů (SIA) a ekonomické posouzení je typickým nástrojem hodnocení dohod o volném obchodu pro Generální ředitelství pro obchod (EC, 2016).

V roce 2002 byl Evropskou komisí zaveden systém posuzování dopadů dohod o volném obchodu (IA) a od té doby je neustále zdokonalován. IA je analytický nástroj Evropské komise, jehož cílem je hodnotit dopady všech opatření, u kterých se předpokládá potenciálně významný vliv na ekonomiku, oblast životního prostředí či na společnost. V rámci procesu IA je zahrnut popis problému a ověření jeho existence, identifikace příčin problému, vyhodnocení nutnosti aplikace opatření EU a analýza výhod a nevýhod dostupných řešení a jejich dopadů. IA podává přehled o obchodním partnerovi za účelem zjištění, zda zahájení obchodního jednání o dané dohodě bude vhodné. Dále jsou stanoveny

oblasti, které by měly být v rámci obchodní dohody pokryty a případné potenciální dopady dané obchodní dohody (EC, 2016).

Pro všechna významná obchodní vyjednávání Evropské unie je od roku 1999 vyvinuto posuzování udržitelnosti dopadů dohod o volném obchodu (SIA). SIA jsou nezávislé a obchodně specifické studie probíhající současně s obchodními vyjednáváními. Hlavní otázkou studií je, jak by měla být obchodní vyjednávání pro konkrétní obchodní dohodu koncipována. SIA poskytuje analýzu hospodářských a sociálních dopadů dané dohody, dále také analýzu dopadů na lidská práva či na životní prostředí. Tato analýza je konzultována se všemi zúčastněnými stranami v Evropské unii i v partnerských zemích. Díky SIA je možné lépe řídit obchodní jednání, neboť prostřednictvím SIA jsou dodávány podklady pro vyjednávání konkrétních usnesení (EC, 2016).

Proces posuzování udržitelnosti dopadů dohod o volném obchodu je možné rozdělit do tří fází: v první fázi je vytvořen základ pro celý proces posuzování udržitelnosti dopadů, to znamená, že je popsán metodologický postup, dále jsou identifikována odvětví a zúčastněné strany. Výsledkem této fáze je úvodní zpráva, která je zveřejněna, a tak je umožněno zúčastněným stranám se vyjádřit. Výsledkem druhé fáze je průběžná zpráva, kde jsou uvedeny výsledky předběžné analýzy pro sektory vybrané v úvodní zprávě. Ve třetí fázi jsou sjednoceny výsledky a zjištění hodnocení, dále je shrnut metodologický postup, který byl použit pro dosažení výsledků. Výstupem této fáze je závěrečná zpráva, kde by měla být mimo jiné navržena i doporučení a opatření, která by maximalizovala přínosy a zároveň minimalizovala potenciální negativní dopady dané dohody (EC, 2016).

Co se týče ekonomického posuzování výsledků, to je prováděno až po dokončení obchodního vyjednávání, ale zároveň před podepsáním obchodní dohody. Ekonomické posuzování zahrnuje vyhodnocení hospodářských dopadů obchodních dohod, které je zpracováno pro Radu Evropské unie (EC, 2016).

Hodnocení ex post se provádí po uplynutí určité doby od okamžiku, kdy obchodní dohoda vstoupila v platnost. Toto hodnocení se provádí za účelem analýzy hospodářských a sociálních dopadů a dopadů na životní prostředí (EC, 2016).

Evropská unie využívá oba přístupy, tzn. ex ante a ex post. Pro posuzování dopadů ex ante používá výpočetní modely všeobecné rovnováhy (Computable General Equilibrium, CGE), které jsou založeny na principu Walrasovy všeobecné rovnováhy, která vychází z makroekonomických principů fungování ekonomiky a mikroekonomických modelů rozhodování ekonomických subjektů. Podstatou těchto modelů je rovnováha na dílčích trzích, díky které je dosaženo celkové rovnováhy. Tvorba modelu CGE je rozdělena do čtyř fází: agregace sektorů a ekonomických subjektů, tvorba matice společenských účtů, volba funkčních norem a stanovení parametrů. Pro posuzování dopadů ex post jsou využívány základní deskriptivní statistické metody, které jsou v případě potřeby doplněny o ukazatele míry pokrytí (Coverage Rate, CR) nebo míry využití preferenčního přístupu (Preference Utilisation Rate, PUR). Posuzování ex post se snaží vyčíslit čisté dopady již uzavřené obchodní dohody. Co se týče zpracování dat posuzování ex post je oproti posuzování ex ante jednodušší z toho důvodu, že není nutné zohlednit intenzitu odbourávání překážek obchodu (Kocourek, 2019).

V této práci jsou dopady dohody EUJEPa na podnik z oblasti automotive hodnoceny na základě jednoduché komparativní metody. V první řadě jsou zpracována data vybraného japonského podniku v ČR a porovnána s daty německého podniku v ČR, který je ze stejného odvětví. Tato metoda byla upřednostněna před statickými metodami, jelikož dohoda je platná teprve od roku 2019 a některá cla budou zrušena až po uplynutí všech přechodných období (tj. 20 let). Odstranění cel na dovoz automobilů bude až po 7 letech od okamžiku vstoupení dohody v platnost. A mimo jiné v roce 2019, kdy dohoda vstoupila v platnost, se celosvětová ekonomika začala potýkat s koronavirovou pandemií, která zasáhla i automobilový průmysl a výrazně zvrátila některé dlouhodobé vývojové trendy.

2 Dohoda o hospodářském partnerství s Japonskem

Pro praktickou část této práce je důležitá charakteristika ekonomiky Evropské unie i ekonomiky Japonska a jejich vzájemných vztahů. Díky uzavření mezinárodní obchodní dohody mezi Evropskou unií a Japonskem došlo k rozšíření zóny volného obchodu, což poskytuje výhody jak pro spotřebitele, tak i pro evropské a japonské podniky.

2.1 Charakteristika ekonomiky EU a Japonska

Evropská unie představuje ekonomické a politické nadnárodní uskupení. V roce 1993 vznikla na základě Smlouvy o Evropské unii (Maastrichtské smlouvy), čímž nahradila Evropské společenství. Jejím cílem je zlepšení spolupráce mezi evropskými státy. V roce 2019 z EU vystoupilo Spojené království a od roku 2019 je tedy EU tvořena 27 členskými státy. V rámci jednotného trhu EU je zajištěn volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil. Cílem EU je podpořit obchodní postavení Evropy, její ekonomický a politický význam v mezinárodním měřítku. Většina obchodu EU se uskutečňuje intrakomunitárně mezi členskými státy, tj. více než 64 % celkového objemu obchodu (European Union, 2021).

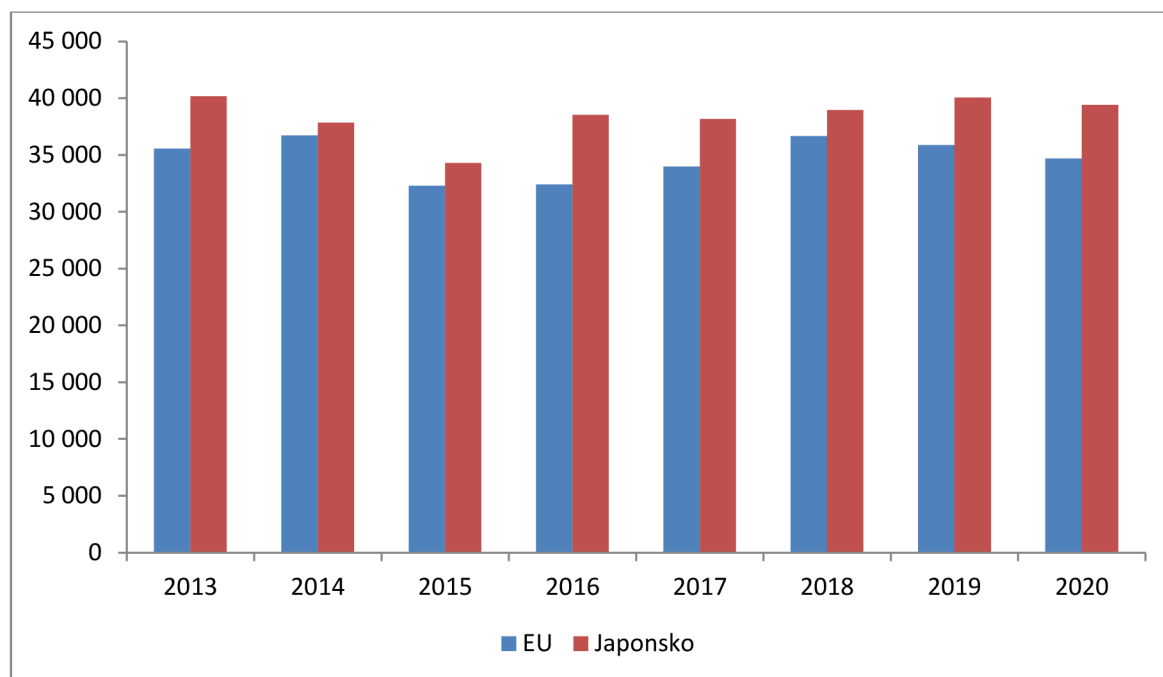
V této kapitole je porovnána ekonomika EU s Japonskem. Tabulka 1 porovnává základní informace o ekonomice EU a o ekonomice Japonska za rok 2020. Hodnota HDP Evropské unie v běžných cenách činila 17 874 540 mil. USD. Zatímco HDP Japonska téhož roku byl 4 985 758 mil. USD. Výše HDP na obyvatele v EU dosáhla 34 684 USD a v Japonsku 39 420 EUR. Výše HDP na obyvatele se mezi EU a Japonskem liší o 4 736 USD, přičemž vyšší hodnotu má Japonsko. Míra nezaměstnanosti i míra inflace je v EU vyšší než v Japonsku (UNCTAD, 2021).

Tabulka 1: Základní informace o EU a Japonsku za r. 2020

	Evropská unie	Japonsko
Rozloha	4 236 351 km ²	337 915 km ²
Počet obyvatel	515 360 000	126 476 000
HDP	17 874 540 mil. USD	4 985 758 mil. USD
HDP na obyvatele	34 684 USD	39 420 USD
Míra nezaměstnanosti	7,1 %	2,34 %
Míra inflace	0,70 %	-0,02 %

Zdroj: vlastní zpracování dle (CEIC Data, 2021; UNCTAD, 2021).

Obrázek 2 zobrazuje HDP na obyvatele v běžných cenách pro EU i Japonsko. Je zřejmé, že se tyto hodnoty v daném období pohybují v podobné výši. HDP na obyvatele v EU je v rozmezí od 32 276 do 36 700 USD na obyvatele a v Japonsku je to od 34 297 do 40 180 USD na obyvatele. Nejvyšší hodnoty HDP a HDP na obyvatele dosáhla EU v roce 2014, Japonsko v roce 2013 díky Abenomice (UNCTAD, 2021).

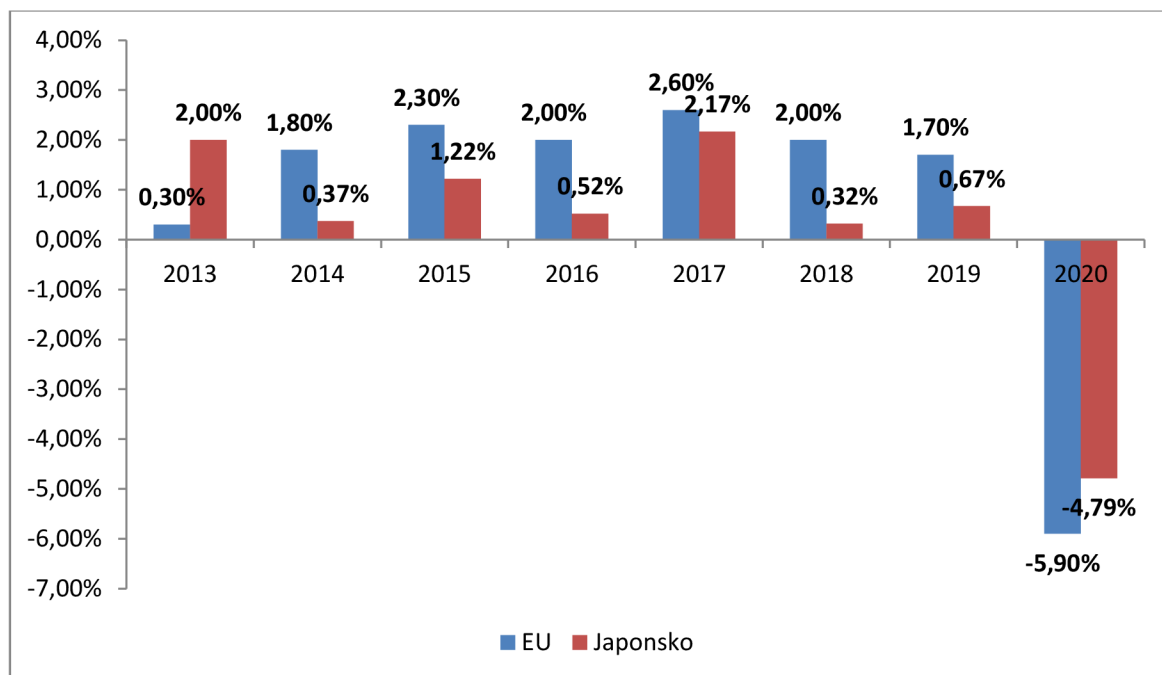
Obrázek 2: HDP na obyvatele od r. 2013 v USD
Zdroj: vlastní zpracování dle (UNCTAD, 2021).

Na Obrázku 3 je vyznačen reálný růst HDP. Od roku 2013 reálný růst HDP EU i Japonska kolísá. Nejvyšší reálný růst HDP EU a Japonska byl v tentýž rok, tj. 2017. Pro EU byl v roce 2017 zaznamenán nejvyšší reálný růst díky výrobě automobilů, exportu, zvýšení domácí spotřeby a růstu investic firem. V Japonsku se zvýšila spotřeba domácností a kapitálové investice firem. V roce 2020 byl zaznamenán největší pokles reálného HDP v porovnání s předchozím rokem, a to o 7,60 procentního bodu u EU a o 5,46 procentního bodu v případě Japonska. V obou případech se na těchto hodnotách podílela koronavirová pandemie (Bureš, 2017; ČTK, 2017).

Během roku 2019 došlo v Japonsku ke zvýšení spotřební daně na veškeré zboží a služby, kterou lze přirovnat dani z přidané hodnoty, z úrovně 8 % na 10 %. Zvýšení spotřební daně způsobilo důraznější tvorbu zásob zbytného zboží domácnostmi a ze strany privátního sektoru došlo k urychlení výrobních investic. Na podzim téhož roku se

Japonsko potýkalo s tajfuny a dále byla zavedena protekcionistická opatření pro vzájemný obchod Japonska s Čínou a USA. Všechny tyto faktory přispěly k vysokému meziročnímu poklesu HDP ve výši 6,3 % za čtvrté čtvrtletí roku 2019 (Business info, 2020).

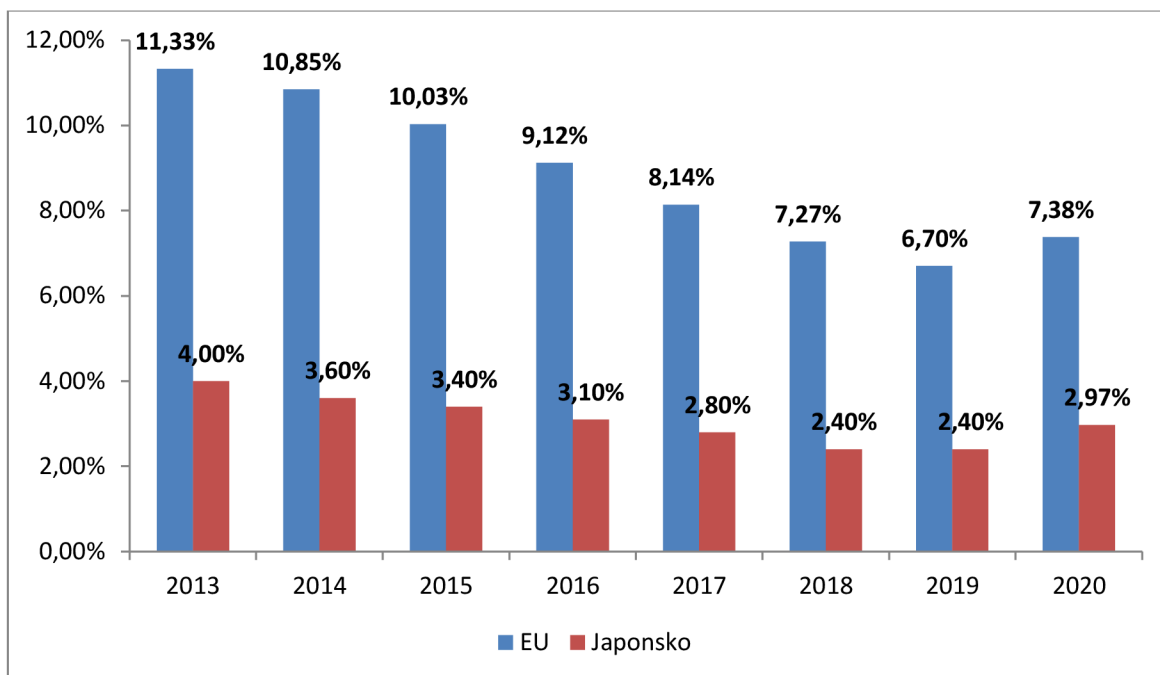
I přestože japonská ekonomika je schopna zvládat přírodní či jiné katastrofy, byl během druhého desetiletí 21. století zaznamenán pouze mírný ekonomický růst. Na konci roku 2012 byl představen předsedou japonské vlády Šinzó Abe ekonomický program, pro který se vžilo označení tzv. „Abenomika“. Cílem tohoto ekonomického programu bylo přimět dlouhodobě stagnující japonskou ekonomiku k růstu a zároveň snížit veřejný dluh, který byl v té době ve výši 240 % HDP. Japonsko je zadluženo už od hospodářské krize, kdy po bankách a pojišťovnách zůstaly po krachu na akciovém trhu a po propadu cen majetku úvěry. Japonská vláda a centrální banka tyto firmy finančně podporovaly a poskytovaly jim úvěry za nízké úroky. Nicméně závislost na státní pomoci se stala neudržitelnou a banky musely být znárodňovány. Díky tomu úroveň zadlužení Japonska rostla. Abenomika je založena na třech pilířích: prvním pilířem je zavedení agresivní měnové politiky za pomoci Japonské národní banky, která nakupuje dlouhodobé státní dluhopisy, čímž zvyšuje likviditu ekonomiky a snižuje úrokové sazby. Druhý pilíř se týká fiskální politiky a třetí spočívá ve strukturálních reformách společnosti (McBride, 2018). Lze říci, že tento program je do jisté míry úspěšný a hospodářský růst se podařilo mírně podpořit, viz též Obrázek 3 na str. 30. Co se týče veřejného dluhu, zde je pokles velice mírný a to pouze v roce 2017. Výdaje související s koronavirovou krizí zřejmě veřejný dluh navýší. Cíl Japonské národní banky dosáhnout inflace ve výši 2 % je taktéž dosud neúspěšný, viz též Obrázek 5 na str. 32 (Business info, 2020).

Obrázek 3: Reálný růst HDP od r. 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle (UNCTAD, 2021).

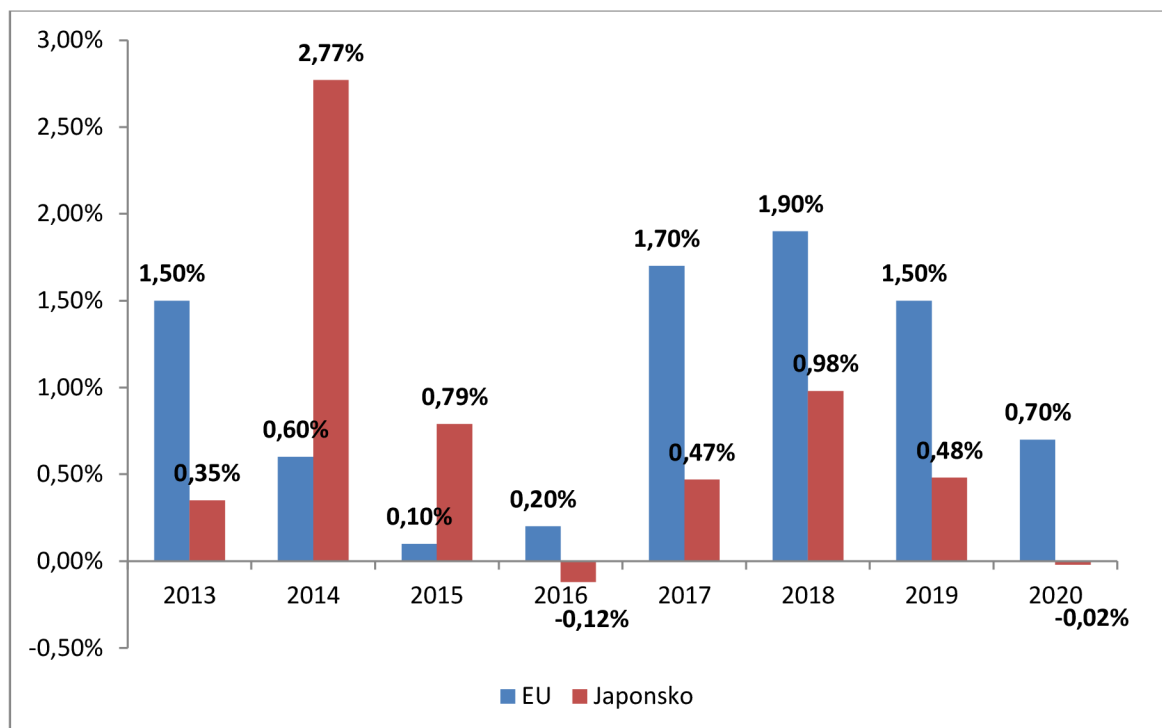
Co se týče nezaměstnanosti, v EU od roku 2013 stejně jako v Japonsku klesá, viz Obrázek 4. V roce 2020 se v EU i v Japonsku nezaměstnanost zvýšila a to z důvodu pandemie. Nicméně i přesto je nezaměstnanost v Japonsku (2,97 % za rok 2020) v porovnání s předními ekonomikami světa nízká, např. v EU za tentýž rok byla 7,38 % (The World Bank, 2021).

Obrázek 4: Nezaměstnanost od r. 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle (The World Bank, 2021).

Na Obrázku 5 je znázorněn vývoj míry inflace EU a Japonska od roku 2013, tj. od počátku jednání o EUJEP. V letech 2013 až 2015 byl u míry inflace EU zaznamenán pokles, o 1,40 procentního bodu, který byl zapříčiněn zejména cenami energií. V roce 2018 míra inflace dosáhla nejvyšší hodnoty a to 1,90 %. Tato hodnota byla způsobena zvýšením cen energií a potravin. V roce 2020 míra inflace v porovnání s rokem 2019 klesla o 0,80 procentního bodu. Příčinou byl především pokles cen energií, ale určitou roli zde sehrály i faktory související s koronavirovou pandemií (Krček, 2019). V případě vývoje míry inflace v Japonsku, je patrné, že průměrná roční inflace v jednotlivých letech kolísá. V roce 2014 se v Japonsku zvýšila daň, která je podobná dani z přidané hodnoty, což se promítlo v růstu cen a míra inflace dosáhla nejvyšší hodnoty, tj. 2,77 %. Od roku 2014 inflace klesala z důvodu nízké domácí spotřeby a rostoucího kurzu japonského jenu a v roce 2016 dosáhla záporné hodnoty a to -0,12 %. Od následujícího roku se začala ekonomika pomalu zotavovat v důsledku podnikových kapitálových výdajů. Během roku 2020 hodnota japonského jenu slábla a inflace za daný rok dosáhla hodnoty -0,02 % (ČTK, 2016; UNCTAD, 2021).

Obrázek 5: Vývoj míry inflace od r. 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle (UNCTAD, 2021).

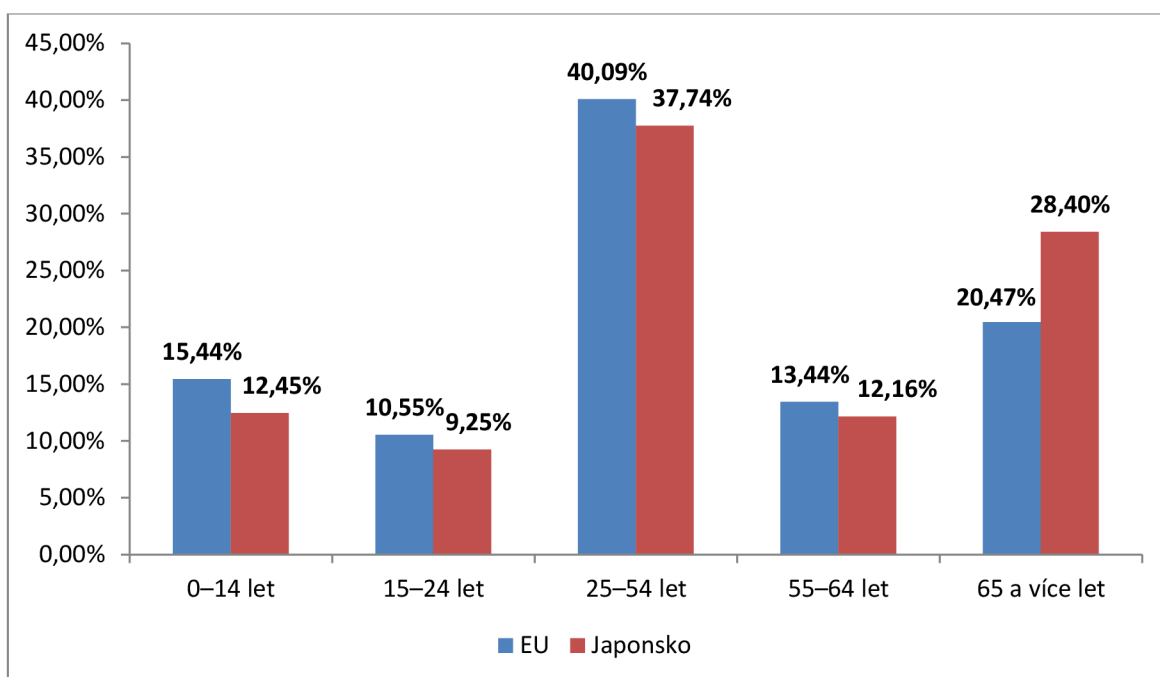
Obrázek 6 odráží věkovou strukturu obyvatel Evropské unie a Japonska za rok 2020. Z obrázku vyplývá, že v EU je věková skupina od 25 do 54 let zastoupena nejvíce, a to 40,09 %. Druhá nejvíce zastoupená kategorie je ve věku 65 let a více, která tvoří 20,47 % celkového počtu obyvatel EU. Předpokládá se, že do roku 2070 se bude EU potýkat s problémem stárnutí populace. Je odhadováno, že podíl obyvatel starších 65 let bude 30,30 % z důvodu nižší plodnosti a prodloužení střední délky života (UNCTAD, 2021; Zdechovský, 2021).

Co se týče Japonska, zde se již od 80. let objevují negativní demografické trendy. Japonská ekonomika se potýká s problémem rychlého úbytku a stárnutí populace. Za rok 2021 se předpokládá, že počet obyvatel dosáhne 126 051 000, tj. o 425 000 méně v porovnání s předchozím rokem. Oproti tomu se v roce 2021 v EU očekává nárůst obyvatel o 403 000 ve srovnání s rokem 2020, kdy celkový počet obyvatel byl 515 360 (UNCTAD, 2021).

Japonských obyvatel ve věku 24–54 let tvoří 37,74 % celkového počtu obyvatel Japonska. Je zřejmé, že 28,40 % populace tvoří obyvatelé starší 65 let a obyvatelé ve věkovém rozmezí od 55 do 64 let jsou zastoupeny 12,16 %. Toto demografické složení obyvatel, kde 40,56 % tvoří lidé starší 55 let, má negativní dopady na trh práce. Dále je vyšším počtem

obyvatel starších 65 let vyvolán tlak na veřejné finance, hlavně na oblast sociálních výdajů a na zdravotní péči. Výše veřejných výdajů na sociální oblast se dlouhodobě pohybovala pod průměrem OECD. Od roku 2010 jsou výdaje na sociální oblast nad průměrem OECD, který za rok 2019 činil 20,03 % HDP. Je zřejmé, že v Japonsku rostou výdaje na péči o seniory rychleji než v jiných zemích OECD (OECD, 2021a; UNCTAD, 2021).

Nejvíce zastoupenou věkovou skupinou pro EU i Japonsko jsou obyvatelé ve věku 25–54 let (EU – 40,09 %, Japonsko – 37,73 %) a nejméně zastoupenou věkovou skupinou pro EU i Japonsko jsou obyvatelé ve věku 15–24 let (EU – 10,55 %, Japonsko – 9,25 %). Nicméně obyvatel starších 55 let je v EU 33,91 % a v Japonsku 40,56 %, což je oproti EU o 6,65 procentního bodu více. V roce 2020 bylo v Japonsku obyvatel starších 65 let 28,40 % na rozdíl od EU, kde obyvatel v tomto věku bylo 20,47 %. Nicméně se odhaduje, že v roce 2050 bude tato hodnota jak pro Japonsko, tak pro EU cca 30 %. Lze tedy předpokládat, že se EU bude potýkat s podobnými problémy jako Japonsko nyní, tj. vysoké sociální výdaje a výdaje za zdravotní péči (UNCTAD, 2021).

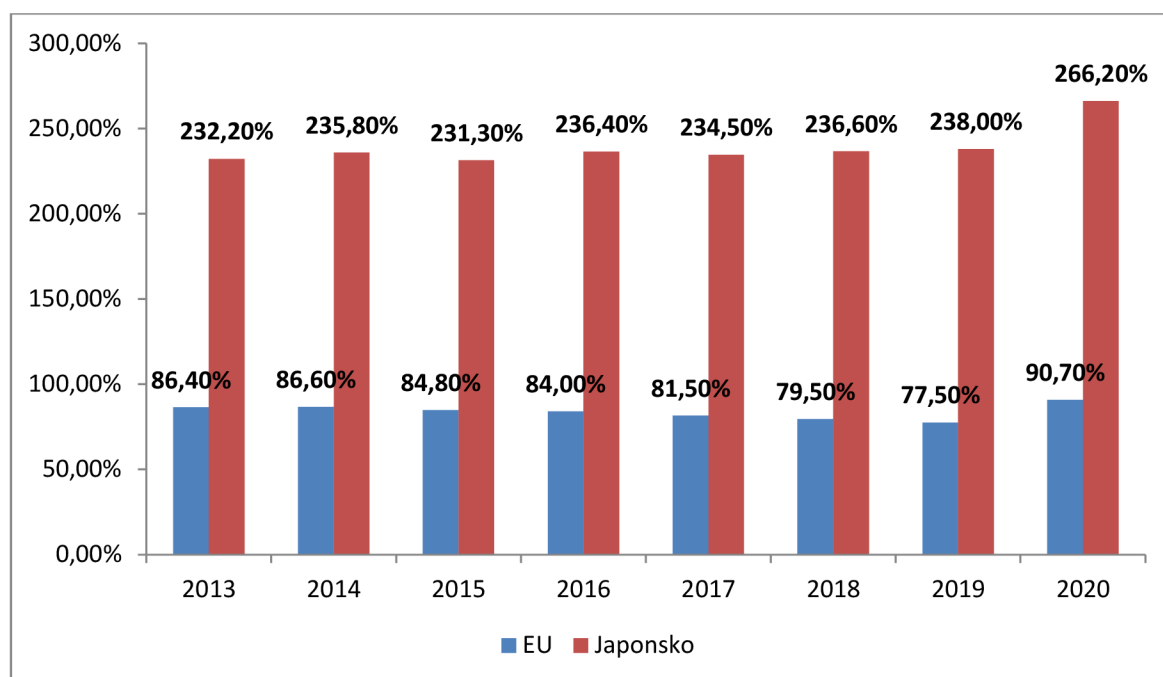

Obrázek 6: Věková struktura obyvatelstva za r. 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle (UNCTAD, 2021).

Veřejný dluh ve vztahu k HDP zobrazuje Obrázek 7. V EU se od roku 2013 výše veřejného dluhu ve vztahu k HDP pohybuje v rozmezí 86,40 % do 90,70 %. Oproti EU je Japonsko zadluženo více než dvojnásobně, veřejný dluh ve vztahu k HDP se pohybuje

mezi hodnotami 232,20 % až 266,20 %. Nejnižší veřejný dluh EU byl v roce 2019, kdy dosáhl 79,21 % a v Japonsku v roce 2015 – 231,30 %. V roce 2015 byla v Japonsku dvojnásobně zvýšena spotřební daň, díky které bylo možné alespoň z části pokrýt státní výdaje na sociální zabezpečení (Hýbl, 2012). V roce 2020 dosáhla EU i Japonsko nejvyššího zadlužení, které bylo způsobeno koronavirovými restrikcemi a kompenzačními výdaji vlády. Za rok 2020 z členských států EU mělo nejvyšší veřejný dluh Řecko (205,60 %), dále Itálie (155,80 %), Portugalsko (133,60 %). Výše veřejného dluhu České republiky dosáhla tentýž rok 38,10 % (Eurostat, 2021; Trading Economics 2021).

Obrázek 7: Veřejný dluh k HDP od r. 2013

Zdroj: vlastní zpracování (Eurostat, 2021; Trading Economics, 2021).

Z pohledu obchodních vztahů EU mezi hlavní exportní cíle patří Spojené státy americké, Čína a Švýcarsko. Dovozy do EU nejčastěji pocházejí z Číny, Spojených států amerických a Ruska. V Tabulce 2 jsou uvedeny vývozy a dovozy EU za rok 2019. Z této tabulky vyplývá, že nejdůležitějšími položkami vzájemného obchodu EU se světem jsou průmyslové výrobky, stroje a dopravní prostředky. Zemědělské suroviny jsou ve vzájemném obchodě zastoupeny nejméně (Wits, 2021a).

Tabulka 2: Vývozy a dovozy EU za r. 2019 v tis. USD

Odvětví	Vývoz z EU	Dovoz do EU
Průmyslové výrobky	1 835 857 417,48	12 978 117 446,07
Stroje a dopravní prostředky	935 766 385,96	6 974 826 069,73

Odvětví	Vývoz z EU	Dovoz do EU
Chemikálie	424 266 599,19	2 164 264 689,96
Rudy a kovy	53 851 954,57	770 637 987,10
Paliva	107 333 900,04	2 266 976 093,15
Textil	62 135 312,50	742 422 293,47
Potraviny	159 503 742,06	1 460 622 106,08
Zemědělské suroviny	25 583 335,23	230 440 187,72

Zdroj: vlastní zpracování dle (Wits, 2021a).

Mezi hlavní obchodní partnery Japonska, kam Japonsko vyváží své produkty, se řadí Spojené státy americké, Čína a Korejská republika. Nejvíce se do Japonska dováží produkty z Číny, Spojených států amerických a z Austrálie. V Tabulce 3 jsou uvedeny vývozy a dovozy Japonska za rok 2019 podle kategorie produktů. Je zřejmé, že z Japonska se do světa vyváží a dováží nejvíce průmyslových výrobků, strojů a dopravních prostředků, stejně jako v případě obchodu EU se světem. Zároveň stejně jako pro obchod EU se světem platí, že se nejméně obchoduje se zemědělskými surovinami, tak toto platí i pro obchod vzájemný obchod Japonska se světem (Wits, 2021b).

Tabulka 3: Vývozy a dovozy Japonska za r. 2019 v tis. USD

Odvětví	Vývoz z Japonska	Dovoz do Japonska
Průmyslové výrobky	612 643 106,19	424 980 743,30
Stroje a dopravní prostředky	414 122 789,25	207 704 231,58
Chemikálie	74 856 570,00	73 649 028,32
Rudy a kovy	17 059 579,29	45 952 312,88
Paliva	14 773 724,05	155 755 689,32
Textil	8 248 613,93	39 288 318,68
Potraviny	7 146 303,87	70 628 403,65
Zemědělské suroviny	2 196 292,91	11 159 782,69

Zdroj: vlastní zpracování dle (Wits, 2021b).

Tabulka 4 porovnává HDP dle vybraných činností za rok 2019. Z tabulky je zřejmé, že služby mají jak v EU, tak i v Japonsku velmi důležitý vliv na tvorbu HDP. V EU služby tvoří 73,01 % HDP a v Japonsku 69,96 % HDP. Naproti tomu zemědělství, lesnictví a rybolov tvoří nejmenší část HDP. V EU i Japonsku je to cca 1 % HDP (OECD, 2021b).

Tabulka 4: HDP dle činností v % za r. 2019

Odvětví	EU	Japonsko
Zemědělství, lesnictví, rybolov	1,79	1,02
Průmysl včetně energií	19,71	23,62
Zpracovatelský průmysl	26,65	20,50
Služby	73,01	69,96

Zdroj: vlastní zpracování dle (OECD, 2021b).

2.2 Charakteristika vzájemných obchodních vztahů EU a Japonska

Přestože od 60. let 20. století intenzita vzájemných obchodních vztahů Evropského společenství (ES) s Japonskem rostla, dlouho nebyly nijak formalizovány. Jednotlivé obchodní vztahy byly upravovány na bilaterální úrovni. Japonsko zároveň bránilo vstupu na svůj trh zahraničním firmám zaváděním technických a administrativních překážek. Ještě před vstupem EUJEPA v platnost bylo průměrné zatížení dovozů z Japonska do EU 4,1 % a celní zatížení evropských dovozů do Japonska bylo více než 9,6 % (Kocourek, 2019).

V roce 1991 bylo vydáno Společné prohlášení o vztazích mezi ES a Japonskem, kde byly vymezeny principy a jednotlivé cíle spolupráce pro oblast politiky, ekonomiky a kultury. Dalším důležitým mezníkem vzájemných obchodních vztahů EU a Japonska byl rok 2001, kdy byl přijat Společný akční plán pro spolupráci EU a Japonska, který byl zaměřen na podporu míru a bezpečnosti, vyrovnání se s globálními a sociálními výzvami, posilování ekonomické a obchodní spolupráce, sbližování lidí a kultur. Oficiální vyjednávání dohody o volném obchodu byla zahájena v březnu 2013. Na jejích základech byla v červnu 2018 podepsána dohoda o volném obchodu s cílem zajištění nových pracovních míst a posílení obchodních vztahů mezi EU a Japonskem. Zároveň byla v červenci 2018 podepsána Dohoda o strategickém partnerství EU a Japonska. Tato dohoda prohloubila spolupráci v oblasti bezpečnosti a obrany, životního prostředí, energetiky a mezilidských vztahů (CDK, 2018a).

Japonsko je po Číně druhým největším obchodním partnerem EU na asijském kontinentě a pátým celkově. Pro Japonsko Evropská unie představuje třetího nejvýznamnějšího obchodního partnera. Společně EU a Japonsko tvoří více než jednu třetinu světového HDP. V roce 2019 byly do Japonska vyváženy především strojírenské, dopravní a chemické výrobky. A z Japonska byly nejvíce dováženy strojírenské, dopravní, zemědělské a chemické výrobky. Za rok 2019 z Japonska do EU dovážely největší podíl zboží tyto členské státy: Německo, Belgie a Nizozemsko. Naopak do Japonska vyváželo nejvíce zboží Německo, Francie a Itálie. Česká republika je v evropském žebříčku největších dovozců z Japonska osmá a největších vývozců do Japonska dvanáctá (EC, 2020c).

V roce 2019 vývoz z EU do Japonska dosáhl nejvyšší úrovně od roku 2009, tj. 61 mld. EUR. Nejnižší úrovně – 32 mld. EUR, bylo dosaženo v roce 2009. Co se týče dovozu do EU z Japonska, ten byl nejvyšší také v roce 2019 – 63 mld. EUR a nejnižší hodnota dovozů 49 mld. EUR byla dosažena v roce 2013.

V Tabulce 5 je uveden vzájemný obchod zbožím EU a Japonska. Vyplývá z ní, že za uvedené období je realizována pasivní obchodní bilance, to znamená, že import do EU je vyšší než export do Japonska. Od roku 2017 se saldo obchodní bilance EU snižuje (EC, 2020d).

Tabulka 5: Vzájemný obchod EU a Japonska zbožím v mld. EUR

Rok	EU import	EU export	Saldo EU
2017	57,1	54,1	-3,0
2018	59,4	57,7	-1,7
2019	62,9	61,1	-1,7
2020	54,9	54,5	-0,4

Zdroj: vlastní zpracování dle (EC, 2020d).

Tabulka 6 zobrazuje vzájemný obchod službami EU a Japonska. V této oblasti vzájemného obchodu EU vykazuje aktivní saldo obchodní bilance. To znamená, že export je vyšší než import. Od roku 2016 se saldo obchodní bilance EU zvyšuje. Obchod službami mezi EU a Japonskem činí přibližně 35 % celkového obchodu zbožím mezi EU a Japonskem. Vývoz služeb z EU do Japonska představuje zhruba 50 % hodnoty vývozu zboží z EU do této země (EC, 2020d).

Tabulka 6: Vzájemný obchod EU a Japonska službami v mld. EUR

Rok	EU import	EU export	Saldo EU
2016	14,5	23,2	8,6
2017	14,2	25,8	11,6
2018	14,6	27,9	13,3
2019	16,2	30,9	14,6

Zdroj: vlastní zpracování dle (EC, 2020d).

Klíčovou rolí ve vzájemném obchodě EU a Japonska hraje průmysl. V roce 2020 se do EU z Japonska dovezlo nejvíce těchto položek: stroje a dopravní prostředky (63,5 %), chemikálie (14,2 %), průmyslové spotřební zboží (13,1 %), tržní výrobky tříděné hlavně dle materiálu (6 %). Naopak z EU do Japonska bylo vyvezeno nejvíce strojů a dopravních prostředků (35,3 %), chemikálií (24 %), průmyslového spotřebního zboží (14,9 %), potravin a živých zvířat (7,1 %) (EC, 2021).

2.3 Charakteristika dohody EUJEPA

V březnu 2013 bylo zahájeno jednání o dohodě o volném obchodu, konkrétně v tomto případě o dohodě o hospodářském partnerství. Jednání o Dohodě mezi Evropskou unií a Japonskem o hospodářském partnerství (EUJEPA) bylo dokončeno v prosinci 2017. Návrh dohody byl předložen Radě a tím byl v dubnu 2018 zahájen proces schvalování na úrovni Evropské unie. Jakmile došlo ke schválení návrhu dohody Radou, byla dále předložena Evropskému parlamentu. Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem vstoupila v platnost v roce 2019 (Kocourek a Šimanová, 2018). Dohoda představuje pro podniky několik přínosů, jedná se zejména o:

- odstranění cel a jiných překážek obchodu,
- usnadnění vývozu a dovozu,
- zajištění otevřenosti trhů se službami a nediskriminačního jednání s podniky z EU,
- zlepšení ochrany práv duševního vlastnictví a ochrany kvalitních evropských produktů, především zemědělských,
- vyšší podporu menším podnikům, pro které byly překážky obchodu nepřijatelné,
- úsporu času a finančních prostředků při obchodování (Evropská komise, 2021a).

V dohodě o hospodářském partnerství jsou zahrnuta komplexní ustanovení z mnoha oblastí, které mají vliv na obchodní vztahy a přeshraniční obchod. V Tabulce 7 je zpracována struktura dohody EUJEPA podle jednotlivých kapitol. Mimo kapitoly popsané v uvedené tabulce náleží k dohodě i přílohy, které uvedené kapitoly blíže definují.

Tabulka 7: Struktura dohody EUJEPA

Kapitola	Popis kapitoly
1 – Obecná ustanovení	Články 1.1 až 1.9, do kterých je tato kapitola rozdělena, obsahují cíle dohody, obecné definice, územní působnost, daně, bezpečnostní výjimky, důvěrné informace, plnění povinností a přenesenou pravomoc, právní předpisy a jejich změny, vztah k jiným dohodám.
2 – Obchod zbožím	Cílem této kapitoly je usnadnění vzájemného obchodu zbožím a postupná liberalizace obchodu zbožím v souladu s ustanoveními této dohody. Zároveň je v této kapitole dosaženo závazku mezi stranami k eliminaci celních povinností. Tato kapitola je rozdělena do čtyř oddílů: <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Obecná ustanovení (články 2.1 až 2.5) • Oddíl B – Národní zacházení a přístup zboží na trh (články 2.6 až 2.22) • Oddíl C – Usnadnění vývozu vinařských výrobků (články 2.23 až 2.31) • Oddíl D – Jiná ustanovení (články 2.32 až 2.35)
3 – Pravidla původu a postupy stanovení původu	Tato kapitola je věnována původu produktů a je rozdělena do tří oddílů: <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Pravidla původu (články 3.1 až 3.15)

Kapitola	Popis kapitoly
	<ul style="list-style-type: none"> • Oddíl B – Postupy stanovení původu (články 3.16 až 3.26) • Oddíl C – Různé (články 3.27 až 3.29)
4 – Celní záležitosti a usnadnění obchodu	Tato kapitola je rozdělena do článků 4.1 až 4.14, jejím obsahem jsou cíle kapitoly, oblast působnosti, transparentnost, postupy při dovozu, vývozu a tranzitu, propuštění zboží, zjednodušení celních režimů, předběžná rozhodnutí, odvolání a přezkum, řízení rizika, audit pro odbavení zboží, tranzit a překládka, celní spolupráce, dočasné použití a výbor pro pravidla a celní otázky.
5 – Nápravná opatření v oblasti obchodu	Zde jsou definovány pojmy a nápravné prostředky v oblasti obchodu a podmínky pro jejich využití. Kapitola se člení na čtyři oddíly: <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Obecná ustanovení (článek 5.1) • Oddíl B – Dvoustranná ochranná opatření (články 5.2 až 5.8) • Oddíl C – Souhrnná ochranná opatření (články 5.9 až 5.10) • Oddíl D – Antidumpingová a vyrovnávací opatření (články 5.11 až 5.14)
6 – Sanitární a fytosanitární opatření	Tato kapitola se týká články 6.1 až 6.16 a vztahují se na rostlinolékařská a hygienická opatření, která by mít vliv na vzájemný obchod smluvních stran.
7 – Technické překážky obchodu	Tato kapitola se vztahuje na technické předpisy a normy, které by mohly ovlivnit vzájemný obchod zbožím. Jedná se o články 7.1 až 7.14.
8 – Obchod službami, liberalizace investic a elektronický obchod	Tato kapitola je rozdělena do šesti oddílů a oddíl E je dále rozčleněn do šesti pododdílů: <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Obecná ustanovení (články 8.1 až 8.5) • Oddíl B – Liberalizace investic (články 8.6 až 8.13) • Oddíl C – Přeshraniční obchod službami (články 8.14 až 8.19) • Oddíl D – Vstup fyzických osob a jejich dočasný pobyt (články 8.20 až 8.28) • Oddíl E – Regulační rámec: <ol style="list-style-type: none"> 1. Domácí regulace (články 8.29 až 8.32) 2. Obecně použitelná ustanovení (články 8.33 až 8.35) 3. Poštovní a kurýrní služby (články 8.36 až 8.40) 4. Telekomunikační služby (články 8.41 až 8.57) 5. Finanční služby (články 8.58 až 8.67) 6. Služby v mezinárodní námořní dopravě (články 8.68 až 8.69) • Oddíl F – Elektronický obchod (články 8.70 až 8.81)
9 – Pohyb kapitálu, platby, převody a dočasná ochranná opatření	Tato kapitola identifikuje běžný účet a pohyb kapitálu. Dále jsou stanovena pravidla pro uplatňování právních předpisů týkající se oblasti pohybu kapitálu a platebních převodů a dále popisuje dočasná ochranná opatření. Kapitola je rozdělena na články 9.1 až 9.4.
10 – Veřejné zakázky	V této kapitole jsou popsána opatření, která se vztahují na veřejné zakázky. Vyhlašováním veřejné zakázky musí být dostupné v elektronické podobě. Jedná se o články 10.1 až 10.17.
11 – Politika hospodářské soutěže	Tato kapitola upravuje spravedlivou a svobodnou hospodářskou soutěž. Smluvní strany přijmou taková opatření, která jsou považována za vhodná, aby bylo dosaženo cílů této dohody. Kapitola je rozdělena do článků 11.1 až 11.9.
12 – Subvence	Smluvní strany se zavazují, že smí udělit subvence pouze v případě nutnosti, kdy jsou nezbytné k dosažení cílů veřejné politiky. Neměla by je použít v případě, že by mohly mít negativní dopady na obchod. Kapitola je rozdělena na články 12.1 až 12.10.
13 – Státní podniky, podniky, kterým byla přiznána zvláštní práva či výsady, a určené monopoly	Tato kapitola se zaměřuje na státní podniky, podniky se zvláštními právy a výsadami určených monopolů, které se zabývají komerčními činnostmi. V případě, že se zabývají jak komerčními, tak nekomerčními činnostmi, tato kapitola upravuje pouze jejich obchodní činnost. Články 13.1 až 13.8 zahrnují informace vztahované k této problematice.
14 – Duševní vlastnictví	Smluvní strany zajistí nediskriminační ochranu duševního vlastnictví

Kapitola	Popis kapitoly
	<p>a stanoví dle této kapitoly opatření pro případ jejich porušení a padělání. Kapitola je rozdělena na čtyři oddíly. Oddíl B je dále členěn na devět pododdílů a oddíl C na čtyři pododdíly.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Obecná ustanovení (články 14.1 až 14.7) • Oddíl B – Normy týkající se duševního vlastnictví: <ol style="list-style-type: none"> 1. Autorské právo a práva s ním související (články 14.8 až 14.17) 2. Ochranné známky (články 14.18 až 14.21) 3. Zeměpisná označení (články 14.22 až 14.30) 4. Průmyslové vzorky (článek 14.31) 5. Nezapsaný vzhled výrobků (článek 14.32) 6. Patenty (články 14.33 až 14.35) 7. Obchodní tajemství a nezveřejněné údaje ze zkoušek nebo jiné údaje (články 14.36 až 14.37) 8. Nové odrůdy rostlin (článek 14.38) 9. Nekalá soutěž (článek 14.39) • Oddíl C – Prosazování práva: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecná ustanovení (články 14.40 až 14.41) 2. Prosazování práva – občansko právní prostředky nápravy (články 14.42 až 14.49) 3. Prosazování ochrany před zneužíváním obchodních tajemství (článek 14.50) 4. Prosazování práva – opatření na hranicích (článek 14.51) • Oddíl D – Spolupráce a institucionální ujednání (články 14.52 až 14.55)
15 – Správa a řízení společnosti	<p>Smluvní strany uznávají význam účinného rámce správy a řízení společnosti pro dosažení hospodářského růstu skrze dobře fungující trhy a řádné finanční systémy založené na transparentnosti, účinnosti, důvěře a bezúhonnosti. Cílem je posílení důvěry mezi investory a zvýšení konkurenceschopnosti. Kapitola je rozdělena na články 15.1 až 15.7.</p>
16 – Obchod a udržitelný rozvoj	<p>V této kapitole smluvní strany uznávají význam podpory rozvoje mezinárodního obchodu způsobem, který přispívá k udržitelnému rozvoji pro blaho současných a budoucích generací. Toto je prováděno na základě plánu nazvaného: „Vytvoření prostředí příznivého pro dosažení plné a produktivní zaměstnanosti a důstojné práce pro všechny na vnitrostátní a mezinárodní úrovni a jeho vliv na udržitelný rozvoj“. Kapitola je rozdělena do článků 16.1 až 16.19.</p>
17 – Transparentnost	<p>Smluvní strany uznávají dopad, který může mít jejich regulační prostředí na vzájemný obchod a investice. Tím pádem má každá strana zajistit transparentní regulační prostředí, které bude předvídatelné především pro malé a střední podniky. Kapitola je rozdělena na články 17.1 až 17.8.</p>
18 – Osvědčené regulační postupy a spolupráce v oblasti regulace	<p>Cílem této kapitoly je prosadit osvědčené regulační postupy a spolupráci stran v oblasti regulace za účelem posílení dvoustranného obchodu a investic. Tato kapitola je rozdělena do tří oddílů.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Osvědčené regulační postupy a spolupráce v oblasti regulace: <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecná ustanovení (články 18.1 až 18.3) 2. Osvědčené regulační postupy (články 18.4 až 18.11) 3. Spolupráce v oblasti regulace (články 18.12 až 18.13) 4. Institucionální ustanovení (články 18.14 až 18.16) • Oddíl B – Dobré životní podmínky zvířat (článek 18.17) • Oddíl C – Závěrečná ustanovení (články 18.18 až 18.19)
19 – Spolupráce v oblasti zemědělství	<p>Smluvní strany uznávají, že podpora vzájemného obchodu se zemědělskými produkty a potravinami je v jejich společném zájmu a usilují o podporu spolupráce v oblasti udržitelného zemědělství zahrnující rozvoj venkova, výměnu odborných informací a osvědčených postupů pro zajištění</p>

Kapitola	Popis kapitoly
	vysoce kvalitních potravin jak pro spotřebitele v EU, tak i v Japonsku. Kapitola je rozdělena do článků 19.1 až 19.8.
20 – Malé a střední podniky	Cílem je zlepšení spolupráce stran v záležitostech, které jsou důležité pro malé a střední podniky, nebo v těch záležitostech, které by pro ně mohly mít obzvláštní přínos. Kapitola je rozdělena na články 20.1 až 20.4.
21 – Řešení sporů	Kapitola má za cíl zavést účinný a účelný mechanismus pro řešení sporů mezi smluvními stranami vzniklých z výkladu či z použití ustanovení této dohody s cílem dosáhnout oboustranně přijatelného řešení. Tato kapitola se člení na čtyři oddíly. <ul style="list-style-type: none"> • Oddíl A – Cíl, oblast působnosti a definice (články 21.1 až 21.3) • Oddíl B – Konzultace a mediace (články 21.4 až 21.6) • Oddíl C – Postup pro rozhodčí tribunál (články 21.7 až 21.24) • Oddíl D – Obecná ustanovení (články 21.25 až 21.30)
22 – Institucionální a závěrečná opatření	V této kapitole jsou popsány smíšené výbory a pracovní skupiny, které byly zřízeny na základě této dohody. Smíšené výbory mohou přijímat rozhodnutí, stanoví-li to dohoda, a vydávat doporučení relevantní pro provádění i fungování této dohody. Jsou zde jmenovány i specializované výbory, jako je např. Výbor pro obchod zbožím, Výbor pro vládní zakázky, Výbor pro duševní vlastnictví, Výbor pro spolupráci v oblasti zemědělství atd. Tato kapitola je rozdělena na články 22.1 až 22.6.
23 – Závěrečná ustanovení	Smluvní strany provedou obecný přezkum provádění a fungování této dohody v 10. roce ode dne vstupu této dohody v platnost nebo v jiných termínech, na nichž se strany dohodnou. Kapitola je rozdělena do článků 23.1 až 23.8.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Eur-Lex, 2018).

2.4 Posouzení dopadů dohody EUJEPa na úrovni EU

Obchodní dohoda EU s Japonskem vstoupila v platnost 1. února 2019. Uzavřením této dohody se otevřel nový trh, který poskytuje spotřebitelům větší výběr a nižší ceny. Evropské podniky díky EUJEPa ušetří každý rok 1 miliardu EUR. Dohodou jsou zrušeny také necelní překážky, např. potvrzení mezinárodních norem pro automobily. Dohoda má omezit překážky obchodu, kterým čelí evropské podniky při vývozu do Japonska.

Na základě kapitoly 2.1, která porovnává ekonomické ukazatele EU a Japonska, lze říci, že Japonsko má vyšší HDP na obyvatele, což ukazuje i na vyspělost japonské ekonomiky a s tím související vyšší mzdy japonských obyvatel. Co se týče nezaměstnanosti, ta je v EU v porovnání s Japonskem vyšší. Vzhledem k tomu, že EUJEPa umožňuje snažší přístup Japonců na evropský trh, lze předpokládat, že dohoda přispěje ke snížení nezaměstnanosti v EU. S nízkou nezaměstnaností a problémem stárnutí populace, se kterým se Japonsko potýká, úzce souvisí zavádění robotizace a automatizace výroby. V oblasti robotizace a automatizace se Japonsko řadí mezi nejpokročilejší. To může pomoci evropským

podnikům s japonskou majetkovou účastí k rychlejšímu rozvoji díky snazšímu převodu zaměstnanců mezi mateřskou a dceřinou společností, který EUJEPa podporuje.

Již před vstupem dohody v platnost byly celní překážky vzájemného obchodu EU a Japonska na poměrně nízké úrovni. Celní zatížení dovozů z Japonska do zemí EU se průměrně pohybovalo kolem 4 %. Výše cel na dovozy ze zemí EU do Japonska dosahovaly průměrně přes 9 % (Kocourek a Šimanová, 2018).

2.4.1 Celní sazby

Harmonogram postupného odstraňování cel je rozložen do 20 let od okamžiku vstupu dohody EUJEPa v platnost. Ke dni vstupu dohody v platnost EU zrušila cla na dovozy z Japonska u 94,3 % položek. Do EU se dováží bez celního zatížení 87 % celkového objemu dovozů z Japonska. Po 10 letech bude odstraněno clo u 97,3 % položek celního sazebníku EU a po 20 letech u více než 99 %. Japonsko k okamžiku vstupu dohody v platnost odstraní dovozní cla na 81,4 % položek svého celního sazebníku, z čehož vyplývá, že po vstupu dohody v platnost bude 91,5 % objemu dovozů z EU do Japonska plně osvobozeno od cla. Po 10 letech to bude 87,8 % položek japonského celního sazebníku a po 20 letech 96 % (Kocourek, 2019).

Položky zahrnuté v celním sazebníku jsou rozděleny do více než 50 různých fázových kategorií. Kategorie X je z liberalizace vyjmuta a kategorie A cla odstraňuje ke dni vstupu dohody v platnost. Zbýlé kategorie stanovují různé režimy postupného snižování či odstraňování cel.

Po vstoupení dohody v platnost je většina **produktů dovážených z EU do Japonska** plně liberalizována, tj. kategorie A. Díky tomu průměrné celní zatížení dovozů z EU do Japonska kleslo na 1,74 %. V oblasti zemědělských produktů dochází ke zrušení japonských cel u sýrů, vína a u zpracovaného vepřového masa. Dále je umožněn vyšší vývoz hovězího masa do Japonska. Dohoda zajistí ochranu v oblasti duševního vlastnictví pro více než 200 kvalitních evropských zemědělských produktů dle tradičních zeměpisných označení. To samé platí i pro ochranu vybraných japonských zeměpisných označení v EU (Evropská komise, 2019).

Po dobu přechodného období, tj. 5 až 8 let od okamžiku vstupu dohody v platnost, bude snižována celní sazba u některých druhů ryb a mořských plodů, čaje, citrusů, zpracovaného ovoce a zeleniny, většiny rostlinných olejů a u produktů dřevozpracujícího průmyslu. Dále po dobu 10 let od vstupu budou postupně odstraňována cla na dovoz živých zemědělských zvířat, drůbežního masa a vajec, ostatních druhů ryb a mořských plodů, vybraných druhů ovoce a ořechů, cukrovinek, některých ovocných šťáv, perníku a čokolády, tabákových výrobků, produktů kožedělného a obuvnického průmyslu. U ostatních zemědělských a potravinářských produktů a u některých vybraných výrobků obuvnického průmyslu se cla nemění (Kocourek, 2019).

Jakmile uplynou všechna přechodná období, celkové celní zatížení evropských dovozů do Japonska bude na úrovni 0,652 %, přičemž importéři na clech uspoří každoročně 7 mld. USD. Důležitý podíl na úsporách bude mít potravinářský průmysl 63,5 % a dále textilní průmysl 16,6 %. Největší část, tj. 19,6 % ušetřených dovozních cel do Japonska, připadne Nizozemsku, dále 15,5 % Dánsku, 15,3 % Itálii a 12,5 % Francii. Zbývajících 29 % úspor připadá na ostatní státy EU (Kocourek, 2019).

Dohoda dále umožňuje otevření trhů se službami, jedná se především o finanční služby, telekomunikaci, elektronický obchod a dopravu. Dohoda usnadňuje podnikům z EU přístup na trh veřejných zakázek v 54 japonských městech a odstraňuje překážky v oblasti získávání veřejných zakázek v odvětví železniční dopravy na celostátní úrovni.

V případě **dovozů z Japonska do EU** se také po vstupu EUJEPA v platnost snížilo celní zatížení a to téměř na všechny dovážené výrobky. Celní zatížení kleslo pod 1,9 %. Po dobu 5 až 7 let budou odstraňována cla na dovoz okrasných ryb, některých druhů mraženého rybího masa a mořských plodů, vybraných elektrotechnických produktů, vybraných produktů hutního průmyslu a většiny osobních a nákladních automobilů, motocyklů i jízdních kol. Dále po dobu 12 let po vstupu dohody v platnost dochází k odstraňování cel na ostatní silniční a většinu železničních dopravních prostředků a jejich částí a součástí.

V rámci přechodného období 15 let budou postupně odstraněna cla pro dovoz většiny mořských ryb, humrů, garnátů a krevet. U některých potravinových přípravků, tj. např. sladový výtažek, kávové i čajové koncentráty a dále u zmrzliny, bude celní sazba postupně snižována (o 25 % až 70 %), nicméně zbýající clo zůstane i po 20 letech od vstupu dohody

v platnost. U vybraných druhů ovoce a zeleniny je odstraněna pouze valorická složka cla a specifická složka zůstává beze změny. V podstatě pouze maso z velryb, sviňuch, delfinů a rýže i některé další obiloviny a výrobky z nich nebudou osvobozeny od cla.

Jakmile uplynou všechna tato přechodná období, celní zatížení dovozů z Japonska do EU, klesne téměř na 0. Díky EUJEPa ušetří japonští importéři na clech každoročně 2 mld. USD. Největší podíl na této úspoře mají dovozy v oblasti automobilového průmyslu – 45,4 %. Dále dovozy v oboru strojírenského a elektrotechnického průmyslu – 32,7 %, chemického a gumárenského průmyslu – 13,5 %. Zbývajících 8,4 % připadá na ostatní oblasti dovozů. Na celních úsporách japonských dovozů do EU se bude nejvíce podílet dovoz do Německa a Belgie (Kocourek, 2019).

2.4.2 Netarifní překážky obchodu zbožím a službami

Lze říci, že netarifní překážky obchodu jsou důležitým faktorem, který brání pronikání evropským výrobcům na japonský trh. Některé oblasti japonského hospodářství jsou dokonce díky těmto překážkám pro evropské výrobce zcela uzavřeny. Mezi ně patří např. některé dopravní prostředky, letecká technika a zemědělské produkty. Důvody, proč tomu tak je, mohou být různé: od ochrany ekonomických zájmů přes nedůvěru v zahraniční certifikační autority až po politické důvody upřednostňování výrobců z jiných zemí.

Co se týče netarifních opatření, japonský trh je chráněn až 3,7× nákladnějšími překážkami oproti evropskému trhu. Necelní opatření při dovozu z EU do Japonska průměrně zvyšují cenu zboží o více než 12 %. Naopak při importu japonského zboží na evropský trh jsou překonávány netarifní bariéry ve výši pouhých 3,2 % ceny dovážené produkce. V oblasti mezinárodního obchodu službami jsou netarifní opatření ještě výraznější. Na japonský trh lze proniknout pouze po překonání netarifních překážek, jejichž nákladnost dosahuje 28,7 % hodnoty dovážených služeb. Oproti tomu na straně EU se jedná cca o 12,1 % (Kocourek, 2019).

Co se týče fyto-sanitárních a sanitárních opatření zaměřujících se na zemědělský a potravinářský průmysl, v této oblasti jsou evropští vývozci v Japonsku vystaveni výrazné diskriminaci a státní regulaci. Díky EUJEPa jsou zjednodušeny postupy schvalování a omezena byrokratická zátěž pro evropské výrobce.

V oblasti technických bariér jsou nejvíce zasaženy farmaceutické dovozy do Japonska, kde je pro léky a farmaceutika vyžadována rozsáhlá a nákladná národní certifikace. Evropské vývozy do Japonska v oblasti automobilového průmyslu znesnadňovalo náročné testování a posuzování shody na základě japonských standardů a regulací, které se výrazně lišily od mezinárodních standardů pro motorová vozidla Evropské hospodářské komise OSN (UNECE). Zpracované potraviny se při dovozu do Japonska prodražovaly kvůli odlišným technickým předpisům a mimo to i kvůli komplikovaným kontrolám na hranicích (Kocourek a Šimanová, 2018).

Během vyjednávání dohody EUJEPa Japonsko přijalo několik opatření, která usnadní evropským výrobcům vstup na japonský trh. Ze strany Japonska došlo ke sjednocení národních standardů v oblasti zdravotnických prostředků s mezinárodními systémy managementu kvality, v oblasti motorových vozidel se standardy UNECE, v oblasti značení textilních výrobků s mezinárodními standardy ISO a v oblasti farmaceutik se standardy Mezinárodní rady pro harmonizaci technických požadavků na humánní léčivé přípravky. Dále je díky EUJEPa umožněno dovážet evropská piva nikoli jako nápoje s nízkým obsahem alkoholu. Díky tomu dojde k vyrovnání zdanění evropských importovaných piv a japonských domácích piv (Kocourek a Šimanová, 2018).

Odhadem je předpokládáno, že na straně Japonska dojde k 3,2× většímu snížení netarifních opatření než na straně EU. Díky EUJEPa uspoří evropští dovozci zboží do Japonska na netarifních překážkách každoročně cca 2,2 mld. USD a dovozci služeb 2,7 mld. USD. Služby představují 55,1 % celkových úspor na netarifních opatřeních, potravinářský průmysl 20 %, strojírenství a elektrotechnika 10,5 %, chemický a gumárenský průmysl 10 % celkových úspor na netarifních opatřeních (Kocourek, 2019).

Japonští importéři zboží do EU uspoří na netarifních překážkách až 565 mil. USD každý rok a importéři služeb dalších 570 mil. USD. Služby stojí za 50,1 % celkových úspor netarifních překážek. Při dovozu zboží uspoří především automobilový průmysl, který tvoří 29 % celkových úspor na netarifních opatřeních a dále strojírenský a elektrotechnický průmysl, který tvoří 10,1 % celkových úspor (Kocourek, 2019).

3 Analýza dopadů EUJEPa na českou ekonomiku

V této kapitole je nahlédnuto na vliv dohody EUJEPa na Českou republiku, automobilový průmysl a na konkrétní podnik z oblasti automotive.

Vzájemné vztahy České republiky a Japonska se odehrávají v různých odvětvích a podnikatelských i obchodních aktivitách. Obecně se jedná o obchod s přidanou hodnotou (TiVA). Na základě statistik TiVA je patrné, že význam Japonska jako obchodního partnera České republiky je poměrně nízký (Kocourek a Šimanová, 2018).

Na Japonsko připadá podíl 0,49 % hrubých exportů ČR, kdežto hrubé importy z Japonska do ČR tvoří 1,23 % celkových českých hrubých dovozů. Hrubé exporty z Japonska do ČR představují 0,2 % celkových hrubých vývozu Japonska, zatímco hrubé importy z ČR do Japonska představují pouze 0,08 % celkových hrubých dovozů Japonska (Kocourek a Šimanová, 2018).

3.1 Dopady dohody EUJEPa na úrovni ČR

Česká ekonomika je vysoce otevřená a exportně orientovaná. Výše obratu zahraničního obchodu ČR dosáhla v roce 2019 142,8 % HDP, což řadí ČR na přední příčku světového žebříčku (světový průměr je 58,2 %). Naproti tomu hodnota obratu zahraničního obchodu Japonska byla v roce 2019 pod globálním průměrem, tj. 34,9 % (The World Bank, 2021).

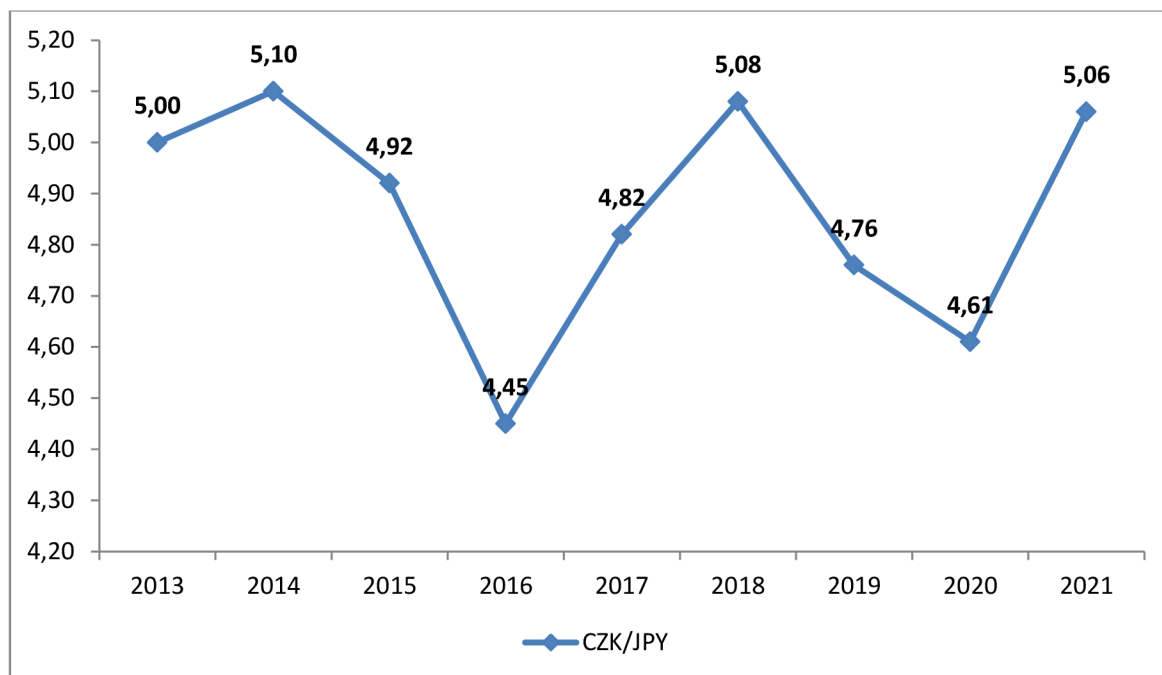
Japonsko dle výše obratu vzájemné obchodní výměny představuje pro ČR 20. nejdůležitějšího obchodního partnera. Obchodní bilance ČR s Japonskem je dlouhodobě pasivní, ale vývozy z ČR do Japonska se postupně zvyšují. Japonské podniky v ČR využívají při výrobě vysoký podíl japonských komponentů. Dovozy japonských subdodávek ve většině případů nezatěžují celkovou obchodní bilanci ČR, jelikož většina finálních japonských výrobků, které jsou vyráběny v ČR, je určena k následnému exportu.

Obrázek 8 je ukazuje vzájemný obchod zbožím ČR a Japonska v letech 2013 až 2020. V roce 2019 bylo dosaženo největšího objemu dovozů, tj. 63 603 mil. Kč. Za dané období byl objem vývozu největší v roce 2018, kdy dosáhl 13 537 mil. Kč (ČSÚ, 2021).

Obrázek 8: Vývoj vzájemného obchodu zbožím ČR a Japonska v mil. Kč
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Obrázek 9 znázorňuje vývoj průměrného ročního měnového kurzu CZK ve vztahu k JPY od roku 2013. Za sledované období se průměrný roční kurz pohybuje v rozmezí 4,45 JPY až 5,10 JPY za 1 CZK. Na základě tohoto obrázku je zřejmé, že od roku 2020 CZK vůči JPY posiluje. V roce 2020 byla průměrně 1 CZK rovna 4,61 JPY a za rok 2021 byl průměrný roční kurz za 1 CZK 5,06 JPY, posílení CZK podporuje japonské vývozy do ČR, protože vyvážené japonské zboží je levnější, tzn., že pro české podniky je výhodné nakupovat japonské zboží z dovozu. V opačném případě, kdy kurz CZK/JPY oslabuje, se vyvážené zboží z Japonska do ČR zdražuje. Zdražování japonských vývozů do ČR bylo od roku 2018 (Exchange rates UK, 2021).

Obrázek 9: Průměrný roční kurz CZK/JPY od r. 2013
Zdroj: vlastní zpracování dle (Exchange Rates UK, 2021).

Celní zatížení dovozů z Japonska do ČR v letech 2011 až 2017 představovalo průměrně 3,27 %. Za stejné období byly vývozy z ČR průměrně zatíženy cly ve výši 2,21 %, což bylo oproti průměrné výši cel na vývozy ze zemí EU o 7 procentních bodů méně. Tento rozdíl byl zapříčiněn výrazně odlišnou strukturou českých vývozů do Japonska oproti struktuře vývozů celé EU.

Průměrné celní zatížení mezi ČR a Japonskem u jednotlivých odvětví shrnuje Tabulka 8. Nejvíce celně zatížený sektor mezinárodního obchodu při vývozech do Japonska byl potravinářský průmysl a textilní průmysl. V oblasti dovozů z Japonska do ČR čelil nejvyššímu celnímu zatížení také potravinářský a textilní průmysl (Kocourek a Šimanová, 2018).

Tabulka 8: Průměrné vážené celní zatížení v letech 2011–2017

Průmysl	Vývozy do Japonska	Dovozy z Japonska
Automobilový	0,00 %	4,94 %
Chemický	3,02 %	4,79 %
Potravinářský	22,44 %	16,93 %
Sklářský	2,56 %	2,12 %
Strojírenský	0,38 %	2,61 %
Textilní	19,60 %	5,15 %

Zdroj: vlastní zpracování dle (Kocourek a Šimanová, 2018).

3.1.1 Vývoz zboží z ČR do Japonska

V následující Tabulce 9 je seřazeno 10 nejvíce vyvážených položek z ČR do Japonska a podíly jednotlivých položek na celkovém objemu vývozu mezi lety 2011 až 2018, tj. před vstoupením dohody EUJEPA v platnost. Dlouhodobě významnou položkou vývozu do Japonska jsou úlomky drahých kovů, které tvoří 13,41 % celkových vývozu z ČR do Japonska v letech 2011–2018, dále jsou to telefonní přístroje (9,72 %) a části i součásti pro pístové motory (7,59 %) (ČSÚ, 2021).

Tabulka 9: Nejvíce vyvážené položky v letech 2011–2018

HS kód	Položka	Průměrná roční hodnota vývozu v tis. Kč	Podíl na celkových vývozech z ČR do Japonska v %
7112	Odpady, úlomky kovů drahých plátovaných kovy	2 425 736	13,41
8517	Telefonní přístroje, včetně telefonů pro celulární síť nebo jiné bezdrátové sítě	1 758 572	9,72
8409	Části, součásti pro motory pístové	1 371 950	7,59
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	965 267	5,34
9503	Tříkolky, kolob., kočárky pro panenky, panenky, hračky, ost. modely, puzzle	816 232	4,51
8408	Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	749 912	4,15
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané i hoblov. apod., > 6 mm	683 963	3,78
8413	Čerpadla i se zař. měřícím, zdviže na kapaliny	642 765	3,55
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	505 432	2,80
9012	Mikroskopy, jiné než optické, difraktografy	443 619	2,45

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Z výše uvedených nejvýznamnějších položek, které jsou z ČR vyváženy do Japonska, byla ze strany Japonska uvalena celní povinnost pouze na vybrané dětské hračky, u kterých byl průměrný vážený celní tarif 0 – 3,9 % ad valorem. Tento celní tarif je k okamžiku platnosti dohody EUJEPA zrušen (Kocourek a Šimanová, 2018).

Tabulka 10 zobrazuje 10 nejvíce vyvážených položek z ČR do Japonska a podíly jednotlivých položek na celkovém objemu vývozu za roky 2019 a 2020, tj. po vstoupení dohody EUJEPA v platnost. V letech 2019–2020 se žebříček významných položek vývozu do Japonska oproti rokům 2011–2018 změnil. Mezi významné položky v letech 2019–2020 patří úlomky drahých kovů, které tvoří 31,70 % celkových vývozu z ČR do Japonska

v letech 2019–2020, dále jsou to vysílací přístroje pro rozhlasové nebo televizní vysílání (6,76 %) a telefonní přístroje (3,59 %) (ČSÚ, 2021).

Tabulka 10: Nejvíce vyvážené položky v letech 2019–2020

HS kód	Položka	Hodnota vývozu v tis. Kč za 2019	Hodnota vývozu v tis. Kč za 2020	Podíl na celkových vývozech z ČR do Japonska v %
7112	Odpady, úlomky kovů drahých plátovaných kovy	6 174 030	7 599 393	31,70
8525	Vysílací přístroje pro rozhlasové nebo televizní vysílání, též obsahující přijímací zařízení nebo zařízení pro záznam nebo reprodukci zvuku, televizní kamery, digitální fotoaparáty a videokamery se záznamem obrazu i zvuku	1 668 871	1 268 339	6,76
8517	Telefonní přístroje, včetně telefonů pro celulární síť nebo jiné bezdrátové síť; ostatní přístroje pro vysílání nebo přijímání hlasu, obrazů nebo jiných dat, včetně přístrojů pro komunikaci v drátových nebo bezdrátových sítích (jako jsou	758 194	801 224	3,59
8526	Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístroje a rádiové přístroje pro dálkové řízení	1 108 655	354 794	3,37
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané i hoblov. apod., > 6 mm	768 684	640 352	3,24
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	718 395	680 303	3,22
8413	Čerpadla i se zař. měřícím, zdviže na kapaliny	718 514	419 139	2,62
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	658 883	463 234	2,58
9012	Mikroskopy, jiné než optické, difraktografy	593 519	467 534	2,44
8481	Kohouty, ventily pro potrubí, kotle, vany aj.	584 516	422 751	2,32

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Zboží je dle Standardní mezinárodní obchodní klasifikace (SITC) klasifikováno do 10 skupin následovně:

- **SITC 0 – Potraviny a živá zvířata** (např. maso, mléčné výrobky, vejce, ryby, zelenina a ovoce, cukr, káva, čaj, krmiva pro zvířata),

- **SITC 1 – Nápoje a tabák,**
- **SITC 2 – Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv** (např. kůže, kožešiny, guma, korek, dřevo, buničina, textilní vlákna),
- **SITC 3 – Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály** (např. uhlí, koks, ropa a ropné produkty, plyn),
- **SITC 4 – Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky,**
- **SITC 5 – Chemikálie a příbuzné výrobky** (např. organické a anorganické chemikálie, barvicí materiály, éterické oleje, parfémové materiály),
- **SITC 6 – Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu** (např. kožené výrobky, gumové výrobky, výrobky z korku a dřeva, papírové výrobky, kovové výrobky),
- **SITC 7 – Stroje a dopravní prostředky** (např. stroje a zařízení na výrobu energie, stroje specializované na jednotlivá odvětví, obecné průmyslové stroje a zařízení, kancelářské stroje, telekomunikační přístroje a zařízení, silniční vozidla, ostatní dopravní zařízení),
- **SITC 8 – Průmyslové spotřební zboží** (např. montované budovy, nábytek a jeho části a součásti, cestovní zboží, oděvní doplňky, obuv, profesionální, kontrolní a vědecké nástroje, fotografické přístroje a zařízení),
- **SITC 9 – Komodity a předměty obchodu** (např. poštovní balíky nezařazené dle druhu, speciální transakce a komodity, mince (jiné než zlaté, které nejsou zákonným platidlem), zlato nepeněžní) (ČSÚ, 2021).

Podle této klasifikace jsou v Tabulce 11 uvedeny vývozy českého zboží do Japonska od roku 2013. Pro české vývozy do Japonska je nejvýznamnější zboží skupiny SITC 7, SITC 9 a SITC 8, tj. stroje a dopravní prostředky, komodity a předměty obchodu a průmyslové spotřební zboží. Objem vývozu zboží skupiny SITC 7 byl za dané období 76 328,06 mil. Kč. Nicméně objemy tohoto zboží se od roku 2016 postupně snižují. Objem vývozu kategorie SITC 9 dosáhl výše 23 425,07 mil. Kč a skupiny SITC 8 byl ve výši 19 712,22 mil. Kč.

Tabulka 11: Vývoz zboží z ČR do Japonska v mil. Kč

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SITC 0	757,43	1 101,14	1 141,68	1 096,06	1 204,82	1 354,31	1 115,84	1 141,13
SITC 1	10,91	88,21	50,70	25,09	11,42	9,46	13,90	13,37
SITC 2	1 983,31	2 066,16	2 343,61	2 641,88	2 183,15	621,66	932,76	759,47
SITC 3	7,25	14,09	15,00	4,91	4,78	5,07	2,58	2,81
SITC 4	10,04	0,019	0,073	1,23	0,019	0,056	0,008	0,023
SITC 5	1 345,93	1 479,59	1 348,17	1 307,55	1 368,28	1 437,66	1 202,55	1 177,07

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SITC 6	1 001,49	1 108,71	1 557,82	1 445,78	1 273,30	1 866,29	1 701,26	1 043,69
SITC 7	8 886,20	11 664,25	11 565,10	12 659,42	7 807,90	7 683,31	8 993,20	7 068,68
SITC 8	2 669,68	2 759,21	2 356,87	2 679,17	2 281,03	2 429,59	2 505,02	2 031,65
SITC 9	411,83	970,08	956,61	899,92	2 037,60	4 408,57	6 153,39	7 587,07

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Za rok 2020 bylo z ČR do Japonska vyvezeno nejvíce zboží kategorie SITC 9. Objemy vývozu zboží této kategorie se od roku 2016 zvyšují. V roce 2020 bylo z této kategorie vyvezeno nejvíce zlata (i mincovního) kromě rud a koncentrátů zlata, tj. 7 586 748 tis. Kč (ČSÚ, 2021).

3.1.2 Dovoz zboží z Japonska do ČR

V následující Tabulce 12 je seřazeno 10 nejvíce dovážených položek z Japonska do ČR a podíly jednotlivých položek na celkovém objemu dovozů mezi lety 2011 až 2018, tj. před vstoupením dohody EUJEPa v platnost. Dlouhodobě významnou položkou dovozů do Japonska jsou stroje a přístroje pro tisk, které tvoří 12,28 % celkových dovozů z Japonska do ČR v letech 2011–2018, dále jsou to osobní automobily a jiná motorová vozidla (7,53 %) či části, součásti a příslušenství motorových vozidel (4,02 %) (ČSÚ, 2021).

Tabulka 12: Nejvíce dovážené položky v letech 2011–2018

HS kód	Položka	Průměrná roční hodnota dovozů v tis. Kč	Podíl na celkových dovozech z Japonska do ČR v %
8443	Stroje, přístř. pro tisk s pomůckami HS 8442	7 058 348	12,28
8703	Osobní automobily a jiná motorová vozidla konstruovaná především pro přepravu osob (jiná než čísla 8702), včetně osobních dodávkových automobilů a závodních automobilů	4 329 400	7,53
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 312 584	4,02
8501	Motory, elektrické generátory	1 952 996	3,40
8541	Diody, tranzistory a podobná polovodičová zařízení, fotosenzitivní polovodičová zařízení včetně fotovoltaických článků, též sestavených do modulů nebo zabudovaných do panelů, diody vyzařující světlo (LED), zamontované piezoelektrické kryst.	1 765 777	3,07
8542	Obvody integrované elektronické	1 761 337	3,06
8529	Části přístř. vysílacích, přijímacích televizí	1 513 258	2,63
8536	Zařízení el. k ochraně, spínání el.obvodů, < 1000 V, konekt. pro opt.vlákna	1 323 264	2,30

HS kód	Položka	Průměrná roční hodnota dovozů v tis. Kč	Podíl na celkových dovozech z Japonska do ČR v %
4011	Pneumatiky nové z pryže	1 160 993	2,02
8481	Kohouty a ventily pro potrubí, kotle, vany aj.	1 037 412	0,15

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Celní tarify, které náleží k těmto nejvýznamnějším položkám dovozu do ČR:

- stroje, přístroje pro tisk s pomůckami (průměrný vážený celní tarif 0,02 %),
- osobní automobily (průměrný vážený celní tarif 10 %),
- části, součásti a příslušenství motorových vozidel (průměrný vážený celní tarif 3,67 %),
- motory a elektrické generátory (průměrný vážený celní tarif 2,7 %),
- části přístr. vysílacích, přijímacích, televizi (průměrný vážený celní tarif 3,57 %),
- zařízení el. k ochraně, spínání el. obvodů (průměrný vážený celní tarif 1,36 %),
- pneumatiky nové z pryže (průměrný vážený celní tarif 4,5 %),
- kohouty, ventily pro potrubí, kotle, vany aj. (průměrný vážený celní tarif 2,2 %).

Téměř všechny výše uvedené položky, po vstoupení dohody EUJEPa v platnost, nepodléhají celnímu zatížení. Výjimkou jsou osobní automobily, které budou liberalizovány po přechodném období 7 let. V případě částí, součástí a příslušenství motorových vozidel došlo ke zrušení cla u 78,5 % dovozů hned po vstoupení dohody v platnost, 12 % dovozů bude po uplynutí přechodného období 5 let, 8 % dovozů po uplynutí přechodného období 3 roky a zbylých 1,5 % dovozů po uplynutí 7 let.

V souvislosti s přijetím dohody EUJEPa se předpokládá v dlouhodobějším časovém horizontu zpomalení růstu pouze u českého automobilového průmyslu a až o 0,465 procentního bodu ročně a dále u chemického průmyslu o 0,0013 procentního bodu. Pro ostatní sektory českého hospodářství se očekávají pozitivní příspěvky k tempu růstu (např. pro zemědělství a potravinářství +0,0564 procentního bodu, ostatní zpracovatelský průmysl +0,0703 procentního bodu atd.) (Kocourek a Šimanová, 2018).

V Tabulce 13 je přehled 10 nejvýznamnějších dovážených položek od roku 2019, tj. po vstoupení dohody EUJEPa v platnost. Nejvýznamnější položkou jsou osobní automobily, které se podílejí na celkových dovozech z Japonska do ČR 12,22 %, dále jsou to stroje

a přístroje pro tisk s pomůckami (7,75 %) či části, součásti a příslušenství motorových vozidel (4,70 %) (ČSÚ, 2021).

Tabulka 13: Nejvíce dovážené položky v letech 2019–2020

HS kód	Položka	Hodnota dovozů v tis. Kč za 2019	Hodnota dovozů v tis. Kč za 2020	Podíl na celkových dovozech z Japonska do ČR v %
8703	Osobní automobily a jiná motorová vozidla konstruovaná především pro přepravu osob (jiná než čísla 8702), včetně osobních dodávkových automobilů a závodních automobilů	8 790 423	7 653 288	12,22
8443	Stroje, přístr. pro tisk s pomůckami HS 8442	6 119 369	4 318 027	7,75
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 817 261	3 502 451	4,70
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	2 645 956	1 965 500	3,43
8511	Elektrické zapalovací nebo spouštěcí přístroje a zařízení pro zážehové nebo vznětové spalovací motory s vnitřním spalováním, zapalovací cívky, zapalovací svíčky	2 097 863	1 455 207	2,64
8529	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně s přístroji čísel 8525 až 8528	1 844 504	1 571 878	2,54
8541	Diody, tranzistory a podobná polovodičová zařízení, fotosenzitivní polovodičová zařízení, včetně fotovoltaických článků, též sestavených do modulů nebo zabudovaných do panelů, diody vyzařující světlo (LED)	1 796 291	1 618 483	2,54
8542	Elektronické integrované obvody	1 554 499	1 549 586	2,31
3815	Iniciátory urychlovače reakce při katalytické	47 258	2 877 421	2,17
8481	Kohouty, ventily pro potrubí, kotle, vany aj.	1 522 325	1 366 525	2,15

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

V Tabulce 14 jsou zobrazeny dovozy japonského zboží do ČR od roku 2013. Pro japonské dovozy do ČR je nejvýznamnější zboží skupiny SITC 7, jehož celková hodnota za dané období dosáhla 347 108,75 mil. Kč. Další významnou část tvoří zboží skupiny SITC 8 v celkové výši 65 542,62 mil. Kč a SITC 6 v hodnotě 47 099,22 mil. Kč. Z výše

uvedeného vyplývá, že mezi nejvíce dovážené zboží z Japonska patří stroje a dopravní prostředky, průmyslové spotřební zboží a tržní výrobky. Na základě Tabulky 16 lze říci, že od roku 2013 došlo u většiny skupin zboží k nárůstu objemu dovozů do ČR.

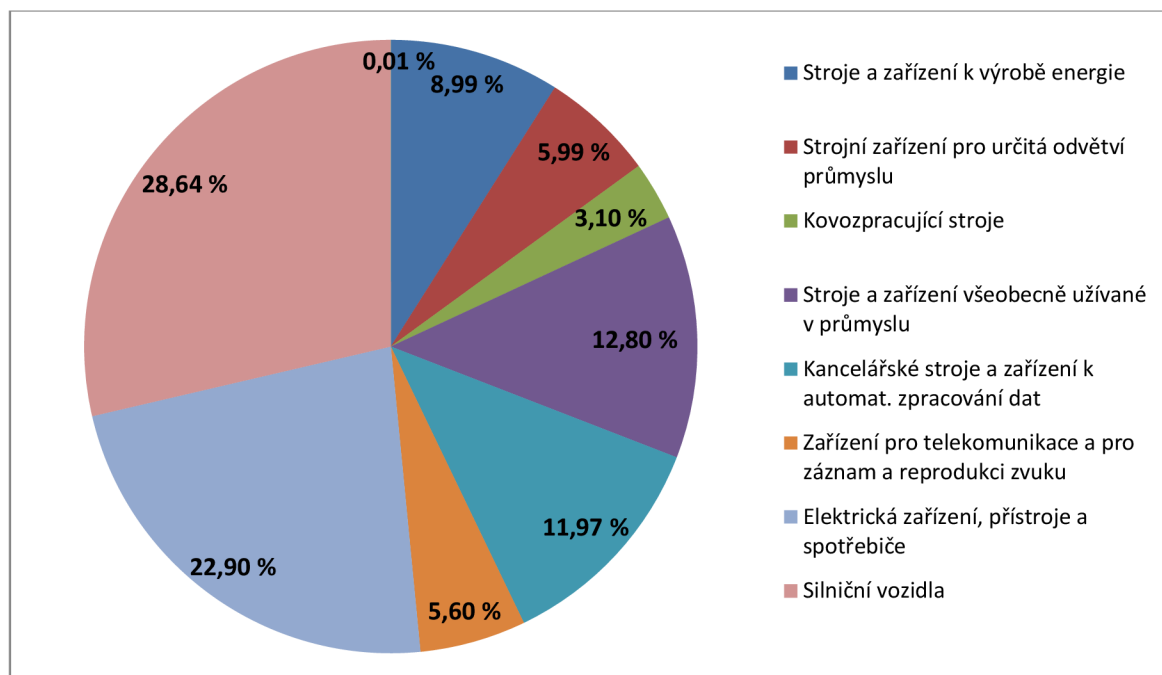
Z Tabulky 11 a 14 je zřejmé, že od roku 2013 je vzájemný obchod mezi Japonskem a ČR realizován hlavně se stroji a dopravními prostředky, s průmyslovým spotřebním zbožím, tržními výrobky a komoditami a předměty obchodu.

Tabulka 14: Dovoz zboží z Japonska do ČR v mil. Kč

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SITC 0	34,71	33,19	41,50	46,46	48,57	51,38	57,32	61,05
SITC 1	2,04	4,25	4,52	4,66	7,33	9,14	13,82	12,99
SITC 2	603,39	588,82	560,60	615,38	580,87	467,38	394,12	340,28
SITC 3	25,95	33,56	38,95	43,32	38,56	39,83	39,13	38,73
SITC 4	1,58	1,05	1,03	0,78	0,26	0,16	0,30	0,32
SITC 5	1 979,29	2 557,54	2 898,55	3 206,14	4 235,05	4 347,34	3 571,44	6 765,76
SITC 6	5 299,53	6 055,72	5 580,27	6 427,92	6 027,76	6 126,06	6 105,81	5 476,15
SITC 7	38 283,14	37 141,01	39 714,47	42 592,75	47 714,93	48 119,53	49 768,64	43 774,28
SITC 8	5 716,24	6 422,94	7 490,66	7 732,70	8 387,29	9 050,19	10 518,82	10 223,78
SITC 9	11,65	7,51	7,44	8,32	7,18	8,97	8,95	8,40

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Za rok 2020 bylo dovezeno do ČR nejvíce zboží kategorie SITC 7. Z Obrázku 10 vyplývá, že za rok 2020 bylo do ČR z této kategorie dovezeno nejvíce silničních vozidel (28,64 %), přičemž největší část tvoří osobní automobily a vozidla pro dopravu osob, díly a příslušenství motorových vozidel. Dále to byla elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (22,90 %), stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (12,80 %).

Obrázek 10: Struktura dovozů do ČR dle SITC 7 za r. 2020
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

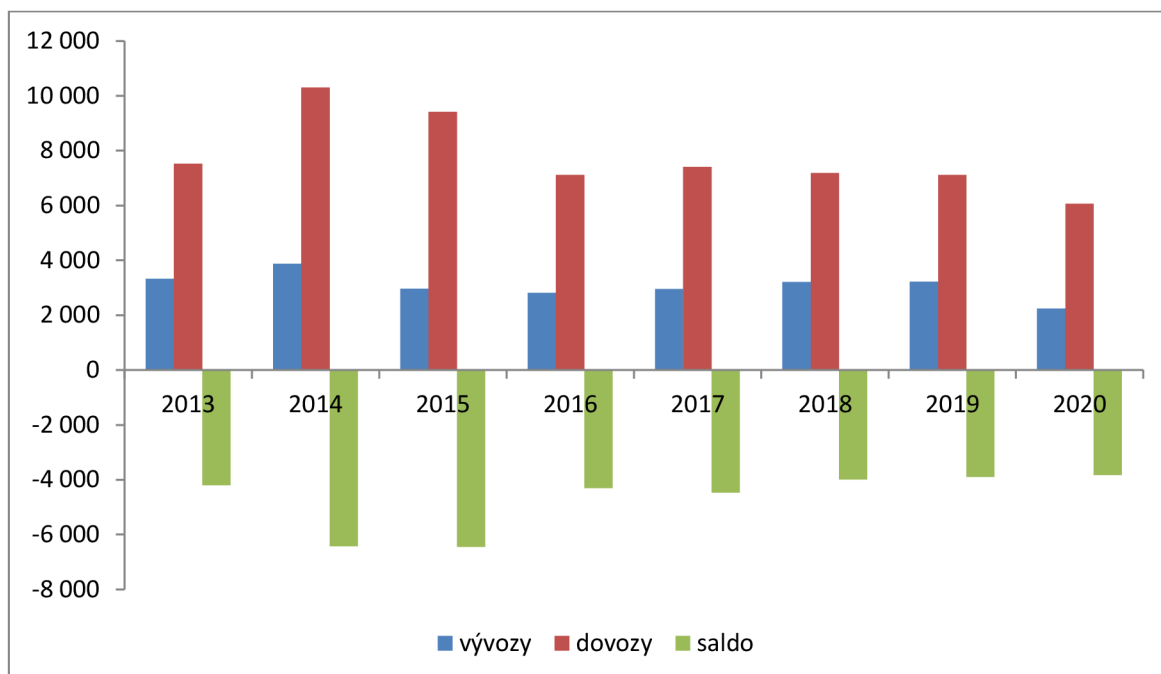
V důsledku odstranění celních tarifů po vstoupení dohody EUJEPa v platnost lze očekávat zvýšení českých vývozů do Japonska především u vyváženého zboží, na které je uvaleno clo, a zároveň u zboží, u kterého má ČR v rámci EU i celosvětově komparativní výhodu a vysokou míru specializace. Díky snížení celních tarifů na japonské importy dojde rovněž ke snížení vstupních nákladů českých firem, což jim umožní zvýšit konkurenceschopnost na světových trzích (Kocourek a Šimanová, 2018).

Celkové roční úspory lze odhadnout na 938 mil. Kč pro dovozce z Japonska do ČR ihned po přijetí EUJEPa. Na straně vývozců z ČR do Japonska lze očekávat úspory ve výši 493 mil. Kč. Po uplynutí všech přechodných období lze předpokládat průměrné roční úspory českých vývozců až 1 103 mil. Kč a v případě japonských importérů zboží do ČR se odhaduje až 1 833 mil. Kč (Kocourek a Šimanová, 2018).

3.1.3 Obchod službami

V oblasti obchodu službami vykazuje ČR ve vztahu k Japonsku, stejně jako v obchodu zbožím, dlouhodobě zápornou obchodní bilanci viz Obrázek 11. V letech 2013–2017 byla průměrná roční hodnota služeb, které byly vyvezeny z ČR do Japonska, cca 3,1 mld. Kč. Naproti tomu byly z Japonska do ČR dovezeny služby v průměrné roční hodnotě 7,7 mld. Kč. Obchodní bilance v těchto letech je schodková, průměrná roční výše schodku

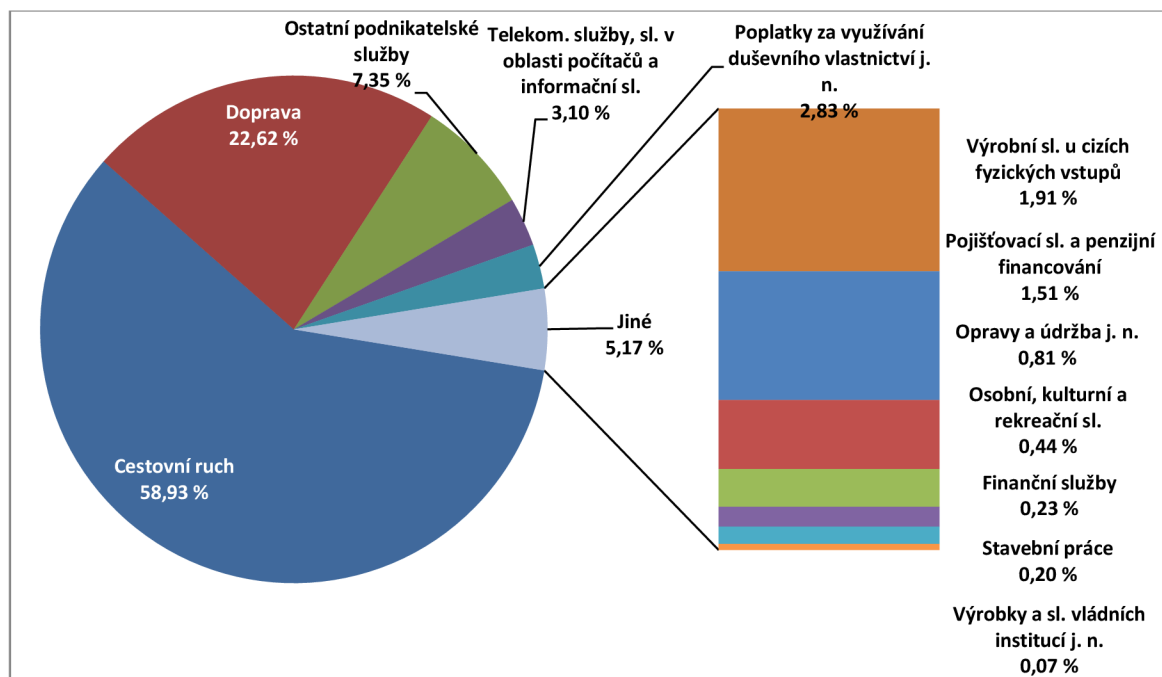
je -4,5 mld. Kč. Nejvyšší schodek obchodní bilance byl v roce 2014 a 2015 a od roku 2017 se výše schodku snižuje. V roce 2017 byla hodnota schodku 4 464,10 mil. Kč a za rok 2020 byla 3 823,10 mil. Kč (ČNB, 2021).

Obrázek 11: Vývoj vzájemného obchodu službami ČR a Japonska v mil. Kč
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČNB, 2021).

Obrázek 12 zobrazuje strukturu vývozu služeb z ČR do Japonska v letech 2013–2020. Z obrázku vyplývá, že nejvýznamnější položkou ve službách je pro ČR cestovní ruch s podílem 58,93 % z celkového objemu vývozu služeb do Japonska v letech 2013–2020. Druhou významnou položkou je doprava s podílem 22,62 % z celkového objemu vývozu služeb, třetí místo zaujímají ostatní podnikatelské služby s podílem pouhých 7,35 % (ČNB, 2021).

Co se týče vývozu služeb z ČR do Japonska v letech 2013–2018, tj. před vstoupením EUJEPA v platnost, mezi nejvýznamnější položky patřil cestovní ruch (63 % podíl na celkových vývozech služeb v letech 2013–2018), doprava (21,64 %) a ostatní podnikatelské služby (5,63 %). Průměrný roční objem vývozu služeb do Japonska byl v letech 2013–2018 ve výši 3 222,36 mil. Kč a v letech 2019–2020 ve výši 2 733,85 mil. Kč. Po vstoupení dohody v platnost byly taktéž nejvýznamnějšími položkami cestovní ruch (42,16 %), doprava (26,66 %) a ostatní podnikatelské služby (14,46 %) (ČNB, 2021).

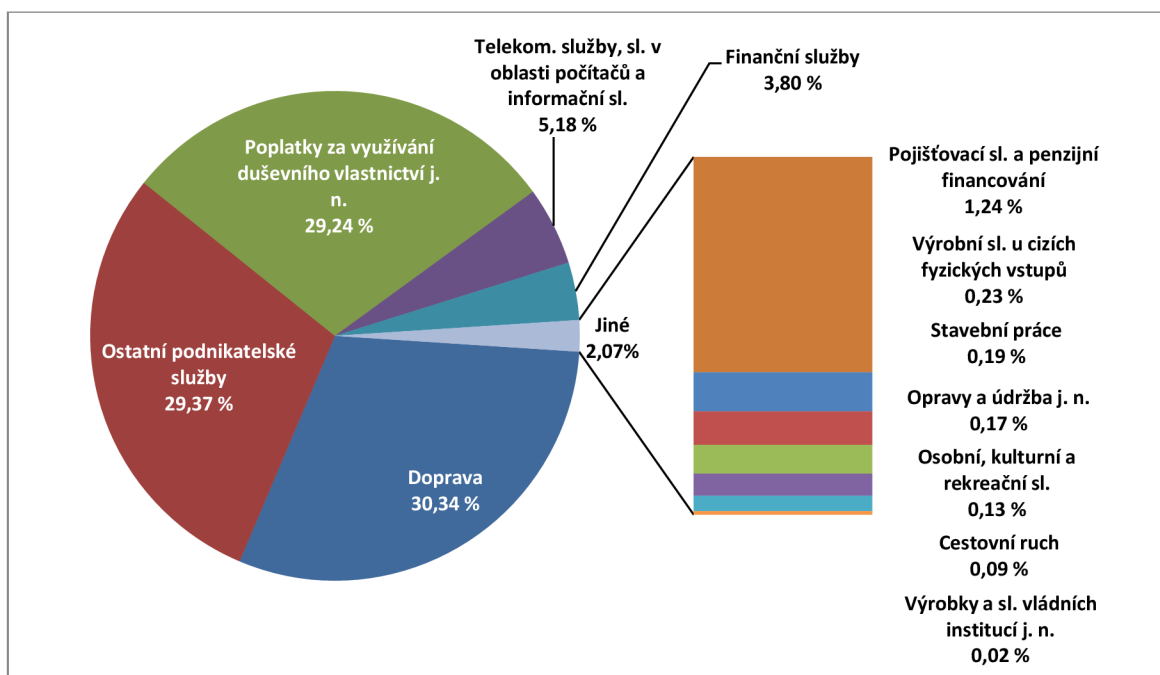
Obrázek 12: Struktura vývozu služeb z ČR do Japonska v letech 2013–2020
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČNB, 2021).

Strukturu dovozu služeb z Japonska do ČR v letech 2013–2020 zobrazuje Obrázek 13. Zde tvoří nejvýznamnější položku ve službách doprava s podílem 30,34 % z celkového objemu dovozu z Japonska za roky 2013–2020. Druhou nejvýznamnější položkou jsou ostatní podnikatelské služby, které tvoří 29,37 % celkového objemu dovozu a třetí položkou jsou poplatky za využívání duševního vlastnictví – 29,24 %. Podíl poplatků za využívání duševního vlastnictví se oproti ostatním podnikatelským službám liší pouze o 0,13 %.

Z Obrázků 12 a 13 vyplývá, že česká ekonomika má silnou zápornou bilanci v oblasti poplatků za využívání duševního vlastnictví, která se podílí na celkových vývozech z ČR pouhými 2,83 % a na dovozech do ČR je to 29,24 %. Dále ve velké míře převyšují dovozy do ČR v oblasti ostatních podnikatelských služeb (29,37 %) nad jejich vývozy (7,35 %) do Japonska. Naopak kladnou obchodní bilanci ČR vykazuje hlavně v oblasti cestovního ruchu, která se podílí na celkových vývozech služeb do Japonska 58,93 %. Cestovní ruch je do ČR dovážen s podílem 0,09 % na celkových dovozech do ČR v letech 2013–2020.

Co se týče dovozu služeb z Japonska do ČR v letech 2013–2018, tj. před vstoupením EUJEPa v platnost, mezi nejvýznamnější položky patří ostatní podnikatelské služby (30,74% podíl na celkových dovozech v letech 2013–2018), poplatky za využívání duševního vlastnictví (28,49 %) a doprava (28,20 %). Mezi nejvýznamnější položky

dovozů služeb v letech 2019–2020, tj. po vstoupení dohody v platnost, patří doprava (39,41% podíl na celkových dovozech v letech 2019–2020), poplatky za využívání duševního vlastnictví (32,42 %) a ostatní podnikatelské služby (23,58 %). Průměrný roční objem dovozů služeb z Japonska do ČR byl v letech 2013–2018 ve výši 7 981,79 mil. Kč a v letech 2019 – 2020 byl v hodnotě 6 591,25 mil. Kč.

Obrázek 13: Struktura dovozů služeb z Japonska do ČR v letech 2013–2020
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČNB, 2021).

V dohodě EUJEPa je vyloučen přeshraniční obchod službami v případě, že se jedná o audio vizuální služby, námořní kobotážní služb, letecké služby (výjimkou jsou pomocné letecké služby, např. služby pozemního odbavování, marketingu, služeb rezervačního systému, oprav a údržby letadel), dále je vyloučen obchod v oblasti vládních zakázek a dotací. V oblasti národního zacházení se smluvní strany zavazují poskytovat službám i poskytovatelům služeb strany druhé neméně příznivé zacházení než takové, jaké nabízí svým vlastním službám a poskytovatelům služeb (Kocourek a Šimanová, 2018).

3.1.4 Dočasný vstup a pobyt fyzických osob za účelem podnikání

V dohodě EUJEPa kapitola 8 řeší dočasný vstup a pobyt fyzických osob za účelem podnikání pro různé kategorie pracovníků. V tomto ohledu EUJEPa podporuje kruhovou

migraci pracovní sil, která má velmi malý vliv na trh práce. Dohodou zůstává beze změny oblast pracovního práva, sociálního zabezpečení, kolektivní smlouvy či minimální mzdy.

Dohodou je stanovena přístupná délka pobytu pro jednotlivé kategorie fyzických osob, které jsou v dohodě přesně definovány. Pro ČR jsou přípustné délky pobytu stanoveny následovně:

- dovolená délka pobytu je až 90 dní během jakéhokoliv 12 měsíčního období,
- pracovníci přesunuti v rámci podniku musí být zaměstnání jiným podnikem než neziskovou organizací,
- po investorech zaměstnaných podnikem je vyžadováno pracovní povolení vč. testu ekonomické potřeby,
- v případě poprodejněho servisu nebo následného pronájmu je vyžadováno pracovní povolení, pokud činnosti přesahují 7 dní v měsíci či 30 dní v kalendářním roce,
- v případě smluvních poskytovatelů služeb a nezávislých odborníků nesmí být pobyt delší než 12 po sobě jdoucích měsíců nebo delší než doba trvání smlouvy, záleží na tom, co je kratší (Kocourek a Šimanová, 2018).

Japonsko má stanovenou přípustnou délku pobytu pro jednotlivé kategorie fyzických osob takto:

- obchodní návštěvy za účelem usazení – 90 dní,
- osoby předvedené v rámci společnosti s vysokoškolským vzděláním – max. 5 let,
- investoři – max. 5 let,
- smluvní poskytovatelé služeb a nezávislí odborníci – max. 5 let,
- krátkodobí obchodní návštěvníci – max. 90 dnů,
- manželský partner a děti, které doprovázejí fyzickou osobu – udělen přechodný pobyt po dobu pobytu fyzické osoby v kategorii osob převedených v rámci společnosti, investor či smluvní poskytovatelé služeb a nezávislí odborníci.

Pracovní pobyt japonských zaměstnanců v českých pobočkách japonských investorů probíhá ve dvou formách. První je režim **IHOL** (International Hire of Labor), v tomto případě zůstává pracovník zaměstnancem mateřské společnosti a v ČR nepodepisuje pracovní smlouvu. Mzda je mu vyplácena lokálně v zastoupení mateřské společnosti. Ve většině případů platí český subjekt japonskému pracovníkovi ubytování, školné, služební

vozidlo a další náklady. Režim IHOL je preferován díky tomu, že umožňuje snadnější vyřízení pracovního povolení v ČR. Nicméně není výhodný pro pobyty delší 5 let, kdy vstupuje do hry regulace v oblasti výjimek z platby zdravotního a sociálního pojištění. Druhým režimem je **de iure místní najmutí**. Tento režim je náročnější, co se týče získání pracovního povolení v ČR. Za pracovníka je nutné odvádět řádné zdravotní a sociální pojištění. Tento způsob se využívá především u obchodních společností, kde je pobyt pracovníka v EU dlouhodobější (Kocourek a Šimanová, 2018).

V případě pobytu českých fyzických osob za účelem podnikání v Japonsku, tvoří samostatnou kategorii investoři a manažeři, kterým je po splnění určitých požadavků udělen souhlas s pobytem na dobu 6 měsíců nebo 3 roky. Na japonském velvyslanectví se předkládá žádost s příslušnými dokumenty včetně podrobného podnikatelského plánu. Žádost je pak vyřízena cca za 2 až 3 měsíce.

V případě českých řadových zaměstnanců, kteří jsou vysíláni do Japonska, je třeba projít standardním postupem, jako je pracovní povolení a vízum. Tento proces je přísný, jelikož Japonsko není v žádném uskupení, jako je např. Schengenský prostor, nicméně ČR patří mezi země, se kterými má Japonsko bezvízový styk, a jsou-li všechna potvrzení v pořádku, žádosti jsou vyřízeny rychle a efektivně.

Největší dopady dohody EUJEPa jsou očekávány v kategoriích investorů a osob převedených v rámci společnosti. Ve většině českých poboček vlastněných japonskými investory jsou na pozicích vrcholového managementu, statutárních zástupců a odborných pracovníků zaměstnáváni japonské pracovníci. Typická délka pobytu v ČR je 5 let (Kocourek a Šimanová, 2018).

3.2 Dopady dohody EUJEPa na automobilový průmysl

Automobilový průmysl se řadí mezi klíčová hospodářská odvětví v ČR, ale i v EU. Do automobilového průmyslu patří výroba osobních automobilů, ale i nákladních a speciálních aut, motorů, přívěsů, karoserií či dílů. ČR je 4. největším výrobcem aut v Evropě a 11. ve světě. V roce 2020 bylo v ČR vyrobeno více než 1,18 mil. silničních vozidel. TOP 10 nejprodávanějších značek v roce 2020 představuje Škoda Auto (tržní podíl 36,90 %),

Volkswagen (8,30 %), Hyundai (7,90 %), Toyota, Dacia, Peugeot, Kia, Renault, Mercedes Benz, Ford (ČTK, 2021).

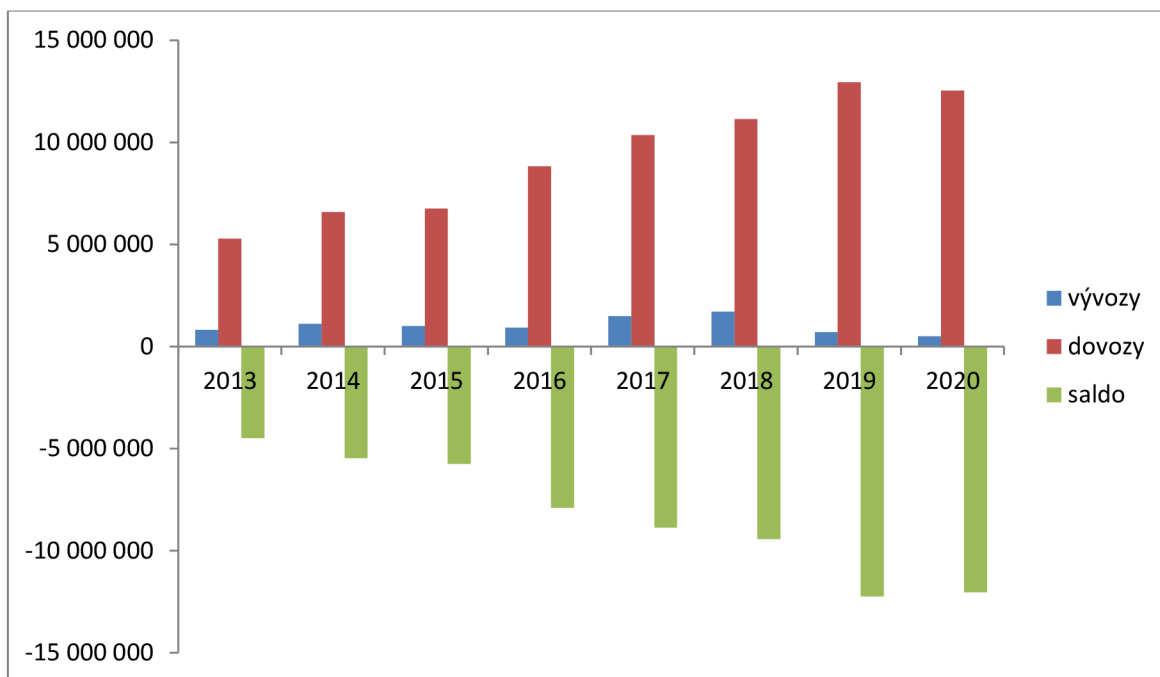
Za rok 2020 bylo v Japonsku vyrobeno 6,96 mil. osobních vozidel. Mezi nejprodávanější značky aut za rok 2020 řadí Toyota (tržní podíl 31,63 %), Suzuki (tržní podíl 13,72 %), Honda (13,46 %), Daihatsu, Nissan, Mazda, Subaru, Mitsubishi, Isuzu a Hino (Japan Cars, 2021).

Dohoda EUJEPA v oblasti automobilového průmyslu eliminuje tarifní a netarifní překážky obchodu. Na osobní automobily snižuje celní sazbu, která byla před uzavřením dohody 10 %. U nákladních automobilů byla celní sazba dokonce 22 %. K odstranění cel dojde do 8 let od okamžiku vstoupení dohody EUJEPA v platnost. Při vývozu do Japonska již exportéři nečelí žádným tarifním překážkám. Japonsko je zavázáno k odstranění netarifních překážek, které znesnadňují evropským automobilkám vstup na japonský trh.

Před vstoupením dohody EUJEPA v platnost, čelili evropští exportéři netarifní překážkám ve výši cca 1,63 % ad valorem. Naopak japonské automobilky při dovozu do EU čelily netarifním překážkám ve výši cca 5,48 % hodnoty japonských dovozů. Dohoda přináší výhody importérům japonských automobilů do EU díky eliminaci tarifních překážek a výhody evropským vývozcům do Japonska díky eliminaci netarifních překážek.

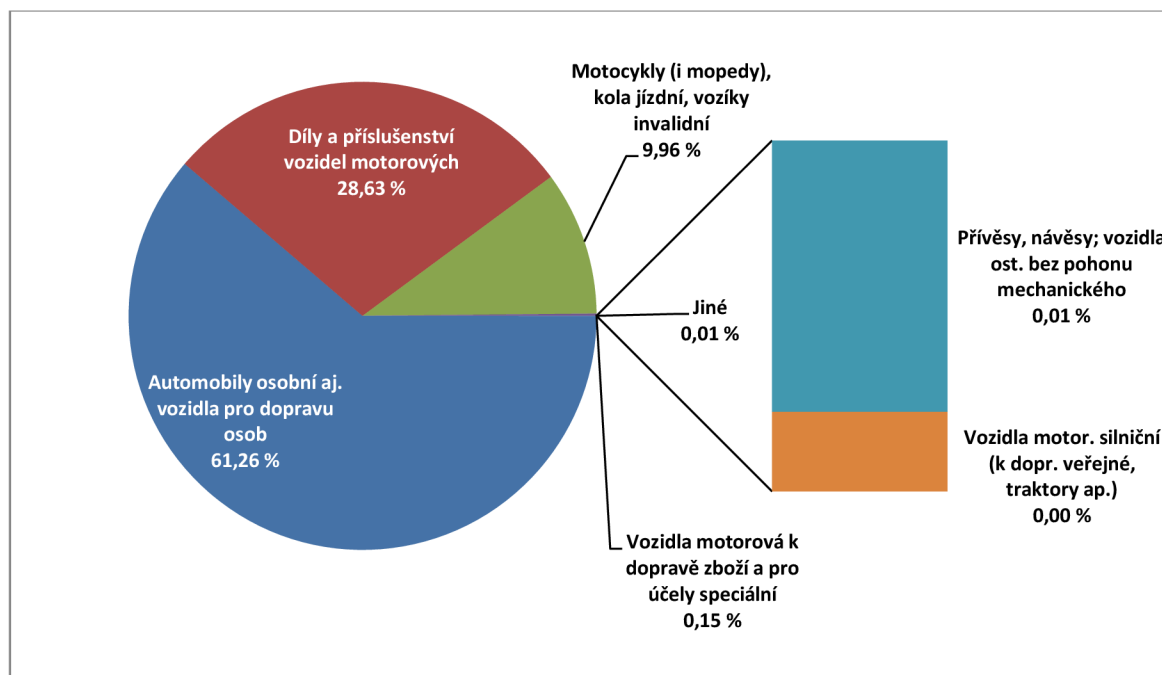
V závěrech dopadové studie Phillipa Lamprechta je predikováno zvýšení vývozu evropského automobilového průmyslu do Japonska právě díky snížení překážek zahraničního obchodu z dlouhodobého hlediska až o 3 %. V případě Japonska se očekává zvýšení dovozů do EU v oblasti automobilového průmyslu až o 47 % (Kocourek a Šimanová, 2018).

Vývoj obchodní bilance v odvětví automotive od roku 2013 zobrazuje Obrázek 14. Obchodní bilance je dlouhodobě schodková. Vývozy z ČR do Japonska jsou oproti dovozům z Japonska výrazně nižší po celé dané období, tj. 2013–2020. Saldo obchodní bilance se od roku 2013 do 2019 zvyšuje. V roce 2020 se saldo obchodní bilance o 211 275 tis. Kč snížilo.

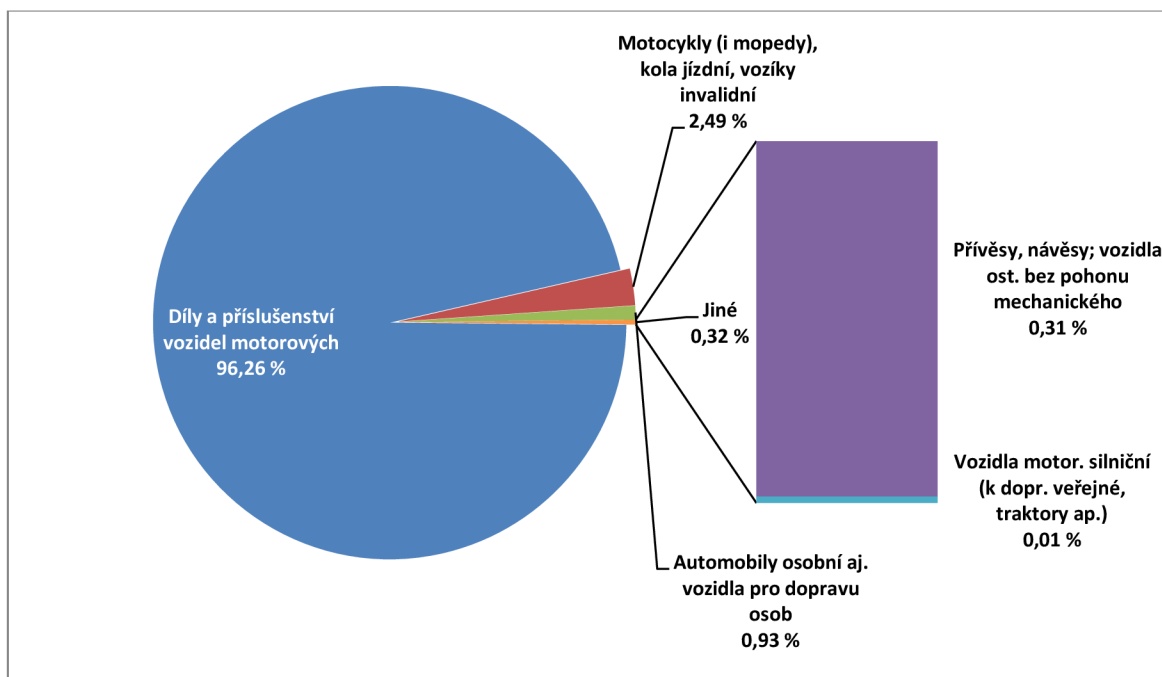
Obrázek 14: Vývoj obchodní bilance v odvětví automobilového průmyslu v tis. Kč
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Na Obrázku 15 je struktura dovozů z Japonska do ČR v letech 2013–2020 v oblasti automobilového průmyslu. Celkový objem dovozů do ČR je za dané období cca 79 mld. Kč. Největší podíl na celkovém objemu dovozů tvoří automobily osobní aj. vozidla pro dopravu osob – 61,26 %. Dále jsou to díly a příslušenství vozidel motorových – 28,63 %. Dovoz osobních automobilů se každoročně od roku 2013 do roku 2019 zvyšuje. Výjimkou je rok 2020, kde byl zaznamenán pokles v důsledku koronavirové pandemie.

Obrázek 15: Struktura dovozů do ČR v letech 2013–2020
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Obrázek 16 zobrazuje strukturu vývozu z ČR do Japonska v letech 2013–2020 v odvětví automobilového průmyslu. Celkový objem vývozu za dané období je ve výši cca 8,7 mld. Kč. Nejvýznamnější položkou vývozu z ČR do Japonska jsou díly a příslušenství vozidel motorových, která tvoří 96,26% podíl na celkovém objemu vývozu.

Obrázek 16: Struktura vývozu do Japonska v letech 2013–2020
Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

V Tabulce 15 je uvedeno 5 nejvíce vyvážených komodit z oblasti automobilového průmyslu z ČR do Japonska v letech 2013–2020. První místo zaujímají části a součásti pro pístové motory a druhé místo části, součásti a příslušenství motorových vozidel (jako jsou např. traktory, vozidla pro veřejnou osobní dopravu, motorová vozidla pro dopravu 10 a více osob apod.). Všechny komodity uvedené v Tabulce 15 byly bez celního zatížení již před okamžikem vstupu dohody EUJEPa v platnost.

Tabulka 15: Nejvíce vyvážené komodity do Japonska 2013–2020

Komodita	Průměrný roční vývoz v tis. Kč
Části součásti pro motory pístové	1 189 278
Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	938 621
Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	666 611
Pneumatiky nové z pryže	168 928
Části, součásti a příslušenství vozidel čísel 8711 až 8713	23 906

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021).

Tabulka 16 zobrazuje nejvýznamější komodity dovozu z Japonska do ČR v oblasti automobilového průmyslu v letech 2013–2020. Všechny tyto komodity uvedené v Tabulce 16 podléhaly před vstupem EUJEPa v platnost celnímu zatížení. Jednotlivé celní sazby jsou uvedeny v Tabulce 16. Nejvyšší cla byla uvalena na dovoz osobních automobilů, dále na motocykly a jízdní kola s motorem.

Po vstoupení dohody EUJEPA v platnost jsou cla postupně rušena v různých časových obdobích. U osobních automobilů dojde k nulovému celnímu zatížení za 7 let od okamžiku vstupu dohody v platnost, dále u částí, součástí a příslušenství motorových vozidel budou cla odstraněna do 4–6 let. Pneumatiky z pryže jsou z 99,68 % osvobozeny od cla od okamžiku platnosti dohody EUJEPA a zbylých 0,32 % bude osvobozeno do 4, resp. 10 let. Části, součásti a příslušenství vozidel 8711 až 8713 jsou od cla osvobozeny také od okamžiku platnosti, a to z 97,5 %, zbývajících 2,5 % bude eliminováno do 4 let. Motocykly a jízdní kola s motorem budou bez celního zatížení do 4–6 let.

Tabulka 16: Nejvíce dovážené komodity z Japonska 2013–2020

Komodita	Průměrný roční dovoz v tis. Kč	Clo před EUJEPA
Osobní automobily a jiná motorová vozidla konstruovaná především pro přepravu osob	5 380 227	10 %
Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 510 202	3,67 %
Pneumatiky nové z pryže	888 663	4,50 %
Části, součásti a příslušenství vozidel čísel 8711 až 8713	539 315	4,65 %
Motocykly kola jízdní s motorem vozíky přívěs	334 737	6,17 %

Zdroj: vlastní zpracování dle (ČSÚ, 2021; Kocourek a Šimanová, 2018).

V oblasti automobilového průmyslu byly poměrně vysoké netarifní překážky. Netarifní překážky v Japonsku činí pro české vývozce náklady ve výši cca 1,63 % hodnoty vývozu, oproti tomu pro japonské dovozce do ČR cca 5,48 %. Veškeré záležitosti netarifních překážek obchodu řeší příloha o automobilech 2-C, která je uvedena v dohodě EUJEPA v kapitole 2. Ujednání dohody by měla odstranit veškeré regulační překážky pro přístup na japonský automobilový trh.

Dle odhadů uzavření EUJEPA přispěje ke snížení tempa růstu produkce v automobilovém průmyslu v ČR přibližně o 0,47 % po uplynutí všech přechodných období. Předpokládá se, že v automobilovém průmyslu budou pro českou ekonomiku představovat významnější roli nepřímé obchodní toky a konkurence japonských aut nejen v ČR, ale i v ostatních zemích EU (Kocourek a Šimanová, 2021).

Hlavní přínos dohody představuje lepší přístup na trh, který souvisí s odstraněním netarifních překážek obchodu a přijetím předpisů EHK japonskými regulačními orgány.

3.3 Dopady na podnik ČR

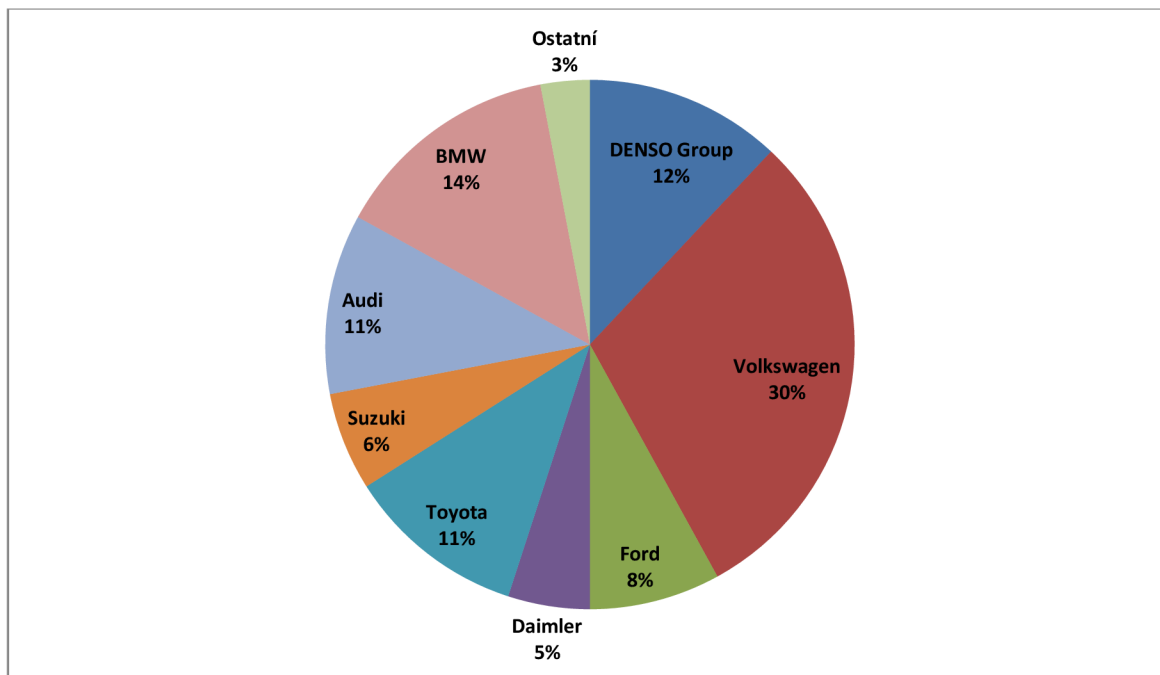
V této kapitole jsou zkoumány dopady EUJEPA na konkrétní podnik v ČR. Nejprve je charakterizována společnost a následně jsou zkoumány dopady dohody.

Pro tuto část práce byla vybrána společnost Denso Manufacturing Czech s. r. o. (dále jen DMCZ). Jedná se o dceřinou firmu společnosti Denso International Europe B.V., která je součástí japonské nadnárodní skupiny Denso Corporation. Denso Corporation tvoří síť poboček po celém světě, celkově se jedná o 188 dceřiných společností a 36 přidružených společností. V Evropě se nachází 38 poboček, v Japonsku je to 75 poboček, v Asii 71 poboček a v Americe celkem 40 poboček (Denso, 2020).

Struktura vztahů mezi jednotlivými společnostmi je následující: ovládající osoba je Denso Corporation, společníkem se 100% podílem na základním kapitálu je Denso Europe B.V. a ovládanou osobou je Denso Manufacturing Czech s. r. o. Mezi další propojené společnosti, které jsou ovládané také Denso Corporation, patří pobočky např. v Nizozemsku, Japonsku, Kanadě, Mexiku, Velké Británii, Německu, Španělsku atd. Mezi sebou mají uzavřené smlouvy, které upravují např. oblast poskytování služeb technického charakteru, nákup dílů, vyslání zaměstnanců na pracovní mise apod. (Denso, 2020).

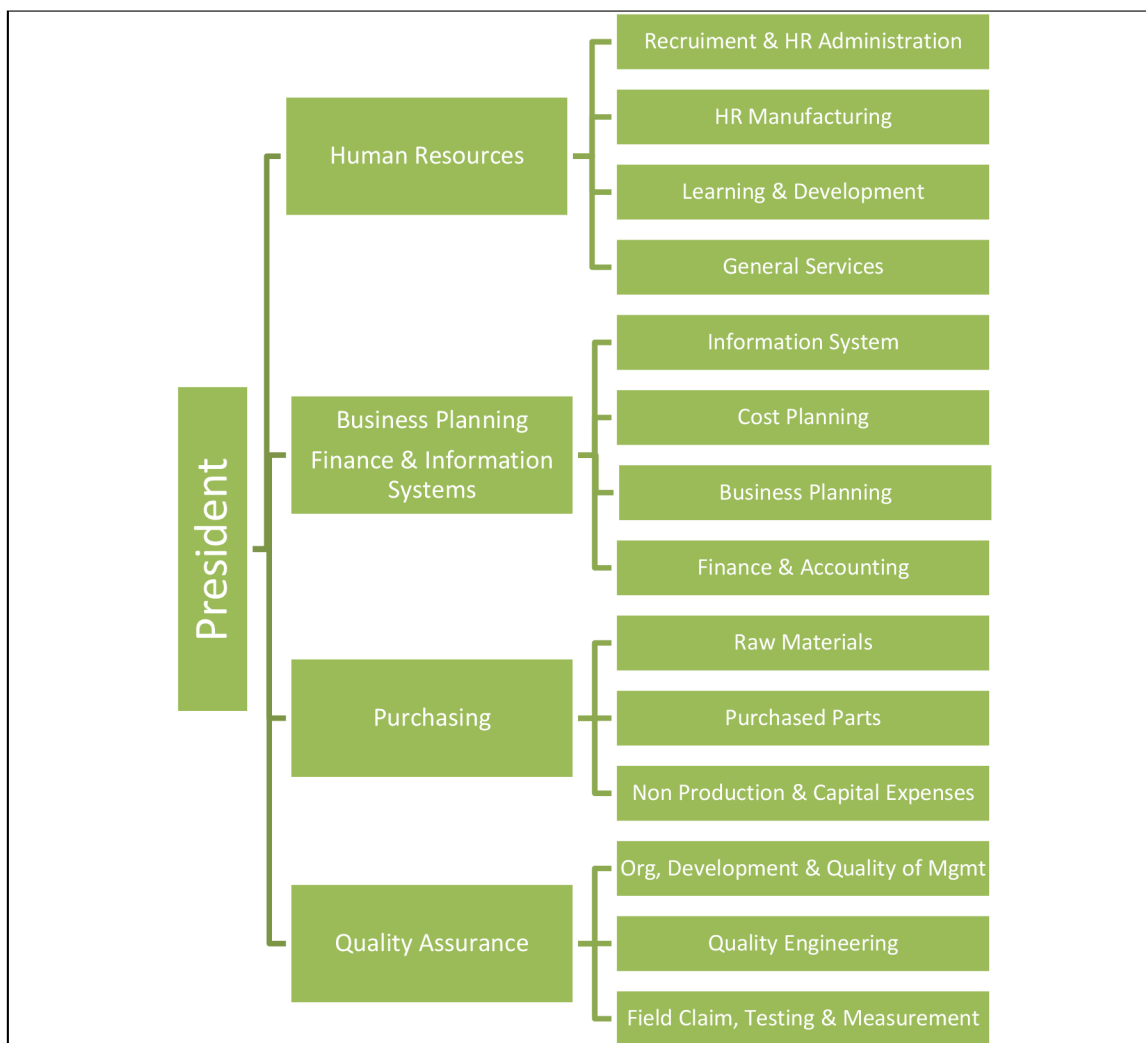
Za rok 2020 DMCZ dosáhlo obchodního obrátu ve výši 10,1 mld. Kč a zaměstnalo 2 719 zaměstnanců, čímž se řadí mezi velké podniky. Mezi hlavní výrobní program DMCZ je zařazena výroba klimatizačních jednotek pro osobní automobily a jejich příslušenství, jako jsou např. topná tělesa, kondenzátory a chladiče (Denso, 2020).

Mezi zákazníky DMCZ patří přední světové automobilky, jako je Volkswagen, BMW, Audi, Daimler, Suzuki, Škoda Auto, Toyota atd. Na Obrázku 17 jsou uvedeny koneční zákazníci za rok 2020 dle výše obrátu. Na první pozici je Volkswagen s podílem 30 %, který je na přední příčce již od roku 2015. Na druhé pozici je BMW následované Denso Group (Denso, 2020).

Obrázek 17: Koneční zákazníci v roce 2020 dle obratu
Zdroj: vlastní zpracování dle (Denso, 2020).

V čele společnosti DMCZ stojí prezident Shinichiro Yamaji a od roku 2019 je jednatelem Kenichi Tokunaga, který vystřídal finančního ředitele působícího v DMCZ od r. 2014. Jedná se o japonské zaměstnance. Dále je společnost členěna na různá oddělení, základní organizační struktura je uvedena na Obrázku 18. Pod prezidentem jsou vedoucí oddělení, jako jsou např. lidské zdroje, a pod těmito odděleními jsou další oddělení, např. pod lidskými zdroji je dále oddělení nábor a administrativa, HR výroba, učení a rozvoj, obecné služby apod. Jednotlivá oddělení mají své vedoucí managery (Denso, 2020).

Obrázek 18: Základní organizační struktura DMCZ
Zdroj: vlastní zpracování dle (Denso, 2020).

DMCZ prodává své výrobky a služby téměř výhradně spřízněným stranám nebo prostřednictvím nich. Za hospodářský rok 2021, tj. od 1. 4. 2020 do 31. 3. 2021, dosáhl objem těchto prodejů 9 210 781 tis. Kč, což je o 1 722 410 tis. Kč méně oproti hospodářskému roku 2020. Mezi další významné transakce, které probíhají se spřízenými osobami, patří technická asistence a technická podpora, což je především vývoj výrobků či změny designu výrobků poskytované koncernem Denso. Tyto transakce probíhají zejména s Denso Corporation a Denso Europe B.V., Denso International America, Inc. (Denso, 2020).

V roce 2011 obrželo DMCZ akreditaci AEO – „Oprávněný hospodářský subjekt“. Na základě bezpečnostní novely celních předpisů EU NR č. 2913/92 bylo zařazeno mezi důvěryhodné partnery mezinárodního obchodu, což pro DMCZ znamená snadnější

a rychlejší mezinárodní obchod. Akreditace je rozdělena do 3 úrovní. První úroveň (AEOC) zajišťuje zjednodušené celní postupy, druhá úroveň (AEOS) je zaměřena na bezpečnost a zabezpečení a třetí úroveň (AEOF) je komplexní, jedná se o kombinaci první a druhé úrovně tzn., že přináší zjednodušené celní postupy, bezpečnost a zabezpečení. Společnost DMCZ získala nejvyšší úroveň certifikace, tj. AEOF, která zajišťuje zrychlené celní odbavení na straně vstupu i výstupu do EU, méně časté kontroly celních orgánů a pokud ke kontrole dojde, je velmi rychlá. Dále usnadňuje vzájemný obchod s obchodními partnery bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou členskými zeměmi EU. Což znamená, že vzájemný obchod s Japonskem byl snazší i před vstupem EUJEPa v platnost, právě díky této akreditaci (Dostálová, 2011).

V oblasti vzájemného obchodu DMCZ s Japonskem hraje významnou roli mateřská společnost Denso Corporation (dále jen DNJP), která představuje pro DMCZ nejdůležitějšího obchodního partnera na japonském trhu. V Tabulce 17 jsou zobrazeny objemy dovozů a vývozu zboží DMCZ s mateřskou společností od roku 2013, kdy byla zahájena jednání o dohodě EUJEPa do roku 2020, kdy podnik eviduje poslední data.

Tabulka 17: Obchod DMCZ a DNJP v Kč

	Dovoz z DNJP	Vývoz do DNJP	Saldo
2013	556 650 000	1 615 480	-555 034 520
2014	420 860 000	947 540	-419 912 460
2015	482 772 000	1 251 120	-481 520 880
2016	462 888 000	2 094 370	-460 793 630
2017	435 596 000	1 350 670	-434 245 330
2018	500 144 000	7 975 790	-492 168 210
2019	378 127 000	22 612 330	-355 514 670
2020	401 702 000	13 805 980	-387 896 020

Zdroj: vlastní zpracování dle interních dokumentů podniku.

Z Tabulky 17 vyplývá, že vývozy DMCZ do DNJP jsou výrazně nižší oproti dovozům z DNJP, tzn., že ve sledovaném období je vykazována záporná obchodní bilance. Vývozy před vstupem EUJEPa v platnost, tj. do roku 2018 kolísají. A od roku 2017 se postupně zvyšují až do úrovně 22 612 330 Kč, které bylo dosaženo za rok 2019, kdy dohoda vstoupila v platnost. Rok 2020 představuje pokles, nicméně na tomto poklesu se podílí pandemie koronaviru. Při pohledu na dovozy do DMCZ je zřejmé, že tyto hodnoty se do roku 2018 pohybují mezi hodnotami 420 860 000 Kč a 556 650 000 Kč. V roce 2019 dosáhly dovozy nejnižší úrovně a zároveň v tomto roce je evidována nejnižší hodnota salda obchodní bilance. Za rok 2020 byl zaznamenán nárůst dovozů oproti předchozímu roku.

Mezi hlavní položky, které se z DNJP dováží, patří komponenty pro výrobu klimatizací a náhradní díly pro různé stroje, které se nachází v DMCZ. V oblasti dovozů z roku 2019 na rok 2020 je zaznamenán nárůst o 23 575 000 Kč (o více než 6 %), nicméně zda se jedná o důsledek dohody EUJEPA je těžké posoudit. Tento nárůst mohl být zapříčiněn mnoha faktory, jako je např. upřednostnění nákupu daných komponentů DMCZ u své mateřské společnosti, vyšší potřeba servisu strojů nebo se může jednat o důsledek kurzoých změn, kdy se mezi roky 2019 a 2020 japonský jen vůči české koruně zhodnotil ze 4,76 JPY na 4,61 JPY (tzn. posílení kurzu o více než 3 %, které zvýšilo korunovou hodnotu japonských dovozů do ČR o 3 %).

Pro vyčíslení přesných úspor na clech DMCZ by bylo nutné znát veškeré specifikace jednotlivých nákupů a hodnoty cel pro jednotlivé položky. Nicméně dle celního sazebníku na klimatizační zařízení a části, součásti strojů a přístrojů klimatizačních (HS kód 84152000 a HS kód 841590) byla před vstoupením dohody EUJEPA v platnost uvalena cla ve výši 2,70 % na klimatizační zařízení a 2,31 % na části a součásti v případě dovozů z Japonska do EU (WITS, 2021c). K odstranění těchto cel došlo v okamžiku vstupu dohody EUJEPA v platnost. Jelikož jsou pro DMCZ dovozy z Japonska významnější oproti vývozům do Japonska, lze říci že DMCZ uspořilo na dováženém zboží z Japonska na klimatizačních zařízeních 2,70 % a na částech a součástech klimatizačních zařízení 2,31 %. Co se týče cel, v tomto ohledu dohoda nepředstavuje žádné přelomové dopady, vznikly zde určité úspory na clech, ale tyto úspory nepředstavují významné částky.

Co se týče netarifních překážek obchodu v oblasti automotive, zde byla většina překážek odstraněna již před vstupem dohody v platnost. Ani v oblasti netarifních překážek tedy samotná dohoda EUJEPA nepřinesla pro podnik žádné zásadní benefity.

Vzhledem k tomu, že hlavní odběratelé zboží DMCZ jsou z Evropy, lze předpokládat, že na tuto společnost bude mít dohoda spíše nepřímé dopady. Na základě studie Lamprechta se očekává, že díky odstranění překážek obchodu dojde k nárůstu dovozů japonských automobilů do EU po úplném odstranění cel, tj. po 7 letech od okamžiku vstoupení dohody v platnost, až o 47 % (Kocourek a Šimanová, 2018). Po uplynutí této lhůty lze předpokládat, že na evropském i českém trhu výrazně poroste nabídka japonských automobilů, což může pro DMCZ znamenat pokles poptávky po klimatizačních jednotkách za předpokladu, že budou z Japonska dováženy již kompletní automobily nebo za

předpokladu, že v souvislosti s intenzivnější konkurencí japonských automobilek klesne poptávka po evropských značkách.

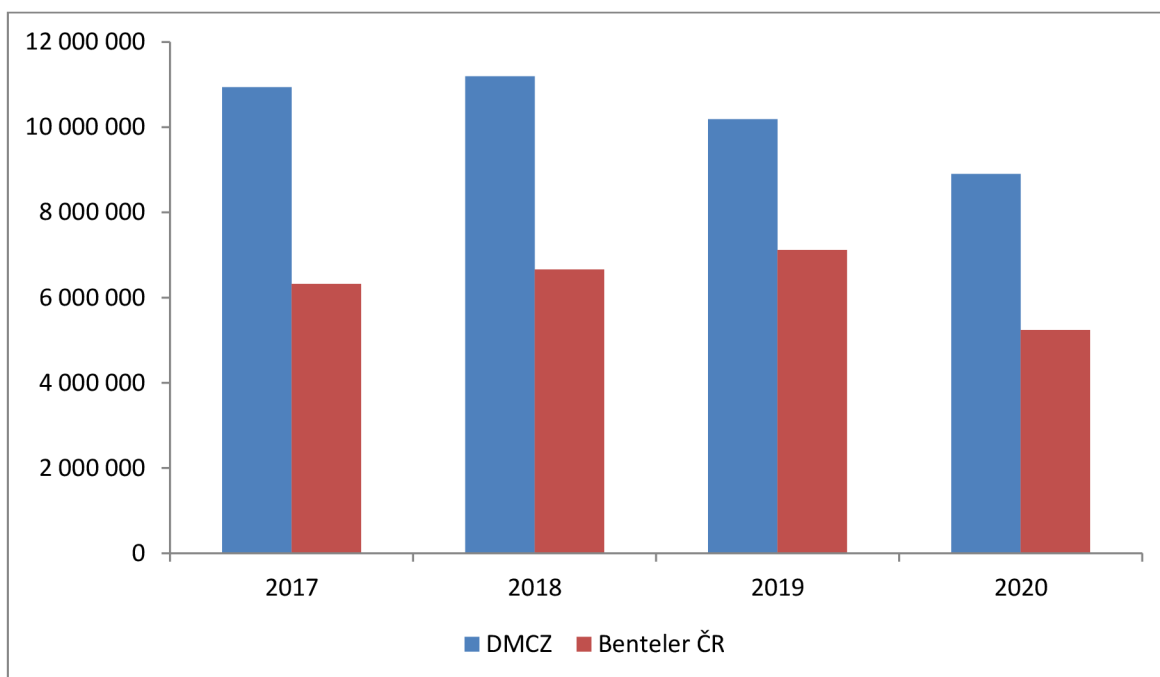
V DMCZ jsou japonští zaměstnanci, kteří jsou vysláni mateřskou společností. Tito zaměstnanci pracují v DMCZ na základě smlouvy IHOL, tzn., že pracovníci zůstávají zaměstnanci mateřské společnosti DNJP, se kterou mají podepsanou smlouvu. Mzda je jim vyplácena v zastoupení mateřské společnosti. V DMCZ zůstávají zaměstnanci zpravidla po dobu 5 let. Díky dohodě EUJEPA došlo ke zjednodušení udělení pracovního pobytu těmto zaměstnancům a pro jejich rodinné příslušníky je umožněn dočasný vstup. Dále došlo ke snazšímu převodu zaměstnanců v rámci společnosti, tito zaměstnanci získávají povolení k pracovnímu pobytu až na 3 roky s možností prodloužení.

Japonští zaměstnanci jsou zaměstnáváni především ve vrcholovém managementu podniku. Jedním z důvodů, proč tomu tak je, je japonská kultura, která se vyznačuje důrazem na kvalitu práce, a také know how z různých oblastí automatizace a robotizace výroby. Vysílání japonských zaměstnanců mateřskou společností může přispět k rychlejšímu rozvoji českého dceřiného podniku. EUJEPA podporuje kruhovou migraci pracovních sil, lze tedy předpokládat, že bude do DMCZ vysíláno více japonských zaměstnanců.

Pro hodnocení dopadů dohody na DMCZ pomocí komparativní metody byl zvolen podnik Benteler ČR s. r. o. Jedná se o dceřinou společnost německého koncernu Benteler AG z oblasti automotive. Benteler ČR se zaměřuje na výrobu kovových dílů, zejména na podvozkové a bezpečnostní komponenty (eJustice, 2021). Pro tyto dva podniky jsou porovnána vybraná data, jako jsou tržby z prodeje výrobků a služeb, výkonová spotřeba a počet zaměstnanců. Jelikož se jedná o podniky ze stejného odvětví, lze předpokládat podobný vývoj, resp. se tím nabízí možnost posoudit dopady dohody EUJEPA na DMCZ. Data obou společností jsou porovnávána od roku 2017 do roku 2020, tzn. za období dvou let před vstoupením dohody v platnost a za období dvou let po vstoupení dohody v platnost.

Obrázek 19 odráží vývoj tržeb z prodeje výrobků a služeb v tisících Kč. Z tohoto obrázku je zřejmé, že DMCZ dosahuje vyšších hodnot oproti Benteleru. Tržby v DMCZ se pohybují od 8 903 794 tis. Kč do 11 190 638 tis. Kč a v Benteleru od 5 235 840 tis. Kč do 7 118 840 Kč (Denso, 2021; eJustice, 2021). Za rok 2017 mělo DMCZ tržby ve výši

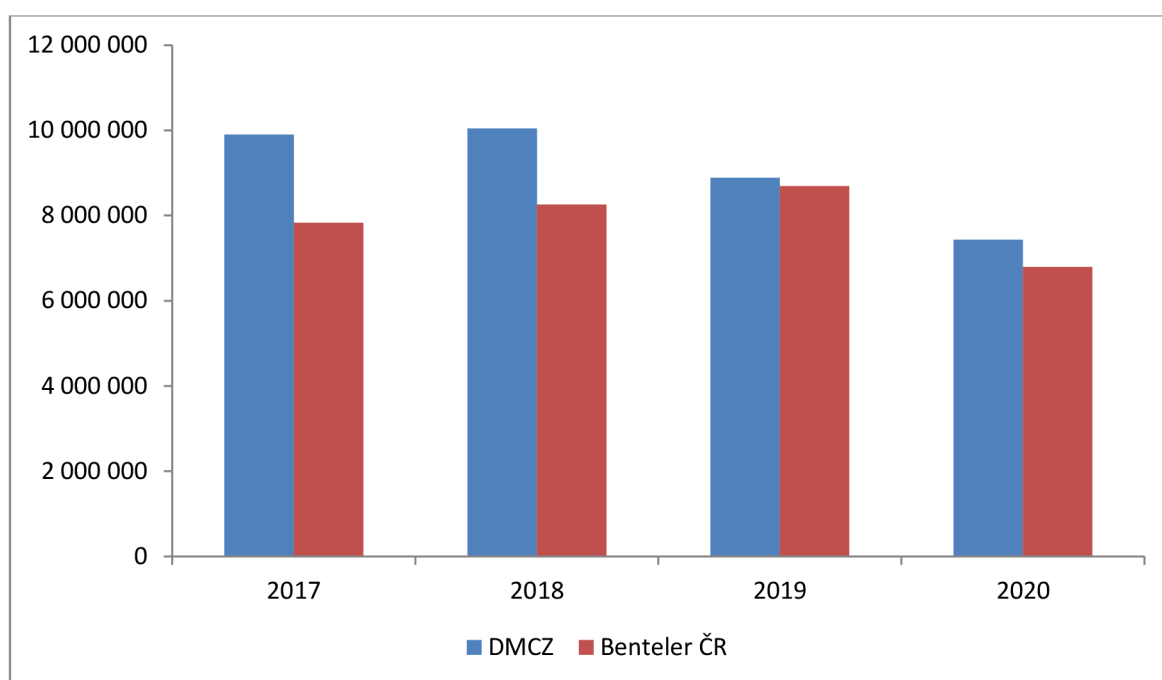
10 939 487 tis. Kč a Benteler 6 316 055 tis. Kč. V roce 2018 evidovaly obě firmy nárůst tržeb, DMCZ o 2,30 %, Benteler o 5,41 %. Rok 2019 byl v porovnání s předchozím rokem pro DMCZ ve znamení poklesu tržeb o 8,96 %, naproti tomu Benteler zaznamenal nárůst tržeb o 6,93 %. Za rok 2020 DMCZ zaznamenalo oproti roku 2019 pokles tržeb o 12,60 %, Benteler o 26,45 %. Z vývoje tržeb je zřejmé, že tyto dva podniky měly podobný vývoj v oblasti tržeb výrobků a služeb. Odlišným rokem byl rok 2019, ve kterém DMCZ zaznamenalo pokles tržeb oproti Benteleru, což bylo pravděpodobně způsobeno koronavirovou pandemií. Naopak v roce 2020 tržby DMCZ zaznamenaly o 13,85 procentních bodů menší propad oproti Benteleru. S ohledem na předchozí analýzy je obtížné posoudit, zda se jednalo o dopad dohody EUJEPa, je pravděpodobné, že do hry zde vstupovaly jiné, významnější faktory (např. těsnější smluvní vztahy s odběrateli, širší spektrum odběratelů nebo odlišný vývoj v různých segmentech automotive – klimatizační jednotky často nejsou montovány do všech typů a tříd vozů, zatímco produkce společnosti Benteler představuje součást každého vozu).

Obrázek 19: Tržby z prodeje výrobků a služeb v tis. Kč
Zdroj: vlastní zpracování dle (Denso, 2021; eJustice, 2021)

Obrázek 20 zobrazuje výkonovou spotřebu, která představuje náklady na prodané zboží a spotřebu materiálu a energie. Výše výkonové spotřeby DMCZ se pohybuje v rozmezí 7 427 585 tis. Kč a 10 043 714 tis. Kč, pro Benteler 6 791 752 tis. Kč a 8 691 217 tis. Kč (Denso, 2021; eJustice 2021). Vývoj výkonové spotřeby má u obou podniků podobné

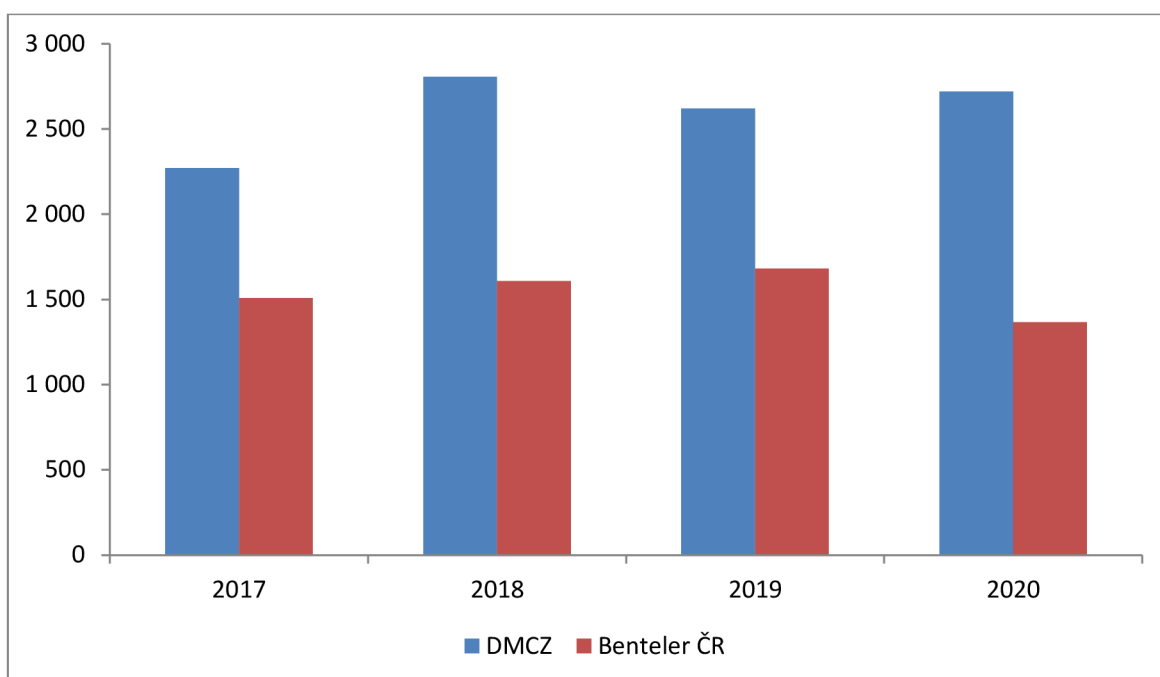
tendence jako vývoj tržeb z prodeje zboží a služeb. Za rok 2017 byla výkonová spotřeba DMCZ ve výši 9 901 445 tis. Kč, Benteleru 7 831 596 tis. Kč. V roce 2018 je u obou podniků evidován nárůst, DMCZ o 1,44 %, Benteler o 5,47 %. Rok 2019 byl ve znamení poklesu výkonové spotřeby u DMCZ o 11,49 % a u Benteleru růstu o 5,22 %. V roce 2020 v DMCZ výkonová spotřeba klesla o 16,45 %, Benteleru o 21,85 % oproti předchozímu roku. V roce 2020 DMCZ eviduje oproti Benteleru menší propad o 5,4 procentních bodů. Stejně jako v případě tržeb je u výkonové spotřeby rok 2019 u obou podniků odlišný (DMCZ pokles, Benteler nárůst). I v tomto případě se ale lze domnívat, že vývoj v posledních letech výrazně ovlivnily jiné fakty, než samotný vstup EUJEPa v platnost.

Obrázek 20: Výkonová spotřeba v tis. Kč
Zdroj: vlastní zpracování dle (Denso, 2021; eJustice, 2021)

Na Obrázku 21 je evidován počet zaměstnanců DMCZ a Benteleru. Průměrný roční počet zaměstnanců DMCZ je 2 604, Benteleru 1 541, čímž se oba podniky řadí mezi velké. Za sledované období se počet zaměstnanců DMCZ pohyboval od 2 271 do 2 806, Benteleru od 1 365 do 1 681. V roce 2017 DMCZ evidovalo 2 271 zaměstnanců a Benteler 1 509 zaměstnanců (Denso, 2021; eJustice, 2021). Za rok 2018 byl zaznamenán nárůst zaměstnanců o 23,56 % v případě DMCZ a v případě Benteleru pouze o 6,56 %. V roce 2019 DMCZ eviduje pokles o 6,63 % naproti tomu Benteler nárůst o 4,54 %. Tento pokles byl pravděpodobně způsoben koronavirovou pandemií, kdy se podniky snažily minimalizovat své náklady mimo jiné i propouštěním zaměstnanců. V roce 2020 již

DMCZ zaznamenalo nárůst počtu zaměstnanců o 3,78 %, naproti tomu Benteler evidoval další pokles o 18,80 %. Lze odhadovat, že rok 2020 byl pro DMCZ ve znamení zotavování se z koronavirové pandemie a s tím související nabírání nových zaměstnanců. Vliv na nárůst zaměstnanců je možné nepřímě přisoudit i dopadům dohody EUJEPA, protože Benteler v tentýž rok zaznamenal pokles zaměstnanců. Ani v oblasti počtu zaměstnanců ale pravděpodobně nebyly dopady EUJEPA jediným (a rozhodně ne nejsilnějším) faktorem, který k tomuto vývoji přispěl.

Obrázek 21: Počet zaměstnanců

Zdroj: vlastní zpracování (Denso, 2021; eJustice, 2021)

Na základě vývoje tržeb, výkonové spotřeby a počtu zaměstnanců u obou podniků, lze od roku 2017 sledovat podobné tendence vývoje. DMCZ uspořilo na dovozech klimatizačních jednotek 2,70 % a na jejich částech a součástech 2,31 %, což nepředstavuje s ohledem na podíl objemu dovozů z Japonska např. na výkonové spotřebě nijak podstatné částky. Některé netarifní překážky byly eliminovány již před vstupem dohody v platnost. Co se týče japonských zaměstnanců vysílaných z mateřské společnosti, zde dohoda podporuje přesun zaměstnanců, což může pomoci podniku k rychlejšímu rozvoji. Z výše uvedeného vyplývá, že dopady dohody EUJEPA na DMCZ rozhodně nejsou klíčovou hnací silou rozvoje společnosti.

Závěr

Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem vstoupila v platnost v roce 2019. Touto dohodou byly odstraněny obchodní překážky, čímž je umožněn snadnější vývoz z EU do Japonska a naopak. Hlavním cílem této dohody je liberalizace a usnadnění mezinárodních obchodních aktivit mezi EU a Japonskem.

Mezi hlavní přínosy EUJEPa patří odstranění cel a jiných překážek obchodu, usnadnění vývozu a dovozu, zajištění otevřenosti trhů se službami a nediskriminačního jednání s podniky z EU, zlepšení ochrany práv duševního vlastnictví a ochrany kvalitních evropských produktů, vyšší podpora menším podnikům a dále také úspora času a finančních prostředků při obchodování.

V teoretické části se diplomová práce zabývala Společnou obchodní politikou EU, klasifikací a charakteristikou mezinárodních obchodních dohod. Dále byla vymezena samotná dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem dle jednotlivých kapitol. V praktické části jsou identifikovány dopady dohody EUJEPa na úrovni EU, kde bylo nahlédnuto na celní sazby a jejich snižování a dále na netarifní překážky obchodu. Následovalo identifikování dopadů dohody EUJEPa na úrovni ČR a dále se zaměřením na automobilový průmysl a podnik v něm působící pomocí jednoduché komparativní metody. Krátké časové období od vstupu EUJEPa v platnost a také příchod koronavirové pandemie totiž zatím brání využití standardních metod statistické analýzy založené na zákonu velkých čísel.

Ve vzájemném obchodu EU a Japonska zbožím je vykazována pasivní obchodní bilance. Pro obchod službami je to aktivní obchodní bilance. Za rok 2020 byl vzájemný obchod tvořen hlavně stroji a dopravními prostředky, chemikáliemi a průmyslovým spotřebním zbožím. Ke dni vstupu dohody EUJEPa v platnost bylo odstraněno celní zatížení na 94,3 % položek dovozů z Japonska.

V kapitole 2.1 bylo na základě komparace ekonomických ukazatelů EU a Japonska konstatováno, že Japonsko má vyšší HDP na obyvatele, což ukazuje i na vyspělost japonské ekonomiky a s tím související vyšší mzdy japonských obyvatel. Nezaměstnanost je v EU v porovnání s Japonskem vyšší. Díky dohodě EUJEPa je umožněn snažší přístup

japonských zaměstnanců na evropský trh a v důsledku toho lze předpokládat, že dohoda přispěje ke snížení nezaměstnanosti v EU. Japonsko se mnohem silněji než EU potýká s problémem stárnutí populace, s čímž souvisí tlak na zavádění robotizace a automatizace výroby. V této oblasti se Japonsko řadí mezi nejvyspělejší na světě, což může podnikům, které zaměstnávají na pozicích managementu Japonsce, pomoci k rychlejšímu rozvoji.

Pro Českou republiku před vstupem EUJEPa v platnost představovalo průměrné celní zatížení dovozů 3,27 % a vývozů 2,21 %. Nejvíce celně zatížené položky byly z oblasti potravinářského a textilního průmyslu. Ve vzájemném obchodu ČR a Japonska zbožím i službami je zaznamenána pasivní obchodní bilance. Nejvíce se vyváží stroje a dopravní prostředky. Co se týče dovozů, zde významnou část tvoří stroje a přístroje pro tisk, které podléhaly váženému celnímu zatížení 0,02 % a osobní automobily podléhající váženému celnímu zatížení 10 %. Téměř na všechny nejvíce dovážené položky z Japonska byla cla zrušena v okamžiku vstoupení dohody v platnost. Výjimku tvoří osobní automobily, na které budou cla zrušena po uplynutí sedmi let od vstupu dohody EUJEPa v platnost.

Díky odstranění celních tarifů lze očekávat zvýšení českých vývozů zboží, které podléhalo celnímu zatížení, a u zboží, u kterého má ČR komparativní výhodu včetně vysoké míry specializace. V důsledku snížení celních tarifů na japonské dovozy se sníží vstupní náklady českých firem, čímž se zvýší jejich konkurenceschopnost na světových trzích. Pro dovozce z Japonska do ČR se po přijetí EUJEPa odhadují celkové roční úspory na 938 mil. Kč. Pro vývozce z ČR do Japonska se očekávají úspory ve výši 493 mil. Kč. Jakmile uplynou veškerá přechodná období, průměrné roční úspory českých vývozců se předpokládají ve výši až 1 103 mil. Kč a pro japonské dovozce až 1 833 mil. Kč.

Pro oblast automobilového průmyslu budou cla odstraňována postupně v různých časových obdobích, např. u osobních automobilů dojde k nulovému celnímu zatížení za 7 let od okamžiku vstupu dohody v platnost. V této oblasti byly poměrně vysoké netarifní překážky. Díky dohodě dojde k odstranění veškerých regulačních překážek pro přístup na japonský automobilový trh.

V poslední části práce je charakterizována společnost DMCZ, která je českou dceřinou společností DNJP sídlící v Japonsku. DMCZ se orientuje na výrobu klimatizačních jednotek pro osobní automobily a jejich příslušenství, např. topných těles, kondenzátorů

a chladičů. Na japonském trhu představuje hlavního obchodního partnera právě mateřská společnost DNJP. Pro hodnocení dopadů dohody na DMCZ byla zvolena jednoduchá komparativní metoda, tzn., že byla vybrána dceřiná společnost německého koncernu také z oblasti automotive – Benteler ČR. Tento podnik se soustředí na výrobu podvozkových a bezpečnostních komponentů.

Pro tyto dva podniky byl sledován vývoj tržeb, výkonové spotřeby a počtu zaměstnanců za období čtyř let (2017–2020), tzn. dva roky před vstupem a dva roky po vstupu dohody v platnost. Na základě vývoje tržeb, výkonové spotřeby a počtu zaměstnanců, lze u obou podniků pozorovat podobné tendence vývoje. V oblasti tržeb za rok 2018 byl v obou podnicích zaznamenán růst oproti předchozímu roku. Rok 2019 byl pro DMCZ a Benteler odlišný, DMCZ eviduje pokles tržeb a oproti tomu Benteler nárůst. V roce 2020 je evidován pro oba podniky pokles, mírnější pokles ale zaznamenalo DMCZ. Podobný vývoj lze pozorovat i v oblasti výkonové spotřeby. Naopak je tomu ovšem v indikátoru počtu zaměstnanců. V roce 2019 byl v DMCZ zaznamenán pokles a v Benleтеру nárůst počtu zaměstnanců oproti předchozímu roku. V roce 2020 byl v DMCZ zaznamenán nárůst (zatímco u Benteleru pokles). Je pravděpodobné, že tento rozdíl byl zapříčiněn zotavováním DMCZ z koronavirové pandemie, nicméně je možné, že určitý vliv na nárůst počtu zaměstnanců mohla mít i dohoda EUJEPa, která podporuje přesun japonských zaměstnanců na evropské trhy a která také zjednodušuje vzájemnou obchodní výměnu. Ze sledovaného období pro dva podniky ze stejného odvětví lze usoudit, že dopady dohody EUJEPa na DMCZ jsou spíše slabé.

V DMCZ jsou zaměstnáni japonští pracovníci na základě smlouvy IHOL a díky EUJEPa je umožněn dočasný vstup pro rodinné příslušníky, zjednodušen proces udělení pracovního pobytu zaměstnanců a prodlouženo pracovní povolení až na 3 roky s možností následného prodloužení. V souvislosti s tím, lze v budoucnu – i přes výrazně vyšší mzdové nároky japonských zaměstnanců – předpokládat nárůst počtu japonských pracovníků v DMCZ, a to zejména v pozicích vrcholového managementu, což může pomoci podniku k rychlejšímu rozvoji díky přenosu know how a výrobních technologií japonských zaměstnanců do české dceřiné společnosti.

Vzhledem k tomu, že hlavní odběratelé DMCZ jsou z evropského trhu, je zřejmé, že na tento podnik nebude mít dohoda EUJEPa zásadní přímé dopady. V případě tarifních

překážek přinesla dohoda DMCZ úspory na dovozech klimatizačních jednotek 2,70 % a na jejich částech a součástech 2,31 %, nicméně z hlediska celkového hospodaření podniku se nejedná o podstatné částky (významnějším faktorem může v této souvislosti být například změna kurzu japonského jenu). Co se týče netarifních překážek, významné netarifní překážky v oblasti automobilového průmyslu byly eliminovány již před vstupem dohody v platnost.

Z výše uvedeného vyplývá, že přímé dopady dohody EUJEPA na DMCZ jsou velmi malé. Na základě evropské dopadové studie Lamprechta se odhaduje, že v dlouhodobějším časovém horizontu dojde po úplném odstranění tarifních překážek k nárůstu dovozů automobilů z Japonska do EU až o 47 % (Kocourek a Šímanová, 2018). V oblasti nepřímých dopadů dohody lze tedy odhadnout, že zvýšení dovozů kompletních japonských automobilů (i jejich částí a součástí) povede k výraznější konkurenci japonských a evropských automobilek na společném evropském trhu s potenciálem poklesu poptávky po klimatizačních zařízeních. Tyto dopady lze ale v tuto chvíli spíše předvídat a jejich intenzita se bude odvíjet od celé řady dalších faktorů (vč. nástupu 4. průmyslové revoluce ve výrobě, postupného přechodu na elektromobilitu nebo jiné obnovitelné zdroje a v širším kontextu dopadů evropské Zelené dohody).

Seznam použité literatury

ACEA. 2021. *Reliable figures and statistics* [online]. Belgium, Brussel: The European Automobile Manufacturers' Association. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: <https://www.acea.auto/reliable-data-statistics/>

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4568-8.

BEKKER, Henk. 2021a. *2020 (Full Year) Europe: Best-Selling Car Manufacturers and Brands* [online]. Dánsko, Kodaň: Car Sales Statistics. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: <https://www.best-selling-cars.com/europe/2020-full-year-europe-best-selling-car-manufacturers-and-brands/>

BEKKER, Henk. 2021b. *2020 (Full Year) Japan: Best-Selling Car Brands and Market Analysis* [online]. Dánsko, Kodaň: Car Sales Statistics. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: <https://www.best-selling-cars.com/japan/2020-full-year-japan-best-selling-car-brands-and-market-analysis/>

BUREŠ, Michal. 2017. *Růst HDP ve světě - jak je na tom český lev?* [online]. Praha: Mladá fronta [cit. 2021-09-10]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/499064-rust-hdp-po-kontinentech>

BUSINESS INFO. 2020. *Japonsko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. Japonsko, Tokio: Zastupitelský úřad ČR v Tokiu. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/japonsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

BYDŽOVSKÁ, Marie. 2020. *Vnější obchodní vztahy* [online]. Praha: Euroskop. [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8894/15215/clanek/vnejsi-ekonomicke-vztahy/>

CARLIER, Mathilde. 2021. *Largest automobile markets worldwide in 2020, based on new car registrations* [online]. London: Statista. [cit. 2020-10-01]. Dostupné z:

<https://www.statista.com/statistics/269872/largest-automobile-markets-worldwide-based-on-new-car-registrations/>

CDK. 2018a. *Japonsko* [online]. Praha: Euroskop. [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9124/sekce/japonsko/>

CDK. 2018b. *Obchodní politika* [online]. Praha: Euroskop. [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>

CEIC Data. 2021. *Japan GDP per Capita* [online]. London: United Kingdom: ISI Emerging Markets Group Company [cit. 2020-07-01]. Dostupné z: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/japan/gdp-per-capita>

CONSILIUM. 2020a. *Dohoda z Cotonou* [online]. Belgium, Brussels: Evropská rada, Rada Evropské unie. [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cotonou-agreement/>

CONSILIUM. 2020b. *Obchodní dohody EU* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/trade-policy/trade-agreements/#>

ČNB. 2021. *Běžný účet v geografickém členění* [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 2021-07-20]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/analytics/saw.dll?Dashboard>

ČSÚ. 2021. *Pohyb zboží přes hranice (PZpH)* [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2020-07-15]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

ČTK. 2016. *V Japonsku je inflace nejnižší za poslední tři roky. Zvyšování cen brání slabá spotřeba a rostoucí kurz jenu* [online]. Praha: Česká tisková kancelář. [cit. 2021-09-10]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-65415350-v-japonsku-je-uroven-inflace-nejnizsi-za-posledni-tri-roky-zvysovani-cen-brani-slaba-spotreba-a-kurz-jenu>

ČTK. 2017. *Japonsko šláplo na plyn. Ekonomika vzrostla o čtyři procenta* [online]. Praha: Česká tisková kancelář. [cit. 2021-09-10]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2209843-japonsko-slaplo-na-plyn-ekonomika-vzrostla-o-ctyri-procenta>

ČTK. 2021. *Prodej aut v ČR loni klesl o 19 procent na 202.971 vozů* [online]. Praha: Česká tisková kancelář. [cit. 2020-07-21]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prodej-aut-v-cr-loni-klesl-o-19-procent-na-202-971-vozu/1978843>

DENSO. 2020. *Výroční zpráva 2020* [online]. Liberec: Denso Manufacturing Czech. [cit. 2021-09-21]. Dostupné z: <https://www.denso.cz/images/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-2020.pdf>

DENSO. 2021. *Výroční zprávy* [online]. Liberec: Denso Manufacturing Czech. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.denso.cz/vyrocní-zpravy/>

DOSTÁLOVÁ, Edita. 2011. *Denso je důvěryhodný partner pro mezinárodní obchod* [online]. Liberec: Denso Manufacturing Czech. [cit. 2021-09-21]. Dostupné z: <https://www.denso.cz/denso-je-duveryhodny-partner-pro-mezinarodni-obchod>

EC. 2016. *Handbook for trade sustainability impact assessment* [online]. 2nded. Belgium, Brussels: European Commission. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/april/tradoc_154464.PDF

EC. 2020a. *Economic partnerships* [online]. Belgium, Brussels: European Commission. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/economic-partnerships/>

EC. 2020b. *Questions and answers: Reaching a political deal at chief negotiators' level on the EU's new Partnership Agreement with members of the OACPS* [online]. Belgium, Brussels: European Commission. [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_2303

EC. 2020c. *Japan-EU – international trade in goods statistics* [online]. Luxembourg: Eurostat. [cit. 2021-02-01]. ISSN 2443-8219. Dostupné

z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods_-_a_statistical_picture
Japan-EU – internationaltrade in goodsstatistics

EC. 2020d. *Countries and regions: Japan* [online]. Belgium, Brussels: European Commission. [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/japan/>

EC. 2021. *European Union, Trade in goods with Japan* [online]. Belgium, Brussels: European Commission. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_japan_en.pdf

EJUSTICE. 2021 *Sbírka listin: Benteler ČR s.r.o.* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=432730>

EU. 2018. *The Economic Impact of the EU-Japan Economic Partnership Agreement (EPA)* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/july/tradoc_157115.pdf.

EUROPEAN UNION. 2021. *The economy* [online]. Luxembourg: Europa. [cit. 2021-09-10]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_en

EUR-LEX. 2018. *Dohoda mezi Evropskou unií a Japonskem o hospodářském partnerství* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A22018A1227%2801%29&qid=1614868013102>

EUROSKOP. 2021. *Smluvní vztahy EU a třetích zemí* [online]. Praha: Euroskop. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>

EUROSTAT. 2021. *Real GDP per Capita* [online]. Brusel, Belgie: EuroStat. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en

EVROPSKÁ KOMISE. 2018. *Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů* [online]. Brusel, Belgie: Evropská komise. [cit. 2020-09-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0728&from=EN>

EVROPSKÁ KOMISE. 2019. *Obchodní dohoda mezi EU a Japonskem vstupuje v platnost* [online]. Praha: Evropská komise. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/190201_obchodni_dohoda_EU_Japonsko_platnost_cs

EVROPSKÁ KOMISE. 2021a. *Dohoda o hospodářském partnerství* [online]. Praha: Evropská komise. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/cs/content/dohody-o-hospodarskem-partnerstvi-0>

EVROPSKÁ KOMISE. 2021b. *Obchod: Na cestě k otevřenému a spravedlivému světovému obchodu* [online]. Praha: Evropská komise. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/trade_cs

EVROPSKÝ PARLAMENT. 2019. *Globalizace a obchodní politika EU* [online]. Praha: Evropská komise. [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/economy/20190528STO53303/obchodni-politika-eu-v-globalizovanem-svete>

EXCHANGE RATES UK. 2021. *Czech Koruna (CZK) to Japanese Yen (JPY) exchange rate history* [online]. London, England: Exchange Rates UK. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://www.exchangerates.org.uk/CZK-JPY-spot-exchange-rates-history-2021.html>

FOJTÍKOVÁ, Lenka. 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-128-4.

HÝBL, Ondřej. 2012. *Japonská „DPH“ se zvýší do roku 2015 na dvojnásobek* [online]. Praha: MAFRA, a.s. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/japonska-dph-se-zvysi-do-roku-2015-na-dvojnásobek.A120222_151642_pozice_57645

JAPAN CAR. 2021. *JDM 2020: nejprodávanejší značky a modely Japonska* [online]. [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://www.japan-cars.cz/2021/06/04/jdm-2020-nejprodavanejsi-znacky-a-modely-japonska/>

JIŘÍKOVÁ, Martina. 2019. *Mezinárodní obchod*. Praha: Creative Commons BY-SA 4.0. ISBN 978-80-88418-16-0.

KOCOUREK, Aleš a Jana ŠIMANOVÁ. 2018. *Studie dopadů uzavření dohody o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem na ekonomiku ČR* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/dohody-o-volnem-obchodu/2018/9/Dopadova-studie-EUJEPa-2018-08-26.pdf>.

KOCOUREK, Aleš. 2019. *Posouzení dopadů nové generace dohod Evropské unie o volném obchodu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN: 978-80-7494-499-4.

KRČEK, Tereza a Daša Smetanková. 2019. *Inflace*. Praha: *Kancelář Poslanecké sněmovny*, roč. 8, č. 22/2019, s. 4. ISSN 2533-4258

MCBRIDE, James a Beina Xu. 2018. *Abenomics and the Japanese Economy* [online]. New York: Council on Foreign Relation. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/abenomics-and-japanese-economy>

MPO. 2005. *Společná obchodní politika Evropské unie* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26809/29280/316951/priloha002.pdf>

MPO. 2015. *Systém tvorby obchodní politiky EU vůči třetím zemím* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit. 2021-01-05]. Dostupné

z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/tvorba-principy-a-strategie-obchodni-politiky/system-tvorby-obchodni-politiky-eu-vuci-tretim-zemim--38699/>

MPO. 2017. *Preferenční obchodní vztahy EU s třetími zeměmi* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-obchodni-dohody/preferencni-obchodni-vztahy-eu-s-tretim-zememi--92562/>

OECD. 2021a. *Social spending* [online]. Paris, France: Organization for Economic Co-operation and Development. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/socialexp/social-spending.htm>

OECD. 2021b. *Value added by activity* [online]. Paris, France: Organization for Economic Co-operation and Development. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/natincome/value-added-by-activity.htm>

STUHLÍKOVÁ, Zuzana. 2014. *Japonská ekonomika ve 21. století: trendy a problémy*. Praha. Oeconomica. ISBN 978-80-245-2030-8.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. 2010. Lisabonská smlouva a společná obchodní politika EU. Praha: *Současná Evropa*, roč. 2, č. 2, s. 23-43. ISSN 1804-1280.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. 2013. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4694-4.

THE WORLD BANK. 2021. *World Development Indicators* [online]. USA, Washington: World Bank Group. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

THE WORLD FACTBOOK. 2021a. *Explore All Countries – Japan* [online]. USA, Washington: Central Intelligence Agency. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/japan/#people-and-society>

THE WORLD FACTBOOK. 2021b. *Explore All Countries – European Union* [online]. USA, Washington: Central Intelligence Agency. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/european-union/>

TRADING ECONOMICS. 2021. *Japan General Government Gross Debt to GDP* [online]. USA, New York: Trading Economics [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/japan/government-debt-to-gdp>

UNCTAD. 2021. *UNCTADstat* [online]. Switzerland, Geneva: United Nations Conference on Trade and Development. [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en

WITS. 2021a. *European Union trade* [online]. USA, Washington: World Bank Group. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/countrysnapshot/en/EUN>

WITS. 2021b. *Japan trade* [online]. USA, Washington: World Bank Group. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/countrysnapshot/en/JPN>

WITS. 2021c. *European Union tariffs on Japan: Year 2018* [online]. USA, Washington: World Bank Group. [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/tariff/trains/en/country/EUN/year/2018/partner/JPN/product/All/pagenummer/21/pageSize/200>

ZDECHOVSKÝ, Tomáš. 2021. *EVROPA: Stárnutí obyvatelstva je pro EU velkou výzvou* [online]. Praha: Neviditelný pes a MAFRA, a.s. [cit. 2021-10-01]. Dostupné z: https://neviditelnypes.lidovky.cz/zahranici/evropa-starnuti-obyvatelstva-je-pro-eu-velkou-vyzvou.A210712_123923_p_zahranici_wag